

MATHAYO

Rũciaro rũrĩa Jesũ Oimire

¹ Maya nĩ maandĩko makoniĩ rũciaro rũrĩa Jesũ Kristũ, mũrũ wa Daudi, mũrũ wa Iburahĩmu oimire:

- ² Iburahĩmu aarĩ ithe wa Isaaka,
nake Isaaka aarĩ ithe wa Jakubu,
nake Jakubu aarĩ ithe wa Juda na ariũ a ithe,
³ nake Juda aarĩ ithe wa Perezu na Zera, arĩa
nyina wao aarĩ Tamaru,
nake Perezu aarĩ ithe wa Hezironi,
nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu,
⁴ nake Ramu aarĩ ithe wa Aminadabu,
nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni,
nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni,
⁵ nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, ũrĩa
nyina aarĩ Rahabu,
nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi, ũrĩa nyina
aarĩ Ruthu,
nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii,
⁶ nake Jesii aarĩ ithe wa Mũthamaki Daudi.

- Daudi aarĩ ithe wa Solomoni, ũrĩa nyina aarĩ
mũtumia wa Uria,
⁷ nake Solomoni aarĩ ithe wa Rehoboamu,
nake Rehoboamu aarĩ ithe wa Abija,
nake Abija aarĩ ithe wa Asa,
⁸ nake Asa aarĩ ithe wa Jehoshafatu,
nake Jehoshafatu aarĩ ithe wa Joramũ,

nake Joramū aarĩ ithe wa Uzia,
9 nake Uzia aarĩ ithe wa Jothamu,
nake Jothamu aarĩ ithe wa Ahazu,
nake Ahazu aarĩ ithe wa Hezekia,
10 nake Hezekia aarĩ ithe wa Manase,
nake Manase aarĩ ithe wa Amoni,
nake Amoni aarĩ ithe wa Josia,
11 nake Josia aarĩ ithe wa Jekonia na
ariũ a ithe, hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo,
magĩtwarwo Babuloni.

12 Thuutha wa gũtahwo, magĩtwarwo kũu
Babuloni:
Jekonia aarĩ ithe wa Shealiteli,
nake Shealiteli aarĩ ithe wa Zerubabeli,
13 nake Zerubabeli aarĩ ithe wa Abihudu,
nake Abihudu aarĩ ithe wa Eliakimu,
nake Eliakimu aarĩ ithe wa Azoro,
14 nake Azoro aarĩ ithe wa Zadoku,
nake Zadoku aarĩ ithe wa Akimu,
nake Akimu aarĩ ithe wa Eliudi,
15 nake Eliudi aarĩ ithe wa Eleazaru,
nake Eleazaru aarĩ ithe wa Maathani,
nake Maathani aarĩ ithe wa Jakubu,
16 nake Jakubu aarĩ ithe wa Jusufu, mũthuri
wa Mariamu, ũrĩa waciarire Jesũ, ũrĩa
wĩtagwo Kristũ.

17 Ũguo nĩ kuuga njiaro ciothe ciarĩ ikũmi na
inya kuuma Iburahĩmu nginya Daudi, na njiaro
ikũmi na inya kuuma Daudi nginya hĩndĩ ĩrĩa
andũ maatahirwo magĩtwarwo kũu Babuloni, na

ningĩ njiaro ikũmi na inya kuuma hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo nginya hĩndĩ ya Kristũ.*

Gũciarwo kwa Jesũ Kristũ

¹⁸ Ũhoro wa gũciarwo kwa Jesũ Kristũ watariĩ ũũ: Nyina Mariamu nĩ oorĩtio nĩ Jusufu atuĩke mĩtumia wake, no matanaikarania-rĩ, nĩamenyekire atĩ arĩ na nda ya Roho Mũtheru.

¹⁹ Nake Jusufu mũthuuri wake tondũ aarĩ mũndũ mũthingu na ndangĩendire kũmũconorithia kũrĩ andũ, agĩciiria amũtige na hitho.

²⁰ No thuutha wa gwĩciiria ũndũ ũcio, mũraika wa Mwathani akĩmuumĩrĩra kĩroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jusufu, mũrũ wa Daudi, ndũkae gwĩtigĩra kũhikia Mariamu atuĩke mĩtumia waku, tondũ nda ĩyo arĩ nayo nĩ ya Roho Mũtheru.

²¹ Nĩagaciara kahĩ, nawe nĩũgagatua Jesũ, tondũ nĩwe ũkaahonokia andũ ake kuuma mehia-inĩ mao.”

²² Na rĩrĩ, maũndũ macio mothe meekĩkire nĩguo ũrĩa Mwathani aarĩtie na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ,

²³ “Mũirĩtu gathirange nĩakagĩa nda na nĩagaciara kahĩ, nao magaagatua Imanueli” ũguo nago ũgĩtaũrwo nĩ kuuga, “Ngai hamwe na ithuĩ.”

²⁴ Rĩrĩa Jusufu ookĩrĩre, agĩka o ta ũrĩa mũraika wa Mwathani aamwathĩte, nake akĩnũkia Mariamu gwake mũciĩ, agĩtuĩka mĩtumia wake.

---

* **1:17** Kristũ nĩ kuuga “Ũrĩa Mũitĩrĩrie maguta”; Kĩhibirania nĩ Mesia.

²⁵ No matiigana kũmenyana nginya rĩrĩa aaciarire mwana ũcio wa kahĩ. Nake Jusufu agĩtua mwana ũcio Jesũ.

2

Gũceererwo nĩ Andũ Oogĩ-a-Njata

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa Jesũ gũciarwo kũu itũũra-inĩ rĩa Bethlehemu bũrũri wa Judea, hĩndĩ ya mũthamaki wetagwo Herode, andũ Oogĩ-a-Njata moimĩte irathĩro magĩũka Jerusalemu,

² makĩũria atĩrĩ, “Ūrĩa ũciarĩtwo arĩ mũthamaki wa Ayahudi-rĩ, arĩ ha? Nĩtuonire njata yake mwena wa irathĩro, na nĩtũũkĩte kũmũhooya.”

³ Rĩrĩa Mũthamaki Herode aiguire ũguo, agĩtangĩka ngoro, o hamwe na andũ Jerusalemu othe.

⁴ Na aarĩkia gwĩta athĩnjĩri-Ngai* arĩa anene othe, na arutani a watho hamwe, akĩmooria kũrĩa Kristũ aarĩ aciarĩrwo.

⁵ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Bethlehemu, bũrũri wa Judea, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo nĩ mũnabii, akoiga atĩrĩ:

⁶ “ ‘Nawe Bethlehemu, kũu bũrũri wa Juda, tiwe ũrĩa mũnini mũno wa aathani a Juda; tondũ thĩinĩ waku nĩgũkoima ũrĩa ũgaathanaga, ũrĩa ũgaatuĩka mũrĩithi wa andũ akwa a Isiraeli.’ ”

---

* **2:4** Athĩnjĩri-Ngai maarĩ atongoria a mahooya ma Ayahudi, na nĩo maarutagĩra Ngai magongona.

⁷ Nake Herode agĩta andũ acio Oogĩ-a-Njata na hito, na agĩtuĩria kuuma kũrĩ o ihinda rĩrĩa njata ĩyo yoonekete.

⁸ Akĩmatũma Bethlehemu akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũgatuĩrie wega ũhoro wa kaana kau. Mwarĩkia gũkoona mũũke mũũmenyithie, nĩgeetha o na niĩ thiĩ ngagaturĩrie ndu ndĩkahoee.”

⁹ Nao maarĩkia kũigua ciugo cia mũthamaki magĩthiĩ, nayo njata ĩrĩa moonete irathĩro ĩkĩmatongoria nginya ĩkĩrũgama igũrũ rĩa harĩa kaana kau kaarĩ.

¹⁰ Rĩrĩa moonire njata ĩyo, magĩkena gĩkeno kĩnene mũno.

¹¹ Nao magĩtoonya nyũmba, na makĩona kaana karĩ na nyina Mariamu, magĩkainamĩrĩa, magĩkahooya. Magĩcooka makĩohora indo ciao cia goro, magĩkahe iheo cia thahabu, na ũbumba, na manemane.†

¹² Na nĩ ũndũ wa gũkaanio na kĩroto mati-gacookere kwa Herode, magĩcooka bũrũri wao magereire njĩra ĩngĩ.

Kũũrĩa Bũrũri wa Misiri

¹³ Maarĩkia gũthiĩ-rĩ, mũraika wa Mwathani akiumĩrĩa Jusufu kĩroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra woe kaana gaka na nyina mũũrĩre Misiri. Ikarai kũu nginya rĩrĩa ngaakwĩra, nĩgũkorwo Herode nĩegũcaria kaana kau akoorage.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina ũtukũ, magĩthiĩ Misiri,

---

† **2:11** ũbumba nĩ mahuti manungi wega macinagwo na mwaki. Manemane nĩ indo ithondekagwo na kĩndũ kĩaana ta ũũkĩ wa gĩthaka, inungaga wega na nĩ cia goro mũno.

15 kūrīa maikarire nginya rīrīa Herode aakuire. Na nī ūndū ūcio, ūhoro ūrīa Mwathani oigīte na kanua ka mūnabii ūkīhinga, rīrīa oigire atīrī, “Ndeetire mūrū wakwa oime būrūri wa Misiri.”

16 Hīndī īrīa Herode aamenyire atī nīaheenirio nī Oogī-a-Njata, akīrakara mūno, akīruta watho wa kūrāga tūhī tuothe kūu Bethlehemu na kūrīa gūkuhī nakuo, tūrīa twarī na ūkūrū wa mīaka īrī gūcooka na thī, kūrīngana na ihinda rīrīa eerītwo nī Oogī-a-Njata.

17 Hīndī īyo ūhoro ūrīa waarītio na kanua ka mūnabii Jeremia ūkīhinga, rīrīa oigire atīrī:

18 “Mūgambo nīwaiguirwo kūu Rama,

kīrīro na gūcakaya kūnene,

Rakeli akīrīrīra ciana ciake,

na akarega kūhoorerio, tondū itirī ho.”

Gūcooka Nazarethi

19 Na rīrī, Herode akua-rī, mūrāika wa Mwathani akiumīrīra Jusufu kīroto-inī kūu Misiri,

20 akīmwīra atīrī, “Ūkīra, woe kaana gaka na nyina, mūthī būrūri wa Isiraēli, nīgūkorwo arīa maageragia gūkooraga nīmakuīte.”

21 Nī ūndū ūcio, agīūkīra, akīoya kaana na nyina, magīthī būrūri wa Isiraēli.

22 Rīrīa aiguire atī Arikelau nīwe wathamakaga Judea handū ha ithe Herode, agītigīra gūthī kuo. Na aarīkia gūkaanio kīroto-inī-rī, agīthī būrūri wa Galili,

23 agīthī gūtūūra itūūra rīitagwo Nazarethi. Nī ūndū ūcio ūhoro ūrīa waarītio na tūnua

twa anabii ũkĩhinga, rĩrĩa moigire atĩrĩ,
“Nĩageetagwo Mũnazari.”

3

Johana Mũbatithania Kũhaarĩria Njĩra

¹ Matukũ-inĩ macio Johana ũrĩa Mũbatithania
nĩokire, akĩhunjagia kũu Werũ-inĩ wa Judea,

² akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrirei, nĩgũkorwo
ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.”

³ Ũyũ nĩwe ũrĩa ũhoru wake waarĩtio nĩ
mũnabii Isaia rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra
werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ:

‘Haarĩriai njĩra ya Mwathani,
rũngariai njĩra ciake.’”

⁴ Johana eekagĩra Nguo ya guoya wa ngamĩra,
na nĩeyohaga mũcibi wa rũũa njohero. Irio
ciake ciarĩ ngigĩ na ũũkĩ wa gĩthaka.

⁵ Nao andũ nĩmathiiga kũrĩ we moimĩte
Jerusalemu, na mĩena yotho ya Judea, na bũrũri
wothe ũrĩa wariganĩtie na Jorodani.

⁶ Moimbũraga mehia mao, nake akama-
batithĩria Rũũ-inĩ rwa Jorodani.

⁷ Na rĩrĩa oonire Afarisai na Asadukai* aingĩ
magĩũka hau nĩgeetha amabatithie, akĩmeera
atĩrĩ, “Inyuĩ rũciaro rũrũ rwa ndũira! Nũũ
ũmũheete ũhoru atĩ mũũrĩre marakara marĩa
makiriĩ gũũka?”

⁸ Ciarai maciaro maringaine na kwĩrira.

---

* **3:7** Afarisai na Asadukai ciarĩ ikundi igĩrĩ cia atongoria a ndini
ya Ayahudi itaiguanaga. Asadukai matietĩkĩtie ũhoru wa kũriũka
kana wa araika.

⁹ Na mūtikeĩre na ngoro cianyu atĩrĩ, ‘Ithe witũ nĩ Iburahĩmu.’ Ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai no atũme mahiga maya matuĩke ciana cia Iburahĩmu.

¹⁰ Ithanwa nĩrĩige itina-inĩ cia mĩtĩ, na mūtĩ o wothe ũtaciara macyaro mega nĩũgatemwo, ũikio mwaki-inĩ.

¹¹ “Nĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ mwerira. No thuutha wakwa nĩgũgũka mũndũ ũngĩ ũrĩ na hinya kũrĩ nĩ, na ndiagĩrĩre o na kũmũkuuĩra iraatũ ciake. We akaamũbatithagia na Roho Mũtheru na mwaki.

¹² Gĩtarũrũ gĩake akĩnyitĩte na guoko, na nĩagatheria kĩhuhĩro gĩake, na acookanĩrĩrie ngano yake ikũmbĩ, acooke acine mahuti na mwaki ũtangĩhoreka.”

Kũbatithio kwa Jesũ

¹³ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akiuma Galili agĩthiĩ Rũũ-inĩ rwa Jorodani akabatithio nĩ Johana.

¹⁴ Nowe Johana akĩgeria kũmũgiria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ njagĩrĩrwo nĩkũbatithio nĩwe, nawe wagĩũka kũrĩ nĩ atĩa?”

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Reke gũtuĩke ũguo rĩu; tondũ nĩtwagĩrĩrwo twĩke ũndũ ũyũ nĩguo tũhingie maũndũ mothe ma ũthingu.” Hĩndĩ ĩyo Johana agĩtĩkĩra.

¹⁶ Jesũ aarĩkia kũbatithio o ũguo-rĩ, akiumĩra maaĩ-inĩ. Kahinda o kau igũrũ rĩkĩhingũka, nake akĩona Roho wa Ngai agĩkũrũka ta ndutura, akĩũmba igũrũ rĩake.

¹⁷ Naguo mũgambo ũkiuma igũrũ, ũkiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũrĩa nyendete; na nĩngenaga mũno nĩ we.”

4

Kūgerio kwa Jesū

¹ Hīndī ĩyo Jesū nīatongoririo nī Roho agītwarwo werū-inī akagerio nī mūcukani.

² Na aniina mīthenya mīrongo ĩna, ūtukū na mūthenya, ehingīte kūrīa irio-rī, akīgua ahūtī.

³ Nake mūgerania akīmūkora, akīmwīra atīrī, “Angīkorwo wee nīwe Mūrū wa Ngai-rī, ĩra mahiga maya matuīke mīgate.”

⁴ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nī kwandīkītwo atīrī: ‘To mūgate wiki ūngītūūria mūndū muoyo, no nī kiugo gīothe kīrīa kiumaga kanua ka Ngai.’ ”

⁵ Hīndī ĩyo mūcukani akīmūtwarā itūūra rīrīa itheru, akīmūrūgamia gathūrūmūndū ka hekarū,

⁶ akīmwīra atīrī, “Angīkorwo wee nīwe Mūrū wa Ngai-rī, wīgūithie thī. Nīgūkorwo kwandīkītwo atīrī:

“ ‘Nīagaatha araika ake nī ūndū waku, nao nīmagakwanīrīria na moko mao, nīguo ndūkanahīngwo kūgūrū nī ihiga.’ ”

⁷ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ningī nī kwandīkītwo atīrī: ‘Ndūkanagerie Mwathani Ngai waku.’ ”

⁸ Ningī mūcukani akīmūtwarā kīrīma-inī kīraaya mūno, akīmuonia mothamaki mothe ma thī na riiri wamo.

⁹ Akīmwīra atīrī, “Maūndū maya mothe nīngūkūhe, ūngūtīkīra kūnyinamīrīra ūūhoee.”

10 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ Shaitani ndiga! Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku, na ũmũtungatagĩre o we wiki.’”

11 Hĩndĩ ĩyo mũcukani akĩmũtiga, nao araika magĩũka makĩmũtungatĩra.

Jesũ Kwambĩrĩria Kũhunjia

12 Na rĩrĩa Jesũ aigũire atĩ Johana nĩaikĩtio njeera-rĩ, agĩthiĩ Galili.

13 Akiuma Nazarethi, agĩthiĩ gũtũũra Kaperinaumu. Itũũra rĩu rĩarĩ hakuhĩ na iria, bũrũri-inĩ wa Zebuluni na Nafitali.

14 Ũndũ ũcio wekĩkire nĩguo ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

15 “Bũrũri wa Zebuluni, o na bũrũri wa Nafitali, njĩra ya gũthiĩ iria-inĩ, gũikũrũkania na Rũũĩ rwa Jorodani, kũu gwĩtagwo Galili-kwa-Ndũrĩrĩ:

16 andũ arĩa matũũraga nduma-inĩ nĩmonete ũtheri mũnene; nao arĩa matũũraga bũrũri ũrĩ kĩruru gĩa gĩkuũ-rĩ, nĩmarĩrwo nĩ ũtheri.”

17 Kuuma hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩambĩrĩria kũhunjia ũhoru akiugaga atĩrĩ, “Mwĩriri, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.”

Jesũ gwĩta Arutwo ake a Mbere

18 Rĩrĩa Jesũ aaceeraga hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩa Galili, nĩonire andũ eerĩ a nyina ũmwe, nao

nĩ Simoni ũrĩa wetagwo Petero, na mūrũ wa nyina Anderea. Maikagia neti iria-inĩ, nĩgũkorwo maarĩ ategi a thamaki.

¹⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũkai, mũnũmĩrĩre, na nĩngũmũtua ategi a andũ.”

²⁰ Nao o rĩmwe magĩtiganĩria neti ciao, makĩmũrũmĩrĩra.

²¹ Na aathiathia akĩona andũ angĩ eerĩ a nyina ũmwe, Jakubu mūrũ wa Zebedi, na mūrũ wa nyina Johana. Maarĩ thĩinĩ wa gatarũ hamwe na ithe wao Zebedi makĩhaarĩria neti ciao. Nake Jesũ akĩmeeta,

²² na o rĩmwe magĩtiganĩria gatarũ na magĩtiga ithe wao, makĩmũrũmĩrĩra.

Jesũ Kũhonia Andũ Arũaru

²³ No rĩrĩ, Jesũ nĩathire Galili guothe, akĩrutanaga thunagogi-inĩ ciao, akĩhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai, na akĩhonagia andũ mĩrimũ yothe na ndwari ciothe iria maarĩ nacio.

²⁴ Nayo ngumo yake ikĩhunjio bũrũri wothe wa Suriata, nao andũ makĩmũrehera andũ arĩa othe maarĩ arũaru ndwari cia mĩthemba mĩingĩ, na arĩa maarĩ na ruo rũingĩ, na arĩa maarĩ na ndaimono, na arĩa maarĩ na mũrimũ wa kũgũũaga, o na arĩa maarĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, nake akĩmahonia othe.

²⁵ Nao andũ aingĩ mũno kuuma Galili, na Dekapoli,* na Jerusalemu, na Judea, na mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani makĩmũrũmĩrĩra.

---

* **4:25** Dekapoli nĩ kuuga “Matũura Ikũmi.”

5

Irathimo

¹ Na rĩria Jesũ oonire andũ aingĩ mũno-rĩ, akĩambata kĩrĩma-igũrũ, agĩikara thĩ. Arutwo ake magĩthĩ harĩ we.

² Nake akĩambĩrĩria kũmaruta ũhoru, akĩmeera atĩrĩ:

³ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa athĩni ngoro, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao.

⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marĩ na kĩaha, nĩgũkorwo nĩmakaniinĩrwo kĩaha.

⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa ahooreri, nĩgũkorwo nĩmakagaya thĩ.

⁶ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa mahũũtagĩra na makanyootera ũthingu, nĩgũkorwo nĩmakahũũnio.

⁷ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa maiguanagĩra tha, nĩgũkorwo nĩmakaiguĩrwo tha.

⁸ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa atheru ngoro, nĩgũkorwo nĩmakona Ngai.

⁹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa macaragia thayũ, nĩgũkorwo nĩmagetwo ariũ a Ngai.

¹⁰ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa manyariiragwo nĩ ũndũ wa ũthingu, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao.

¹¹ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ hĩndĩ irĩa andũ mekũmũruma, na makamũnyariira, na makamũigĩrĩra maũndũ mothe mooru nĩ ũndũ wakwa.

¹² Kenai na mũcanjamũke, tondũ kĩaheo kĩanyu nĩ kĩnene igũrũ, nĩgũkorwo ũguo noguo maanyariire anabii arĩa maarĩ kuo mbere yanyu.

Cumbĩ na Ūtheri

13 “Inyuĩ nĩ inyuĩ cumbĩ wa thĩ. No cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo waguorĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ nĩ kĩĩ? Ndũngĩcooka kũgĩa kĩene rĩngĩ, tiga no ũteirwo ũrangwo nĩ andũ.

14 “Inyuĩ nĩ inyuĩ ũtheri wa thĩ. Itũũra inene rĩakĩtwo kĩrĩma igũrũ rĩtingĩhithĩka.

15 O na ningĩ andũ matiakagia tawa magacooka kũũkunĩkĩra na mbakũri; handũ ha ũguo, maũigagĩrĩra igũrũ handũ haguo, naguo ũkamũrĩkĩra andũ othe arĩa marĩ thĩnĩ wa nyũmba.

16 O ũguo naguo, na inyuĩ rekei ũtheri wanyu ũmũrĩkagĩre andũ, nĩguo mone ciĩko cianyu njega, nao magoocage Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ.

Kũhingia Watho

17 “Mũtikae gwĩciiria njũkĩte kweheria Watho kana Mohoro ma Anabii; ndiũkĩte kũmeeheria, no njũkĩte kũmahingia.

18 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nginya hĩndĩ ĩrĩa thĩ na igũrũ ikeehera, gũtirĩ kairia ka maandĩko, o na gũtirĩ gakururo kanini ga karamu gakeehera o na atĩa kuuma Watho-inĩ, nginya maũndũ mothe makaahingio.

19 Ūrĩa wothe ũkoina rĩathani o na rĩmwe rĩa marĩa manini, na arute arĩa angĩ gwĩka ũguo, nĩagatuuo mũnini makĩria thĩnĩ wa ũthamaki wa igũrũ, no ũrĩa wothe wĩkaga na akarutana maathani maya-rĩ, nĩagatuuo mũnene ũthamaki-inĩ wa igũrũ.

20 Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthingu wanyu waga gũkĩra ũrĩa wa Afarisai na wa

arutani a watho, mūtigatoonya ūthamaki wa igūrũ o na atĩa.

Ūragani

²¹ “Nīmūiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanoragane, na mũndũ o na ūrĩkũ ūkooragana no nginya agaatuĩka wa gũtuĩrwo ciira.’

²² No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ūrĩa wothe ūkarakarĩra mūrũ wa ithe nĩagatuĩka wa gũtuĩrwo ciira. Na ningĩ-rĩ, mũndũ ūrĩa wothe wĩraga mūrũ wa ithe atĩrĩ, ‘Wee ndũrĩ bata,’ nĩagaciirithio nĩ Kĩama. No ūrĩa wothe ūngiuga atĩrĩ, ‘Wee wĩ mũkĩigu!’ Nĩagakorwo arĩ ūgwati-inĩ wa gũikio mwaki-inĩ wa Jehanamu.

²³ “Nĩ ūndũ ūcio, angĩkorwo nĩwĩhaarĩrie kūruta kĩheo gĩaku kīgongona-inĩ, na hĩndĩ iyo ūrĩ hau ūririkane atĩ mūrũ wa thoguo arĩ na ūndũ nawe-rĩ,

²⁴ tiga kĩheo gĩaku o hau mbere ya kīgongona. Amba ūthiĩ ūkaiguane na mūrũ wa thoguo; ūcooke ūuke ūrutĩre Ngai kĩheo gĩaku.

²⁵ “Hiũha kwĩguithania na thũ yaku ĩrĩa ĩragũtwara igooti-inĩ. Īka ūguo mūrĩ o nĩjira-inĩ, kwaga ūguo nĩngũgũtwara kūrĩ mūtuanĩri-ciira, nake mūtuanĩri-ciira akũneane kūrĩ mũnene wa thigari, ūikio njeera.

²⁶ Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ndũkoima kuo ūtarĩhĩte thiirĩ wothe hatarĩ gathendi ūgũtigia.

Ūtharia

²⁷ “Nīmūiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanatharanie.’

28 No niĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe ũkaarora mũndũ-wa-nja na amwĩrirĩrie, nĩarĩkĩtie gũtharia nake ngoro-inĩ yake.

29 Riitho rĩaku rĩa ũrĩo rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rĩkũũre, ũrĩte. Nĩ kaba kĩĩga kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kĩũre gũkĩra mwĩrĩ waku wothe ũikio Jehanamu.

30 Na guoko gwaku kwa ũrĩo kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ũgũte. Nĩ kaba kĩĩga kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kĩũre gũkĩra mwĩrĩ waku wothe ũikio Jehanamu.

Gũtharia Ũhiki

31 “Ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ, ‘Ũrĩa wothe ũngĩtigana na mũtumia wake no nginya amũhe marũa ma kuonania nĩmatigana nake.’

32 No ngũmwĩra atĩ mũndũ ũrĩa wothe ũtiganaga na mũtumia wake, o tiga nĩ ũndũ wa ũtharia-rĩ, nĩatũmaga atuĩke mũtharia, na ũrĩa wothe ũhikagia mũtumia ũrĩa ũtiganĩte na mũthuuriwe, nĩ gũtharia atharagia.

Mũhĩtwa

33 “Ningĩ, nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanehĩte tũhũ, no hingagĩria Mwathani mũhĩtwa ĩrĩa wĩhĩtite.’

34 No ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanehĩte o na atĩa; mũtikanehĩte na igũrũ tondũ nĩkuo gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai;

35 kana mwĩhĩte na thĩ, nĩgũkorwo nĩkuo gĩturwa gĩa kũigĩrĩra magũrũ make; o na kana mwĩhĩte na Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩrĩo itũũra inene rĩa Mũthamaki mũnene.

36 Na ndũkanehĩte na mũtwe waku, nĩgũkorwo ndũngĩhota gũtũma rũcuĩrĩ o na rũmwe rwerũhe kana rũire.

37 Reke 'Ĩĩ' yaku ĩtuĩke 'Ĩĩ', na 'Aca' yaku ĩtuĩke 'Aca'; ũndũ o wothe makĩria ma ũguo-rĩ, uumaga kũrĩ ũrĩa mũũru.

Ũhoro wa Kwĩrĩhĩria

38 "Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerrirwo atĩrĩ: 'Riitho rĩrĩhagwo na riitho, narĩo igego rĩrĩhagwo na igego.'

39 No niĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanagiane na mũndũ ũrĩa mũũru. No rĩrĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa rwa ũrĩo-rĩ, mũhũgũkĩrie rũu rũngĩ o naruo.

40 Na mũndũ angĩenda gũgũthitanga oe kanjũ yaku-rĩ, mũnengere o na igooti rĩaku.

41 Mũndũ angĩkũhatĩrĩria ũthiĩ itĩina rĩmwe-rĩ, thiĩ nake matĩina meerĩ.

42 Mũndũ ũrĩa ũngĩkũhooya kĩndũ, mũhe, na mũndũ ũrĩa ũngĩenda ũmũkombere kĩndũ, ndũkarege kũmũkombera.

Endagai Thũ Cianyũ

43 "Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerrirwo atĩrĩ, 'Endaga mũndũ wa itũũra rĩaku, na ũthũũrage thũ yaku.'

44 No niĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Endagai thũ cianyũ, na mũhooyagĩre arĩa mamũnyariiraga,

45 nĩgeetha mũtuĩke ariũ a Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ. Atũmaga riũa rĩake rĩrathĩre arĩa ooru na arĩa ega, na akoiria mbura kũrĩ arĩa athingu na kũrĩ arĩa matarĩ athingu.

⁴⁶ Angĩkorwo mwendete o arĩa mamwendete-rĩ, mũgaakĩrĩhwo kĩ? Githĩ o na etia mbeeca cia igooti matiĩkaga o ũguo?

⁴⁷ Na ningĩ angĩkorwo mũgeithagia o ariũ na aarĩ a ithe wanyu-rĩ, mũgĩkĩrĩte arĩa angĩ na kĩ? Githĩ o na arĩa matetĩkĩtie Ngai matiĩkaga o ũguo?

⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuĩkai aagĩrĩru kũna, o ta ũrĩa Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ arĩ mwaagĩrĩru kũna.

6

Gũteithia arĩa Abatari

¹ “Mwĩmenyererei mũtigatege ciĩko cianyu cia ũthingu mbere ya andũ nĩguo mamuone. Mũngũika ũguo-rĩ, mũtirĩ kĩheo mũkaaheo nĩ Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ.

² “Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari, ndũkae kwanĩrĩa ũrĩa ũreka na tũrumbeta, ta ũrĩa hinga ciĩkaga thunagogi-inĩ na njĩra-inĩ, nĩguo itĩagwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, acio nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kĩheo kĩa gĩothe.

³ No hĩndĩ irĩa ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari-rĩ, ndũkareke guoko gwaku kwa ũmotho kũmenye ũrĩa guoko gwaku kwa ũrĩo kũreeka,

⁴ nĩgeetha ũheani ũcio waku ũtuĩke wa hitho-inĩ. Nake Ithe wanyu, ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekaagĩrwo hitho-inĩ, nĩakamũhe kĩheo.

Kũhooya

⁵ “Na rĩrĩa mũkũhooya-rĩ, mũtikanatuĩke ta hinga, nĩgũkorwo ciendaga kũhooya irũgamĩte thĩinĩ wa thunagogi na macemanĩrio ma njĩra

nĩguo cionwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩirĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara wacio wothe.

⁶ No hĩndĩ ĩrĩa ũkũhooya, toonya nyũmba yaku, ũhinge mũrango na ũhooye Thoguo ũrĩa ũtoonekaga. Nake Thoguo ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hito-inĩ, nĩagakũhe mũcaara waku.

⁷ Na ningĩ hĩndĩ ĩrĩa mũkũhooya-rĩ, tiganagai kũhũhũtĩka ta andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai, nĩgũkorwo meciiragia nĩ mekũiguuo nĩ ũndũ wa kũraihia mahooya.

⁸ Mũtigatuĩke tao, nĩgũkorwo Ithe wanyu nĩoĩ kĩrĩa kĩmũbatairie o na mũtanamũhooya.

⁹ “Nĩ ũndũ ũcio mwagĩrĩrwo nĩkũhooyaga atĩrĩ:

“ Ithe witũ ũrĩ igũrũ,

rĩitwa rĩaku nĩrĩamũrwo,

¹⁰ ũthamaki waku nĩũũke,

ũrĩa wendete Wee nĩwĩkagwo

gũkũ thĩ ta ũrĩa wĩkagwo kũu igũrũ.

¹¹ Tũhe ũmũthĩ irio ciitũ cia gũtũigana.

¹² Na ũtũrekere mahĩtia maitũ,

ta ũrĩa o na ithuĩ tũrekagĩra arĩa matũhĩtagĩra.

¹³ Na ndũgatũtware magerio-inĩ,

no ũtũhonokagie kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru.’

¹⁴ Nĩgũkorwo mũngĩrekera andũ hĩndĩ ĩrĩa mamũhĩtĩria, o nake Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩarĩmũrekagĩra.

¹⁵ No mũngĩaga kũrekera andũ mehia maorĩ, o nake Ithe wanyu ndarĩmũrekagĩra mehia manyu.

Kwĩhinga Kũrĩa

16 “Ningĩ rĩrĩa mũkwĩhinga kũrĩa irio-rĩ, tigagai gũtukia mothiũ manyu ta ũrĩa hinga ciĩkaga, nĩgũkorwo nĩtukagia mothiũ macio nĩguo cionie andũ atĩ nĩciĩhingĩte kũrĩa irio. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩirĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara wacio wothe.

17 No rĩrĩa wĩhingĩte kũrĩa, wĩhakage maguta mũtwe na wĩthambage ũthiũ,

18 nĩguo andũ matikamenye atĩ nĩwĩhingĩte kũrĩa, tiga o Thoguo ũrĩa ũtoonekaga amenye; nake Thoguo ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mek-agĩrwo hito-inĩ, nĩagakũhe mũcaara.

Mũthiithũ kũu Igũrũ

19 “Tigagai kwĩigĩra mĩthiithũ gũkũ thĩ, kũrĩa indo irĩagwo nĩ memenyi na ikaroota, na kũrĩa aici mabunjaga makaiya.

20 No mwĩigagĩrei mĩthiithũ igũrũ, kũrĩa ĩtangĩrĩo nĩ memenyi kana ĩroote, na kũrĩa aici matangĩbunja maiye.

21 Nĩgũkorwo kũrĩa mĩthiithũ yanyu ĩrĩ, nokuo ngoro cianyũ o nacio irĩkoragwo irĩ.

22 “Riitho nĩrĩo tawa wa mwĩrĩ. Maitho maku mangĩkorwo marĩ mega, mwĩrĩ waku wothe nĩũrĩyũragwo nĩ ũtheri.

23 No rĩrĩ, maitho maku mangĩkorwo nĩ mathũku, mwĩrĩ waku wothe ũrĩyũragwo nĩ nduma. Naguo ũtheri ũrĩa ũrĩ thĩinĩ waku ũngĩkorwo nĩ nduma-rĩ, nduma ĩyo kaĩ nĩ nene-ĩ!

24 “Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũtungatĩra aathanĩ eerĩ. Nĩ ũndũ no athũũrĩre ũmwe, na ende ũcio ũngĩ; kana eheane harĩ ũmwe, na

anyarare ũcio ũngĩ. Mũtingĩtungatĩra Ngai na mũtungatĩre mbeeca.

Mũtigatangĩke

25 “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, tigagai gũtangĩkĩra mĩoyo yanyu, nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũrĩrĩaga kana kĩrĩa mũrĩnyuuga; kana kĩrĩa mũrĩhumbaga mĩrĩ yanyu. Githĩ muoyo ndũrĩ bata gũkĩra irio, nago mwĩrĩ ũkaĩa bata gũkĩra nguo?”

26 Ta rorai nyoni cia rĩera-inĩ; itihaandaga, kana ikageha, kana ikaiga magetha ikũmbĩ, no Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ Igũrũ nĩaciheaga irio. Githĩ inyuĩ mũtikĩrĩ a bata mũno gũkĩra icio?”

27 Nũũ wanyu ũngĩhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rĩmwe nĩ ũndũ wa gwĩtanga?”

28 “Na nĩ kĩ gĩtũmaga mwĩtange nĩ ũndũ wa nguo? Ta rorai itoka cia gĩthaka ũrĩa ikũraga. Itirutaga wĩra kana ikogotha ndigi,

29 no ngũmwĩra atĩrĩ, o na Solomoni arĩ na riiri wake wothe ndagemete ta kĩmwe gĩacio.

30 Angĩkorwo ũguo nĩguo Ngai ahumbaga nyeki ya gĩthaka ĩrĩa ĩrĩ ho ũmũthĩ na rũciũ ĩgaikio mwaki-inĩ-rĩ, githĩ inyuĩ ndarĩkĩmũhumbaga wega makĩria, inyuĩ mwĩtikĩtie o hanini?”

31 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tigagai gwĩtanga, mũkĩũria atĩrĩ: ‘Tũkũrĩa kĩĩ?’ kana ‘Tũkũnyua kĩĩ?’ kana ‘Tũkwĩhumba kĩĩ?’

32 Nĩgũkorwo maũndũ maya mothe nĩmo macaragio nĩ andũ arĩa matetikĩtie Ngai. No Ithe wanyu wa igũrũ nĩoĩ atĩ nĩmũbataragio nĩmo.

³³ No ambai mūcarie ūthamaki wake na ūthingu wake, na maũndũ maya mangĩ mothe o namo nĩarĩmũheaga.

³⁴ Nĩ ūndũ ũcio tigagai gwĩtanga nĩ ūndũ wa rūciũ, nĩgũkorwo rūciũ nĩrũgetangĩkĩra ruo rwene. O mũthenya ũrĩ na mathĩina maguo ma kũũigana.

7

Gũtuĩra Andũ arĩa angĩ Ciira

¹ “Mũtigaciirithanagie nĩgeetha na inyuĩ mũtikanaciirithio.

² Nĩgũkorwo o ta ũrĩa mũtuagĩra andũ arĩa angĩ ciira, noguo na inyuĩ mũgaatuĩrwo ciira, na gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo nakĩo.

³ “Nĩ kĩĩ gĩtũmaga wone kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ũkaaga kuona mũgogo ũrĩa ũrĩ riitho rĩaku wee mwene?

⁴ Wahota atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, ‘Reke ngũrute kĩhuti kũ kĩrĩ riitho rĩaku,’ o rĩrĩa wee mwene ũrĩ na mũgogo riitho rĩaku?

⁵ Wee hinga ĩno, amba ũrute mũgogo ũcio ũrĩ riitho rĩaku, nĩguo wone wega na ũhote kũruta kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo.

⁶ “Mũtikanahe magui kĩndũ kĩrĩa kĩamũre, na mũtikanaikĩrie ngũrwe ruru cianyu. Mũngĩka ũguo-rĩ, ingĩrangĩrĩria ruru na magũrũ ma cio, icooke imũgarũrũke, imũtihangie.

Hooyai, Mathaai, Ringaringai Mũrango

7 “Hooyai na nĩmũkũheo; mathaai na nĩmũkuona; ringaringai mũrango na nĩmũkũhingũrĩwo.

8 Nĩgũkorwo ũrĩa wothe ũhooyaga nĩaheagwo, na ũrĩa ũmaathaga nĩonaga, na ũrĩa ũringaringaga mũrango, nĩahingũragĩwo.

9 “Na rĩrĩ, nũũ wanyu ũngĩtio mũgate nĩ mwana wake amũhe ihiga?

10 Kana amwĩtie thamaki nake amũhe nyoka?

11 Angĩkorwo inyuĩ, o na mũrĩ ooru, nĩmũũĩ kũhe ciana cianyu iheo njega-rĩ, githĩ Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ ndagakĩrĩrĩria kũhe iheo njega kũrĩ arĩa mamũhooyaga!

12 Nĩ ũndũ ũcio, maũndũ-inĩ mothe, ikagai andũ arĩa angĩ ũrĩa mũngĩenda mamwĩkage, nĩgũkorwo ũcio nĩguo Watho wa Musa na Ũrutani wa Anabii.

Mũromo ũrĩa Mũceke na ũrĩa Mwarĩ

13 “Toonyerai mũromo ũrĩa mũceke. Nĩgũkorwo mũromo nĩ mwarĩ na njĩra nĩ njariĩ ĩrĩa yerekeire rĩũrĩro, na andũ arĩa matoonyagĩra ho nĩ aingĩ.

14 No mũromo nĩ mũkunderu na njĩra nĩ njeke ĩrĩa ĩkinyaga muoyo-inĩ, na andũ arĩa mamĩonaga nĩ anini.

Mũtĩ na Maciaro Maguo

15 “Mwĩhũgagei anabii a maheeni. Mokaga kũrĩ inyuĩ mehumbĩte njũa cia ng’ondũ, no thĩinĩ wao nĩ njũũĩ ndĩani.

16 Nīmūrĩmamenyaga na maciaro mao. Kaĩ thabibũ igĩtuuagwo mĩtĩ-inĩ ya mĩigua, kana ngũyũ igatuuo kuuma mahiũ-inĩ ma nyeki?

17 Ũguo noguo, mūtĩ wothe mwega ũciaraga maciaro mega, no mūtĩ mũũru ũciaraga maciaro mooru.

18 Mūtĩ mwega ndũngĩciara maciaro mooru, naguo mūtĩ mũũru ndũngĩciara maciaro mega.

19 Mūtĩ o wothe ũtaciara maciaro mega nĩgũtemwo ũtemagwo ũgaikio mwaki-inĩ.

20 Ũguo nĩguo mūrĩmamenyaga nĩ ũndũ wa maciaro mao.

21 “To mũndũ ũrĩa ũnjĩtaga, ‘Mwathani, Mwathani,’ ũgaatoonya ũthamaki wa igũrũ, no nĩ ũrĩa wĩkaga ũrĩa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ endaga.

22 Mũthenya ũcio aingĩ makanjĩra atĩrĩ, ‘Mwathani, Mwathani, githĩ tũtiarathaga maũndũ na rĩitwa rĩaku, na thĩinĩ wa rĩitwa rĩaku tũkaingata ndaimono na tũkaringa ciama nyingĩ?’

23 Hĩndĩ ĩyo nĩngameera wega atĩrĩ, ‘Nĩ ndirĩ hĩndĩ ndaamũũĩ o na rĩ. Eherai harĩ nĩ, inyuĩ mwĩkaga ũũru!’

Aaki Oogĩ na Aaki Akĩgu

24 “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ o wothe ũiguaga ciugo ici ciakwa na ageeka ũrĩa ciugĩte, ahaana ta mũndũ mũũgĩ ũrĩa wakire nyũmba yake igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga.

25 Nayo mbura ĩkiura, na njũũĩ ikĩyũra, naruo rũhuho rũkĩhurutana nacio ikĩhũũra nyũmba ĩyo na nditi, no nyũmba ĩyo ndĩagũire, tondũ

mũthingi wayo wakĩtwo igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga.

²⁶ No mũndũ o wothe ũiguaga ciugo ici ciakwa na ndekaga ũrĩa ciugĩte ahaana ta mũndũ mũkĩgu ũrĩa wakire nyũmba yake mũthanga igũrũ.

²⁷ Nayo mbura ĩkiura, njũũĩ ikĩiyũra, naruo rũhuho rũkĩhurutana nacio ikĩhũura nyũmba ĩyo na nditi, nayo nyũmba ĩyo ikĩmomoka na kũgũa kũnene.”

²⁸ Rĩrĩa Jesũ aarĩkirie kuuga maũndũ macio, kĩrĩndĩ kũ gĩkĩgega nĩ ũndũ wa ũrutani wake,

²⁹ tondũ aarutanaga ta mũndũ warĩ na ũhoti, na ti ta ũrĩa arutani ao a watho maarutanaga.

8

Mũndũ ũrĩa warĩ na Mangũ

¹ Hĩndĩ ĩrĩa aikũrũkire kuuma kĩrĩma-inĩ, ikundi nene cia andũ ikĩmuuma thuutha.

² Na mũndũ warĩ na mangũ agĩthĩ harĩ we, agĩturia maru mbere yake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”*

³ Nake Jesũ agĩtambũrũkia guoko gwake, akĩhutia mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngwenda. Therio!” O hĩndĩ ĩyo akĩhonio mangũ make.

⁴ Jesũ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya ndũkeere mũndũ o na ũrĩkũ. No thiĩ ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute kĩheo kĩrĩa Musa aathanire gĩtuĩke ũira kũrĩ o.”

---

* **8:2** Mũndũ warĩ na mangũ aatuĩkaga arĩ na thaahu, na no atherio.

Wĩtikio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

⁵ Na Jesũ aarĩkia gũtoonya Kaperinaumu, mũnene-wa-thigari-igana agĩũka kũrĩ we, akĩmũhooya ũteithio.

⁶ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndungata yakwa ikomete mũciĩ ĩrũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga na ĩrĩ na ruo rũingĩ mũno.”

⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũthĩĩ kũmĩhonia.”

⁸ No mũnene ũcio wa thigari igana akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ ndiagĩrĩire atĩ wee ũũke gwakwa. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nĩkũhona.

⁹ Nĩgũkorwo nĩ mwene ndĩ mũndũ wathagwo, na ndĩ na thigari njathaga. Ndeera ũmwe ‘Thĩĩ,’ nĩathiiaga, na ndeera ũngĩ atĩrĩ, ‘Ũka,’ nĩokaga. Na ningĩ ndeera ndungata yakwa atĩrĩ, ‘Ĩka ũna,’ nĩkaga.”

¹⁰ Rĩrĩa Jesũ aiguire ũguo-rĩ, akĩgega, akĩĩra arĩa maamumĩte thuutha atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndionete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ Isiraeli ũrĩ na wĩtikio mũnene ũũ.

¹¹ Ngũmwĩra atĩrĩ, aingĩ nĩmagooka kuuma mwena wa irathĩro na wa ithũiro, na nĩmagaikara iruga-inĩ hamwe na Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, ũthamaki-inĩ wa igũrũ.

¹² No arĩa marĩa a ũthamaki ũcio nĩmagaikio nja, kũu nduma-inĩ, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.”

¹³ Nake Jesũ agĩcooka akĩĩra mũnene ũcio wa thigari igana atĩrĩ, “Thĩĩ! Nĩũgwĩkĩrwo o ũguo wĩtikĩtie.” Nayo ndungata yake ikĩhonio o ithaa rĩu.

Jesũ Kũhonia Andũ Aingĩ

¹⁴ Rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba ya Petero, akĩona atĩ nyina wa mĩtumia wa Petero aarĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ, agakoma gĩtanda-inĩ.

¹⁵ Akĩmũhutia guoko, nake agĩtiga kũhiũha mwĩrĩ, akĩarahũka, akĩambĩrĩria kũmũtungatĩra.

¹⁶ Hwai-inĩ ũcio, andũ aingĩ arĩa maarĩ na ndaimono makĩrehwo kũrĩ we, nake akĩingata maroho macio na kuuga o kiugo, na akĩhonia arĩa othe maarĩ arũaru.

¹⁷ Ũhoro ũyũ warĩ wa kũhingia ũrĩa kwaarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:
“We mwene nĩoire wonje witũ,
na akĩeheria mĩrimũ iitũ.”

Thogora wa Kũrũmĩrĩra Jesũ

¹⁸ Rĩrĩa Jesũ oonire gĩkundi kĩa andũ arĩa maamũthiũrũrũkĩirie, agĩathana maringe mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria.

¹⁹ Hĩndĩ ĩyo mũrutani ũmwe wa watho agĩũka harĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩndĩkũrũmagĩrĩra kũrĩa guothe ũrĩthiiaaga.”

²⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbwe nĩ irĩ marima, na nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no Mũrũ wa Mũndũ ndarĩ handũ angĩigĩrĩra mĩtwe wake.”

²¹ Nake mũrutwo ũngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thiĩ ngathike baba.”

²² Nowe Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra, na ũreke arĩa akuũ mathike akuũ ao ene.”

Jesũ Kũhooreria Kĩhuhũkanio

23 Hĩndĩ ãyo agĩtoonya gatarũ, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩra.

24 Na rĩrĩ, gũkĩgĩa kĩhuhũkanio kĩnene gĩteerĩgĩrĩrwo kũu iria-inĩ, gĩgĩtũma gatarũ kende kũhubwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ. No Jesũ aarĩ toro.

25 Nao arutwo magĩthiĩ, makĩmũũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tũhonokie! Nĩtũkũũrĩra maaĩ-inĩ!”

26 Nake agĩcookia atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a wĩtikio mũnini, nĩ kĩ gĩgĩtũma mwĩtigĩre ũguo?” Thuutha ũcio agĩũkĩra, agĩkũũma rũhuho na makũmbĩ macio, nakuo gũkĩhoorera biĩ.

27 Andũ acio makĩgega, makĩũria atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ akĩrĩ ũ atĩ o na rũhuho na makũmbĩ ma maaĩ nĩimwathĩkagĩra?”

Jesũ Kũhonia Andũ Eerĩ Maarĩ na Ndaimono

28 Rĩrĩa aakinyire rũgongo rwa bũrũri wa Agadari-rĩ, agĩtũngwo nĩ andũ eerĩ maarĩ na ndaimono, moimĩte mbĩrĩra-inĩ. Maarĩ na ũũru mũingĩ mũno, atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩagerire njĩra ãyo.

29 Nao makĩanĩrĩra, makĩũria atĩrĩ, “Ūrenda atĩa na ithuĩ, wee Mũrũ wa Ngai. Woka gũkũ gũtũnyariira ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩtanakinya?”

30 Nĩ haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩithagio† handũ hataarĩ haraaya na hau maarĩ.

31 Nacio ndaimono igĩthaitha Jesũ, ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩũgũtũngata-rĩ, tũtũme kũrĩ rũũru rũũrĩa rwa ngũrwe.”

† 8:30 Ndũrĩrĩ iria ciatũũraga Galili nĩcio ciarĩ arĩithi a ngũrwe.

³² Nake agĩciĩra atĩrĩ, “Thiĩi!” Nĩ ũndũ ũcio ikiuma, igĩtoonya ngũrwe, naruo rũũru ruothe rũgũikũrũka kĩharũrũka-inĩ na ihenya, rũkĩgũa iria thĩinĩ, rũgĩkuĩra maaĩ-inĩ.

³³ Arĩa maarĩithagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthiĩ itũũra-inĩ, makĩheana maũndũ macio mothe o na ũrĩa gwekĩkĩte kũrĩ andũ arĩa maarĩ na ndaimono.

³⁴ Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩothe rĩkiomagara rĩgatũnge Jesũ. Na hĩndĩ ĩrĩa maamuonire, makĩmũthaitha oime rũgongo rwao.

9

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cĩga

¹ Nake agĩtoonya gatarũ, akĩringa iria, agĩkina itũũra rĩa kwao.

² Andũ amwe makĩmũrehera mũndũ warĩ na mũrimũ wa gũkua cĩga, akuuĩtwo na kĩbarĩ. Rĩrĩa Jesũ oonire wĩtikio wao, akĩra mũndũ ũcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, “Mũriũ, wĩyũmĩrĩrie, nĩwarekerwo mehia maku.”

³ Nĩ ũndũ wa ũguo, arutani amwe a watho makĩra na ngoro atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩaruma Ngai!”

⁴ Jesũ aamenya ũrĩa meeciiragia, akĩmooria atĩrĩ, “Mũreciiria ũũru ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ?”

⁵ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ: nĩ kwĩra mũndũ, ‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana kũmwĩra, ‘Ũkĩra wĩtware?’

⁶ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ ...” Na o hĩndĩ ĩyo akĩra mũndũ ũcio wakuĩte

ciīga atĩrĩ, “Ūkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku ūinũke mũciĩ.”

⁷ Nake mũndũ ūcio agĩũkĩra, akĩinũka mũciĩ.

⁸ Rĩrĩa kĩrĩndĩ kũ kionire ũguo, gĩkĩmaka na gĩkĩgooca Ngai, ũrĩa waheete andũ ūhoti ta ūcio.

Gwĩtwo kwa Mathayo

⁹ Na rĩrĩa Jesũ oimaga kũu, akĩona mũndũ we-tagwo Mathayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩa,” nake Mathayo agĩũkĩra, akĩmũrũmĩrĩa.

¹⁰ Na rĩrĩa Jesũ aarĩ kwa Mathayo mũciĩ makĩrĩa irio cia hwaĩ-inĩ, etia mbeeca cia igooti aingĩ na andũ ehia magĩũka kũrĩanĩra hamwe nake na arutwo ake.

¹¹ Rĩrĩa Afarisai moonire ũguo, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Mũrutani wanyu arĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

¹² Jesũ aigua ũguo, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mĩrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru.

¹³ No rĩrĩ, thiĩ mũkeerute ũrĩa ciugo ici ciugĩte: ‘Kũiguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona.’ Nĩgũkorwo nĩ ndiokire gũcaria arĩa athingu, no ndokire nĩ ūndũ wa arĩa ehia.”

Jesũ Kũũrio Ūhoro wa Kwĩhinga Kũrĩa

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo arutwo a Johana magĩũka kũrĩ we makĩmũũria atĩrĩ, “Ithuĩ na Afarisai nĩtwĩhingaga kũrĩa, no nĩ kũ gĩtũmaga arutwo aku mage kwĩhinga kũrĩa irio?”

¹⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhota atĩa kũigua kĩa rĩrĩa mũhikania arĩ hamwe nao? Ihinda nĩrĩgakinya

rĩrĩa mũhikania akeeherio kũrĩ o; hĩndĩ ãyo nĩguo makeehinga kũrĩa irio.

¹⁶ “Gũtirĩ mũndũ ũtumagĩrĩa nguo ngũrũ kĩraka kĩa nguo njerũ, nĩgũkorwo kĩraka kũ no kĩguucie nguo ãyo gĩtũme ãtarũke makĩria.

¹⁷ Ningĩ andũ matiĩkagĩra ndibei ya mũhichano mondo-inĩ ngũrũ.* Mangĩka ũguo, mondo icio no ãtarũke, nayo ndibei ãitĩke, na mondo icio cia ndibei cianangĩke o biũ. No andũ mekagĩra ndibei ya mũhichano mondo-inĩ njerũ, nacio cieriĩ igaikara irĩ njega.”

Mũirĩtu Wakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

¹⁸ Na rĩrĩa aaragia maũndũ macio, hagĩka mũndũ warĩ mũnene, akĩmũturĩria ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũirĩtu wakwa no hĩndĩ aakua; no ũka ũkamũigĩrĩre guoko, na nĩekũriũka.”

¹⁹ Nake Jesũ agĩũkĩra, agĩthĩ nake, arĩ na arutwo ake.

²⁰ O hĩndĩ ãyo mũtumia watũire oiraga thakame mũaka ikũmi na ãrĩ agĩka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguo yake.

²¹ Tondũ eĩrraga atĩrĩ, “Ingĩhutia o nguo yake, no hone.”

²² Nake Jesũ akĩhũgũra, akĩmuona, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, wĩyũmĩrĩrie gwĩtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone.” Nake mũtumia ũcio akĩhonio o hĩndĩ ãyo.

²³ Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba ya mũnene ũcio, akĩona ahuhi mĩtũrirũ na gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩaanegenaga,

---

* **9:17** Ndibei yekagĩrwo mondo ciatumagwo na njũũa cia mbũri.

24 akĩmeera atĩrĩ, “Eherai. Mũirĩtũ ũyũ ti mũkuũ, nĩ gũkoma akomete.” Nao andũ acio makĩmũtheherera.

25 Thuutha wa andũ acio kuumio nja, agĩtoonya thĩinĩ, akĩnyiita mũirĩtu ũcio guoko, nake agĩũkĩra.

26 Ũhoru ũcio ũkĩhunja bũrũri ũcio wothe.

Jesũ Kũhonia Atumumu na Mũndũ ũtaaragia

27 Na rĩrĩa Jesũ oimire kũu, aathianga-rĩ, andũ eerĩ atumumu makĩmũrũmĩrĩra, makĩanagĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Tũiguire tha, wee Mũrũ wa Daudi!”

28 Na hĩndĩ irĩa aatoonyire nyũmba, atumumu acio magĩũka kũrĩ we, nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwĩtkĩtie atĩ no hote gwĩka ũguo?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ-ni, Mwathani.”

29 Hĩndĩ iyo akĩmahutia maitho, akiuga atĩrĩ, “Mũroĩkwo o ũguo mwĩtkĩtie;”

30 namo maitho mao makĩhingũka magĩcooka kuona. Nake Jesũ akĩmakaania na hinya, akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoru ũyũ.”

31 No-o makiumagara na makĩhunja ũhoru wake bũrũri ũcio wothe.

32 Na hĩndĩ irĩa moimaga hau, Jesũ akĩreherwo mũndũ warĩ na ndaimono, na ndaaragia.

33 Nayo ndaimono yaingatwo, mũndũ ũcio ũtaaragia, akĩaria. Kĩrĩndĩ gĩkĩgega, gĩkiuga atĩrĩ, “Ũndũ ta ũyũ ndũrĩ woneka Isiraeli.”

34 No Afarisai makiuga atĩrĩ, “Aingataga ndaimono na hinya wa mũnene wa ndaimono.”

Aruti Wĩra nĩ Anini

³⁵ Nake Jesũ agĩtuĩkania matũũra-inĩ mothe na mĩciĩ-inĩ yothe, akĩrutanaga thĩinĩ wa thunagogi ciao, akĩhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki, na akĩhonagia mĩrimũ na ndwari cia mĩthemba yothe.

³⁶ Na rĩrĩa oonire ũrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩaiganaga, agĩkĩguĩra tha tondũ kĩarĩ gĩthĩĩnĩku na gĩkaaga ũteithio, ta ng'ondũ itarĩ na mũrĩithi.

³⁷ Hĩndĩ ĩyo akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini.

³⁸ Nĩ ũndũ ũcio, hooyai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathĩ magetha-inĩ make.”

10

Jesũ Gũtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹ Nake Jesũ nĩetire arutwo ake ikũmi na eerĩ moke harĩ we, nake akĩmahe ũhoti wa kũingata ngoma thũku na kũhonia mĩrimũ yothe na ndwari ciothe.

² Maya nĩmo marĩitwa ma arutwo acio ikũmi na eerĩ: Wa mbere nĩ Simoni (ũrĩa wĩtagwo Petero), na mũrũ wa nyina Anderea; na Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ wa nyina Johana;

³ na Filipu, na Baritholomayo; na Toma, na Mathayo ũrĩa mwĩtia wa mbeeca cia igooti; na Jakubu mũrũ wa Alifayo, na Thadayo;

⁴ na Simoni ũrĩa Mũzelote, na Judasi Mũsikariota, ũrĩa wamũkunyanĩire.

⁵ Aya ikũmi na eerĩ nĩo Jesũ aatũmire na akĩmataara ũũ: “Mũtigathĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ kana mũtoonye itũũra rĩa Asamaria.

6 Nĩ kaba mũthiĩ kũrĩ ng'onde iria ciũrĩte cia Isiraeli.

7 Mwathiĩ-rĩ, hunjagiai ndũmĩrĩri ĩno: 'Ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.'

8 Honagiai andũ arĩa arũaru, na mũriũkagie arĩa akuũ, na mũtheragie arĩa marĩ na mangũ, na mũingatage ndaimono. Mũheetwo tũhũ, heanagai tũhũ.

9 Mũtigekuuĩre thahabu, kana betha, kana gĩcango mĩcibi-inĩ yanyu;

10 O na ningĩ mũtigekuuĩre mũhuko rũgendo-inĩ, kana nguo igĩrĩ, kana iraatũ, kana mũtirima; nĩgũkorwo mũruti wa wĩra nĩabataire kũheo gĩa kũmũtũria muoyo.

11 "Itũũra o rĩothe kana gatũũra karĩa mũngĩtoonya-rĩ, tuĩriai mũmenye mũndũ ũrĩa mwagĩrĩru kuo, mũikare gwake nginya rĩrĩa mũkoima kuo.

12 Mwatoonya mũciĩ ũcio-rĩ, geithagiai ene kuo.

13 Angĩkorwo mũciĩ ũcio nĩwagĩrĩire-rĩ, ũrathimeĩ na thayũ wanyu; angĩkorwo ndwagĩrĩire-rĩ, rekeĩ kĩrathimo kĩanyu kĩmũcookerere.

14 Mũndũ o wothe angĩrega kũmũnyiita ũgeni kana arege gũthikĩrĩria ciugo cianyu-rĩ, mũkiuma mũciĩ ũcio kana itũũra rĩu-rĩ, mũkaaribariba magũrũ manyu nĩguo rũkũngũ rũitike.*

---

* **10:14** Kũribariba rũkũngũ magũrũ nĩ ũndũ wekagwo nĩ Afarisai moima ciikaro cia Ndũrĩrĩ metherie tondũ metĩkĩtie nĩmakuuĩte thaahu. ũndũ ũyũ warĩ wa kuonia andũ ũrĩa mageekwo marega ndũmĩrĩri ya Ngai.

15 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma ituĩro rĩa itũũra rĩu rĩgaakorwo rĩrĩ inene gũkĩra rĩa Sodomu na Gomora mũthenya ũrĩa wa ciira.

16 Atĩrĩrĩ ndamũtũma o ta ng'ondũ gatagatĩ ka njũũi. Nĩ ũndũ ũcio, gĩai na ũũgĩ ta nyoka, na mwage ũũru ta ndutura.

17 “Mwĩmenyererei andũ; tondũ nĩmakamũneana ciama-inĩ, na mamũhũũre na iboko thunagogi-inĩ ciao.

18 Nĩ ũndũ wa ũhoru wakwa-rĩ, nĩmũgatwarwo mbere ya aathanĩ na athamaki nĩgeetha mũtuĩke aira kũrĩ o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.

19 No rĩrĩa makaamũnyiita-rĩ, mũtikanetange nĩ ũndũ wa ũrĩa mũkoiga kana ũrĩa mũgaacookia. Hĩndĩ iyo nĩmũkeerwo ũrĩa mũkoiga,

20 nĩgũkorwo ti inyuĩ mũgaakorwo mũkĩaria, no nĩ Roho wa Ithe wanyu ũkaaria arĩ thĩinĩ wanyu.

21 “Mũndũ nĩagakunyanĩra mũrũ wa nyina ooragwo, na ithe wa mũndũ akunyanĩre mwana wake; ciana nĩikaremera aciari a cio na imor-agithie.

22 Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũrĩa ũgaakirĩrĩria nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka.

23 Hĩndĩ ĩrĩa mwanariirwo itũũra-inĩ rĩmwe-rĩ, ũrĩrai rĩrĩa rĩngĩ. Ngũmwĩra na ma atĩ, mũtigaakorwo mũthiĩte matũũra mothe ma Isiraeli, Mũrũ wa Mũndũ atookĩte.

24 “Mũrutwo ti mũnene kũrĩ mũrutani wake, o na ndungata ti nene kũrĩ mũmĩathi.

25 Nĩkũiganĩire mũrutwo aiganane na mũrutani wake, o na ndungata ñiganane na mũmĩathi. Angĩkorwo mwene nyũmba nĩetĩtwo Beelizebuli-rĩ,† githĩ andũ a nyũmba yake matigetwo marĩtwa mooru gũkĩra rĩu!

26 “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũtikametigĩre. Gũtirĩ ũndũ mũhithanie ũtakaguũrio, kana ũndũ mũhithe ũtakamenyeka.

27 Ūrĩa ngũmwĩra nduma-inĩ-rĩ, wariei mũthenya barigici, na ūrĩa warĩtio na mũheehũ matũ-inĩ manyu-rĩ, wanĩrĩrei mũrĩ nyũmba-igũrũ.

28 Mũtigitigĩre arĩa moragaga o mwĩrĩ, no matingĩhota kũũraga ngoro. Nĩ kaba gwĩtigĩra Ūrĩa ũngĩananga ngoro na mwĩrĩ kũu Jehanamu.

29 Githĩ tũnyoni twĩrĩ tũtiendagio thendi ãmwe? No gũtirĩ o na kamwe gatuo kangĩgũa thĩ Ithe wanyu atetĩkĩrite.

30 O na njuĩrĩ cianyu cia mũtwe nĩndare.

31 Nĩ ũndũ ũcio mũtigitigĩre; mũrĩ a bata gũkĩra tũnyoni tũingĩ.

32 “Ūrĩa wothe ũkaanyumbũra mbere ya andũ, o na nĩ nĩngamumbũra mbere ya Baba ūrĩa ūrĩ kũu igũrũ.

33 No ūrĩa wothe ũkangaana mbere ya andũ, na nĩ nĩngamũkaana mbere ya Baba ūrĩa ūrĩ igũrũ.

34 “Mũtigateciirie atĩ njũkĩte kũrehe thayũ gũkũ thĩ. Ndiokire kũrehe thayũ, no ndookire kũrehe

† 10:25 Rĩtwa Beelizebuli rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Mũnene wa ndaimono,” no Kĩhibirania Beelizebubu rĩataũragwo “Mũnene wa ngĩ.”

rũhiũ rwa njora.

³⁵ Nĩgũkorwo njũkĩte gũtũma
 “ ‘mũndũ okanĩrĩre na ithe,
 na mũirĩtu okanĩrĩre na nyina,
 nake mũtumia okanĩrĩre na nyaciarawe;
³⁶ thũ cia mũndũ igaakorwo irĩ andũ a
 nyũmba yake kũmbe.’

³⁷ “Ūrĩa wothe wendete ithe kana nyina
 kũngĩra ndagĩrĩire gũtuĩka wakwa; na ūrĩa
 wothe wendete mũriũ kana mwarĩ kũngĩra
 ndagĩrĩire gũtuĩka wakwa;

³⁸ nake ūrĩa wothe ūtagakuua mũtharaba
 wake wa kwambĩrwo aanũmĩrĩre ndagĩrĩire
 gũtuĩka wakwa.

³⁹ Ūrĩa wothe ūgeragia gũtũũria muoyo wake
 nĩakoorwo nĩguo; no ūrĩa wothe ūkoorwo nĩ
 muoyo wake nĩ ūndũ wakwa nĩakaũtũũria.

⁴⁰ “Mũndũ ūrĩa ūmwamũkagĩra, nĩ nĩ
 amũkagĩra. Nake ūrĩa ūnyamũkagĩra,
 amũkagĩra ūrĩa wandũmire.

⁴¹ Ūrĩa wothe ūkaamũkĩra mũnabii tondũ nĩ
 mũnabii, nĩakamũkĩra kĩheo kĩrĩa kĩheagwo
 mũnabii, nake ūrĩa wothe ūkaamũkĩra mũndũ
 mũthingu tondũ nĩ mũthingu-rĩ, nĩakamũkĩra
 kĩheo kĩrĩa kĩheagwo mũndũ mũthingu.

⁴² Nake ūrĩa wothe ūheaga ūmwe wa aya
 anini o na gĩkombe kĩa maaĩ mahehu tondũ
 nĩ mũrutwo wakwa-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma,
 ndakaaga kũheo kĩheo gĩake.”

11

Jesũ na Johana Mũbatithania

¹ Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia gwatha arutwo acio ake ikũmi na eerĩ-rĩ, akiuma kũu agĩthiĩ kũrutana na kũhunjia matũũra-inĩ ma Galili.

² Na rĩrĩa Johana aiguĩre arĩ njeera maũndũ marĩa Kristũ eekaga-rĩ, agĩtũma arutwo ake,

³ makamũũrie atĩrĩ, “Wee nĩwe warĩ ũuke, kana tweterere mũndũ ũngĩ?”

⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Cookai mũkeere Johana maũndũ marĩa mwaigua na marĩa muona:

⁵ Atumumu nĩmaroona, na arĩa mathuaga nĩmaretwara, na arĩa marĩ na mangũ nĩmarahonio magathera, na arĩa mataiguaga nĩ maraigua, na arĩa akuũ nĩmarariũkio, na Ũhoru-ũrĩa-Mwega nĩũrahunjĩrio arĩa athiĩni.

⁶ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtekũhĩngwo arakare nĩ ũndũ wakwa.”

⁷ Rĩrĩa arutwo a Johana moimaga hau, Jesũ akĩambĩrĩria kwarĩria kĩrĩndĩ ũhoru wa Johana, akĩmooria atĩrĩ: “Mwathiĩte werũ-inĩ kuona kĩ? Mwathiĩte kuona kamũrangi kainainagio nĩ rũhuhu?”

⁸ Akorwo ti ũguo-rĩ, mwathiĩte kuona kĩ? Hihi nĩ mũndũ wehumbĩte nguo njega? Aca, arĩa mehumbaga nguo njega makoragwo thĩinĩ wa nyũmba cia ũthamaki.

⁹ Mwangĩthiĩte kuona kĩ? Hihi mwathiĩte kuona mũnabii? Īĩ, ngũmwĩra atĩrĩ, muonire mũndũ ũkĩrĩte mũnabii.

¹⁰ Ũyũ nĩwe ũhoru wake waandĩkĩtwo atĩrĩ: “Nĩngũtũma mũtũmwo wakwa athiĩ mbere yaku, agagũthondekere njĩra yaku.’

11 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma: Harĩ andũ arĩa man-
 aciarwo nĩ andũ-a-nja, gũtirĩ kuoneka mũndũ
 mũnene gũkĩra Johana Mũbatithania; no rĩrĩ
 mũndũ ũrĩa mũnini mũno ũthamaki-inĩ wa
 igũrũ-rĩ, nĩ mũnene kũmũkĩra.

12 Kuuma matukũ ma Johana Mũbatithania
 gwata rĩu, ũthamaki wa igũrũ nĩũkoretwo
 ũkũhatĩrĩria gũtheerema, nao andũ arĩa
 mehatagĩrĩria nĩo mawĩgwatagĩra na hinya.

13 Nĩgũkorwo Anabii othe, hamwe na Watho wa
 Musa, nĩmatũire marathaga ũhoru nginya hĩndĩ
 ya Johana.

14 Na angĩkorwo no mwende kwamũkĩra ũhoru
 ũcio-rĩ, ũcio nĩwe Elija ũrĩa werĩtwo nĩagooka.

15 Ũrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua nĩaigue.

16 “Rĩu-rĩ, ingĩgerekania rũciaro rũrũ na kĩ?
 Rũhaana ta ciana ciikarĩte ndũnyũ igũitaga iria
 ingĩ, igaciĩra atĩrĩ:

17 “ ‘Twamũhuhĩire mūtũrirũ,
 mũkiaga kũina;

o na twamũinĩire nyĩmbo cia macakaya,
 no mũtiacakaire.’

18 Nĩgũkorwo Johana ookire atekũrĩa na
 atekũnyua, nao andũ makiuga atĩrĩ, ‘Arĩ na
 ndaimono.’

19 Mũrũ wa Mũndũ ookire akĩrĩĩaga na
 akĩnyuuga, nao makiuga atĩrĩ, ‘Onei mũndũ
 mũkoroku na mũrĩũ, nĩ mũrata wa etia mbeeca
 cia igooti na “andũ ehia”.’ No ũũgĩ wonekaga nĩ
 wa ma nĩ ũndũ wa ciĩko ciaguo.”

Haaro kũrĩ Matũũra Manene marĩa Materirĩte

20 Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩambĩrĩria gũtetia matũũra
 manene marĩa maaringĩrwo ciana ciake iria

nyingĩ, tondũ andũ akuo matiigana kwĩrira, akiuga atĩrĩ,

²¹ “Inyuĩ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Nĩ ũndũ korwo ciama iria mwar-ingĩrwo nĩcio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩeririre tene, mehumbĩte nguo cia makũnia na mehurĩrie mũhu mĩtwe.

²² No ngũmwĩra atĩrĩ, andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyuĩ.

²³ Na inyuĩ, andũ a Kaperinaumu, nĩmũkambarario nginya matu-inĩ? Aca, mũkaaharũrũkio mũkinye kũrĩa kũriku mũno. Ciama iria mwar-ingĩrwo ingĩaringĩrwo Sodomu, nĩkũngĩtũũraga nginya ũmũthĩ.

²⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Sodomu nĩgũgakorwo murũ mũthenya ũcio wa ciira kũmũkĩra.”

Kũhurũka kwa arĩa anogu

²⁵ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akiuga atĩrĩ, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ nĩhithĩte andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo maũndũ maya, na ũkamaguũrĩria tũkenge.

²⁶ ĩĩ, Baba, nĩgũkorwo ũyũ nĩ wendi waku.

²⁷ “Nĩnengeretwo maũndũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mũndũ ũũ Mũriũ tiga Ithe, na gũtirĩ mũndũ ũũ Ithe tiga Mũriũ, na arĩa Mũriũ, endaga kũguũrĩria.

²⁸ “Ũkai kũrĩ niĩ, inyuothe anogu na mũkuuĩte mĩrigo mĩritũ, na nĩngũmũhurũkia.

²⁹ Oyai icooki rĩakwa mwĩigĩrĩre na mwĩrute na nĩ, nĩgũkorwo ndĩ mũhooreri na mwĩnyiihia ngoro-inĩ, nacio ngoro cianyu nĩkũhurũkio.

³⁰ Nĩgũkorwo icooki rĩakwa nĩ ihũthũ, na mũrigo wakwa nĩ mũhũthũ.”

12

Mwathani wa Thabatũ

¹ Ihinda rĩu Jesũ nĩatuĩkanĩirie mĩgũnda-inĩ ya ngano mũthenya wa Thabatũ, na arutwo ake maarĩ ahũtu, na makĩambĩrĩria gũtua ngira cia ngano, magĩcirigitha, makĩrĩa ngano.

² Rĩrĩa Afarisai moonire ũguo, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora! Arutwo aku nĩmareeka ũrĩa watho ũtetĩkĩrĩtie gwĩkwo mũthenya wa Thabatũ.”

³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũrĩa Daudi eekire rĩrĩa we na arĩa maarĩ nake maarĩ ahũtu?”

⁴ Aatoonyire nyũmba ya Ngai, na arĩ hamwe na arĩa maarĩ nake, makĩrĩa mĩgate ĩrĩa yamũrĩrwo Ngai ĩrĩa mateetĩkĩrĩtio kũrĩa nĩ watho, tiga no athĩnjĩri-Ngai meetĩkĩrĩtio kũmĩrĩa.

⁵ O na ningĩ kaĩ mũthomete Watho-inĩ atĩ mũthenya wa Thabatũ, athĩnjĩri-Ngai arĩa marĩ thĩinĩ wa hekarũ nĩmathaahagia mũthenya ũcio na matituagwo ahĩtia?

⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũmwe mũnene gũkĩra hekarũ arĩ haha.

⁷ Korwo nĩmwamenyete gĩtũmi gĩa ciugo ici, atĩrĩ, ‘Kũiguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona,’ mũtingĩatuĩrĩire andũ mateehĩtie mahĩtia.

⁸ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa mũthenya wa Thabatũ.”

⁹ Oima kũu-rĩ, agĩthiĩ agĩtoonya thunagogi yao,

¹⁰ na nĩ haarĩ mũndũ wonjete guoko. Na tondũ nĩmacaragia gĩtũmi gĩa gũthitangĩra Jesũ-rĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie kũhonania mũthenya wa Thabatũ?”

¹¹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngĩkorwo na ng’ondũ, nayo ĩgwe irima mũthenya wa Thabatũ-rĩ, ũtangĩmĩruta irima?

¹² Kaĩ mũndũ atakĩrĩ wa bata mũno gũkĩra ng’ondũ! Nĩ ũndũ ũcio watho nĩwĩtikĩrĩtie gwĩka wega mũthenya wa Thabatũ.”

¹³ Agĩcooka akĩira mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩtambũrũkia guoko, nakuo gũgĩtuĩka kũgima, o ta kũu kũngĩ.

¹⁴ No Afarisai makiuma nja, magĩcookania ndundu ya ũrĩa mangĩũragithia Jesũ.

Ndungata ya Ngai ĩrĩa Thuure

¹⁵ Nake Jesũ aamenya ũhoru ũcio, akĩehera kũu. Andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩa, nake akĩhonia arũaru ao othe,

¹⁶ agĩcooka akĩmakaania atĩ matikoige we nĩwe ũ.

¹⁷ Ũndũ ũyũ nĩguo wahingirie ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

¹⁸ “Īno nĩyo ndungata yakwa ĩrĩa ndĩthuurĩre, ĩrĩa nyendete, na nĩyo ĩkenagia ngoro yakwa;

nĩngamĩtirĩria Roho wakwa,

nayo nĩkamenyithia ndũrĩrĩ ciira wa kĩhooto.

19 Ndĩgaatetania kana ĩgũũthũke;
na gũtirĩ mũndũ ũkaigua mũgambo wayo njĩra-inĩ.

20 ndĩkoina kamũrangi kagondoku,
kana ĩhorie rũtambĩ rũrĩa rũgũtooga,
nginya rĩrĩa ĩgaatũma itua rĩakwa rĩhootane.

21 Thĩinĩ wa rĩitwa rĩayo ndũrĩrĩ nĩkaagĩa
na kĩrĩgĩrĩro.”

Jesũ na Beelizebuli

22 Magĩcooka makĩmũrehera mũndũ warĩ na ndaimono, na aarĩ mũtumumu, na ndaara-gia, nake Jesũ akĩmũhonia, akĩhota kwaria na kuona.

23 Andũ othe makĩgega, makĩũrania atĩrĩ,
“Ũyũ no akorwo arĩ we Mũrũ wa Daudi?”

24 No rĩrĩa Afarisai maaiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli ũrĩa mũnene wa ndaimono.”

25 Nake Jesũ aamenya ũrĩa meciiragia, akĩmeera atĩrĩ, “Ũthamaki o wothe ũngĩgayũkana ũũkanĩrĩre guo mwene no ũharagane, narĩo itũũra o rĩothe kana nyũmba ĩngĩgayũkana ndĩngĩhaanda.

26 Angĩkorwo Shaitani nĩwe ũingataga Shaitani-rĩ, nĩagayũkanĩte we mwene. Ũthamaki wake ũngĩkĩhaanda atĩa?

27 Na angĩkorwo nĩ nyiingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rĩ, nao andũ anyu main-gataga ndaimono na hinya wa ũ? Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, acio nĩo makaamũtuĩra ciira.

28 No niĩ ingĩkorwo nyiingataga ndaimono na Roho wa Ngai-rĩ, ũthamaki wa Ngai niĩkinyĩte kũrĩ inyuĩ.

29 “Ningĩ-rĩ, mũndũ aahota atĩa gũtoonya nyũmba ya mũndũ njamba na amũtunye indo ciake ataambĩte kuoha mũndũ ũcio njamba? Hĩndĩ iyo no rĩo angĩhota kũmũtunya indo cia nyũmba yake.

30 “Mũndũ ũrĩa ũtarĩ hamwe na niĩ, ũcio nĩ thũ yakwa, nake ũrĩa ũtacookanagĩrĩria hamwe na niĩ, ũcio nĩkũhurunja ahurunjaga.

31 Ningĩ ngũmwĩra atĩ, rĩhĩa o rĩothe o na kũruma Ngai, andũ no marekerwo, no mũndũ ũrĩa ũkaaruma Roho, ũcio ndakarekerwo.

32 Mũndũ o wothe ũrĩa ũgacaambia Mũrũ wa Mũndũ nĩakarekerwo, no ũrĩa wothe ũgaacambia Roho Mũtheru, ũcio ndakaarekerwo, ihinda rĩrĩ tũrĩ kana ihinda rĩrĩa rĩgooka.

33 “Agĩriai mũtĩ na maciaro maguo nĩmekwagĩra, kana mũthũkie mũtĩ na mũthũkie maciaro maguo mooru, nĩgũkorwo mũtĩ ũmenyekaga na maciaro maguo.

34 Inyuĩ rũciaro rũrũ rwa ndũira, mwahota atĩa kwaria maũndũ mega, na mũrĩ ooru? Nĩgũkorwo kanua kaaragia maũndũ marĩa maiyũrĩte goro-inĩ.

35 Mũndũ mwega aaragia maũndũ mega moimĩte mũthiithũ-inĩ wake mwega, nake mũndũ mũũru aaragia maũndũ mooru moimĩte mũthiithũ-inĩ wake mũũru.

36 No ngũmwĩra atĩrĩ, mũthenya wa itua rĩa ciira, andũ nĩmakaheana ũhoro wa ciugo ciothe cia tũhũ iria manaaria.

37 Nīgũkorwo ciugo ciaku n̄cio igaatũma ũtuuo ndũrĩ na mahĩtia, na ciugo ciaku no cio igaatũma ũtuuo mũhĩtia.”

Kĩama kĩa Jona

38 Hĩndĩ ĩyo Afarisai amwe na arutani a watho makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, tũkwenda ũtũringĩre kĩaama.”

39 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Rũciaro rwanu na rwa ũtharia rũrenda rũringĩrwo kĩaama! No gũtirĩ kĩaama rũkũringĩrwo tiga o kĩaama kĩrĩa kĩa mũnabii Jona.

40 Nĩ gũkorwo o ta ũrĩa Jona aikarire matukũ matatũ, mũthenya na ũtukũ, arĩ nda ya thamaki ĩrĩa nene, ũguo noguo Mũrũ wa Mũndũ agaikara matukũ matatũ, mũthenya na ũtukũ, arĩ tĩiri-inĩ.

41 Andũ a Nineve nĩmakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rũciaro rũrũ marũtuĩre ciira; nīgũkorwo nĩmeririre rĩrĩa maahunjĩrio nĩ Jona, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Jona arĩ haha.

42 Mũthamaki mũndũ-wa-nja wa mwena wa Gũthini nĩakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rũciaro rũrũ arũtuĩre ciira; nīgũkorwo nĩoimire ituri cia thĩ oke athikĩrĩrie ũũgĩ wa Solomoni, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Solomoni arĩ haha.

43 “Na rĩrĩ, roho mũũru woima thĩinĩ wa mũndũ, ũtuĩkanagĩria werũ-inĩ ũgĩcaria ũhurũko, na ũkaaga.

44 Hĩndĩ ĩyo ũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngũcooka nyũmba ĩrĩa ndoimire.’ Na wacooka-rĩ, ũgakora nyũmba ĩyo ĩrĩ theri, ĩrĩ haate, ĩgathera na ĩgathondekwo wega.

⁴⁵ Hĩndĩ ãyo roho ũcio ũkagũira maroho mangĩ mũgwanja mooru makĩria maguo mwene, magatoonya magaikara kũu. Naguo mũkarĩre wa mũndũ ũcio ũgathũka gũkĩra wa mbere. Ũguo nĩguo gũkahaana kũrĩ rũciaro rũrũ rwaganu.”

Nyina wa Jesũ na Ariũ a Nyina

⁴⁶ O hĩndĩ ãyo Jesũ aaragĩria andũ-rĩ, nyina na ariũ a nyina makĩrũgama nja makĩenda kwaria nake.

⁴⁷ Nake mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũngĩ haha nja, makĩenda kwaria nawe.”

⁴⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria akĩmũũria atĩrĩ, “Maitũ nũũ, na ariũ a maitũ nĩ a?”

⁴⁹ Agĩcooka akĩorota arutwo ake, akiuga atĩrĩ, “Aya nĩo maitũ na ariũ a maitũ.

⁵⁰ Nĩgũkorwo mũndũ wothe wĩkaga ũrĩa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ endaga, ũcio nĩwe mũrũ na mwarĩ wa maitũ, na nĩ we maitũ.”

13

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Mũthenya o ro ũcio-rĩ, Jesũ nĩoimire nyũmba agĩthĩ agĩkara thĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria.

² Ikundi cia andũ aingĩ mũno ikĩũngana harĩa aarĩ nginya igĩtũma atoonye gatarũ na agĩkara thĩ thĩnĩ wayo, nao andũ acio othe makĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria.

³ Nake akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: “Mũrĩmi nĩoimagarire akahure mbeũ ciake.

4 Na rĩria aahuraga mbeũ icio-rĩ, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka igĩcĩria.

5 Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ kũria gũtaarĩ na tĩiri mũingĩ. Nacio ikĩmera o narua tondũ tĩiri ndwarĩ mũriku.

6 Na hĩndĩ ĩria riũa rĩarire, rĩgĩcina mũmera ĩyo, nayo ĩkĩũma tondũ ndĩarĩ na mũri.

7 Na mbeũ ingĩ ikĩgũa mũigua-inĩ, nayo mũigua igĩkũra, igĩthararia mbeũ icio rĩria ciamerire.

8 Ingĩ nacio ikĩgũa tĩiri-inĩ ũria mũnoru, ikĩgĩa na maciaro imwe igĩciara maita igana, iria ingĩ igĩciara maita mũrongo ĩtandatũ, na iria ingĩ igĩciara maita mũrongo ĩtatũ ma iria ciahaandirwo.

9 Ũria ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩaigue.”

10 Nao arutwo ake magĩũka kũrĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, “Waragĩria andũ na ngerekano nĩkĩ?”

11 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa igũrũ, no-o matiheetwo.

12 Ũria wothe ũrĩ na indo nĩakoongererwo nyingĩ aingĩhie makĩria. Nake ũria wothe ũtarĩ, nĩagatuunywo o na kĩria arĩ nakĩo.

13 Gikĩ nĩkĩo gĩtũmaga ndĩmaarĩrie na ngerekano:

“Nĩ ũndũ o na gũkorwo nĩmoonaga-rĩ, mation-aga;

o na gũkorwo nĩmaiguaga-rĩ, matiiguaga kana makamenya.

14 Nĩo makinyĩirwo nĩ ũhoro ũria warathirwo nĩ mũnabii Isaia, rĩria oigire atĩrĩ:

“ Kūigua mūgūtũūra mūiguaga, no
mūtikaamenya ũndũ;
kuona mūgūtũūra muonaga, no
mūtigakuũkĩrwo.

15 “ Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya nĩ ngingi-
taru;
matũ mao matiiguaga,
na nĩmahingĩte maitho mao.

Tondũ maahota kuona na maitho mao,
na maigue na matũ mao,
o na ngoro ciao igĩe na ũmenyo,
manjookerere, na nĩ ndĩmahonie.’

16 No kũrathimwo nĩ maitho manyu tondũ
nĩmoonaga, na matũ manyu tondũ nĩmaiguaga.

17 Tondũ ngũmwĩra atĩrĩ na ma, anabii na andũ
aingĩ athingu nĩmerirĩrie kuona maũndũ marĩa
mũrona no-o matiamonire, na nĩmerirĩrie
kūigua maũndũ marĩa mūraigua no matia-
maiguire.

18 “Nĩ ũndũ ũcio, ta iguai ngĩtaarĩria ũhoru wa
ngerekano ĩyo ya mũhuri wa mbeũ:

19 Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ o wothe aigua ndũmĩrĩri
ya ũthamaki na akaaga kũmĩmenya-rĩ, hĩndĩ ĩyo
ũrĩa mũũru okaga akamũtunya kĩrĩa kĩaande
ngoro-inĩ yake. ĩno nĩyo mbeũ ĩrĩa yahurirwo
mũkĩra-inĩ wa njĩra.

20 Ũrĩa wamũkĩrire mbeũ ĩrĩa yagũire
rũnyanjara-inĩ nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo,
na o rĩmwe agakĩamũkĩra arĩ na gĩkeno.

21 No tondũ ndarĩ mĩri-rĩ, aikaraga o kahinda
kanini. Hĩndĩ ĩrĩa thĩina woka, kana kwagĩa na

kĩnyariirano nĩ ũndũ wa kiugo-rĩ, agagĩtiganĩria o narua.

²² Nake ũrĩa wamũkagĩra mbeũ ĩrĩa yagũire mĩigua-inĩ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, no mĩhang’o ya mũtũũrĩre ũyũ, na kũheenererio nĩ ũtonga, igagĩthararia, ikagiria kīgĩe na maciaro.

²³ No ũrĩa wamũkĩrĩre mbeũ ĩrĩa yagũire tĩri-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, na agakĩmenya. Nake agaciara maciaro, ũmwe akaruta maita igana, ũngĩ maita mĩrongo ĩtandatũ, na ũngĩ maita mĩrongo ĩtatũ ma mbeũ ĩrĩa yahaandĩtwo.”

Ngerekano ya Riya

²⁴ Ningĩ Jesũ akĩmahe ngerekano ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ũthamaki wa igũrũ ũhaana ta mũndũ ũrĩa wahaandire mbeũ njega mũgũnda wake.

²⁵ No rĩrĩa andũ othe maakomete-rĩ, thũ yake ĩgĩũka, ĩkĩhura itindiĩ thĩinĩ wa ngano, na ĩgĩĩthiĩra.

²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa ngano yamerire na igĩciara-rĩ, hĩndĩ ĩyo itindiĩ o narĩo rĩkĩonekana.

²⁷ “Ndungata cia mwene mũgũnda igĩũka kũrĩ we, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi witũ, githĩ ndwahaandire mbeũ njega mũgũnda waku? Kaĩ itindiĩ rĩkĩumĩte kũ?’

²⁸ “Agĩcookia atĩrĩ, ‘Nĩ mũndũ ũrĩ ũthũ na niĩ wekire ũguo.’

“Ndungata icio ikĩmũũria atĩrĩ, ‘Nĩũkwenda tũthiĩ, tũkarĩmunye?’

29 “Nake agĩcookia atĩrĩ, ‘Aca, tondũ mũkĩmunya itindiĩ rĩu, mwahota kũrĩmunyanĩria na ngano.

30 Rekei ikũranĩre nginya hĩndĩ ya magetha. Hĩndĩ ĩyo-rĩ, nĩngeera agethi atĩrĩ: Ambai mũmunye itindiĩ na mũrĩohe itĩia, nĩguo rĩcinwo; mũcooke mũcookanĩrĩrie ngano, mũmĩige ikũmbĩ rĩakwa.’ ”

Ngerekano ya Mbeũ ya Karatarĩ, na ya Ndawa ya Kũimbia Mĩgate

31 Nĩamaheire ngerekano ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ũthamaki wa igũrũ ũtariĩ ta mbeũ ya karatarĩ, ĩrĩa mũndũ oire akĩhaanda mũgũnda wake.

32 O na akorwo mbeũ ĩyo nĩyo nini mũno kũrĩ mbeũ ciothe-rĩ, rĩrĩa yakũra, nĩnenehaga kũrĩ mĩmera ĩrĩa ĩngĩ ya mũgũnda na ĩgatuĩka mũtĩ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igooka igaaka itara hong-e-inĩ ciaguo.”

33 Agĩcooka akĩmahe ngerekano o ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ũthamaki wa igũrũ ũhaana ta ndawa ya kũimbia mĩgate ĩrĩa mũndũ-wa-nja oire na akĩmĩtukania na mũtu mũingĩ o nginya mũtu ũcio wothe ũkĩimbio nĩyo.”

34 Jesũ aaragĩria kĩrĩndĩ maũndũ macio mothe na ngerekano na ndaamaragĩria ũndũ o na ũmwe atekũhũthĩra ngerekano.

35 Nĩguo ũhoru ũrĩa waaririo na kanua ka mũnabii ũhinge rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Ngaatumũra kanua gakwa njarie na ngerekano, nĩngaaria maũndũ marĩa matũire marĩ mahithe kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo.”

Gūtaarīria Ngerekano ya Itindiĩ

³⁶ Hĩndĩ ĩyo agĩtiga kĩrĩndĩ, agĩtoonya nyũmba. Arutwo ake magĩũka kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũtaarĩrie ngerekano ya itindiĩ rĩrĩa rĩarĩ thĩinĩ wa mũgũnda.”

³⁷ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūrĩa wa-haandire mbeũ njega nĩ Mũrũ wa Mũndũ.

³⁸ Mũgũnda nĩ thĩ, nayo mbeũ njega nĩcio ciana cia ũthamaki. Itindiĩ nĩ ciana cia ūrĩa mũũru,

³⁹ nayo thũ ĩrĩa ĩrĩhaandaga nĩ ūrĩa mũũru. Magetha nĩ ithirĩro rĩa mahinda maya, na agethi nĩ araika.

⁴⁰ “Nĩ ũndũ ũcio o ta ūrĩa itindiĩ rĩmunyagwo rĩgacinwo na mwaki-rĩ, ũguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya ithirĩro rĩa mahinda maya.

⁴¹ Mũrũ wa Mũndũ nĩagatũma araika ake, na nĩmakeheria maũndũ mothe marĩa marehaga mehia na andũ arĩa othe mekaga ũũru ũthamaki-inĩ wake.

⁴² Nĩmakamaikia thĩinĩ wa icua rĩa mwaki, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.

⁴³ Hĩndĩ ĩyo arĩa athingu magaakenga ta riũa thĩinĩ wa ũthamaki wa Ithe wao. Ūrĩa ūrĩ na matũ nĩ aigue.

Ngerekano ya Mũthiithũ Mũhithe, na Ruru

⁴⁴ “Ūthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mũthiithũ wahithĩtwo mũgũnda. Na rĩrĩa mũndũ aawoonire, akĩũhitha rĩngĩ, na nĩ ũndũ wa ūrĩa akenete, agĩthiĩ akĩendia indo ciothe iria arĩ nacio akĩgũra mũgũnda ũcio.

45 “Ningĩ ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mwonjorithia wacaragia ruru njega.

46 Hĩndĩ ĩrĩa oonire ĩmwe ya thogora mũnenerĩ, agĩthĩĩ akĩendia indo ciake ciothe iria aarĩ nacio, akĩmĩgũra.

Ngerekano ya Neti

47 “O rĩngĩ, ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na neti ĩrĩa yaikirio iria-inĩ, nayo ĩgĩtega thamaki cia mĩthemba yothe.

48 Hĩndĩ ĩrĩa yaiyũrire, ategi acio a thamaki makĩmĩguucia hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Hĩndĩ ĩyo magĩikara thĩ, magĩthuura thamaki iria njega, magĩciĩkĩra ikabũ-inĩ, no iria njũru magĩcite.

49 Ũguo nĩguo gũgaakorwo hĩndĩ ya ithirĩro rĩa mahinda maya. Araika nĩmagooka maamũranie arĩa aaganu kuuma kũrĩ arĩa athingu,

50 na maikie arĩa aaganu icua-inĩ rĩa mwaki, kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.”

51 Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ maũndũ macio mothe?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩtwataũkĩrwo.”

52 Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio, mũrutani wa watho o wothe ũrĩa ũrutĩtwo ũhoru wa ũthamaki wa igũrũ-rĩ, ahaanaine na mwene nyũmba ũrĩa ũrutaga mũthiithũ-inĩ wake indo iria njerũ o na iria ngũrũ.”

Mũnabii ũtarĩ Mũtĩe

53 Nake Jesũ aarĩkia kũheana ngerekano iciorĩ, akiuma kũu.

⁵⁴ Aakinya itũũra rĩa kwao-rĩ, akĩambĩrĩria kũrutana thunagogi-inĩ ciao, nao makĩgega. Makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ arutĩte kũ ũũgĩ ũyũ na cĩiko ici cia hinya?”

⁵⁵ Githĩ ũyũ ti we mũrũ wa mũtharamara? Githĩ rĩitwa rĩa nyina ti Mariamu, na githĩ ariũ a nyina ti Jakubu, na Jusufu, na Simoni, na Juda?

⁵⁶ Na githĩ aarĩ a nyina othe tũtirĩ nao? Mũndũ ũyũ akĩrutĩte maũndũ maya mothe kũ?”

⁵⁷ Nao makĩmũrega.

No Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Kũndũ mũnabii ataheagwo gĩtĩno no itũũra-inĩ rĩake na gwake mũciĩ.”

⁵⁸ Nake ndaaringire ciamama nyingĩ kũu, tondũ wa ũrĩa maagĩte gwĩtĩkia.

14

Johana Mũbatithania Kũrengwo Mũtwe

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo, Mũthamaki Herode nĩaiguire ngumo ya Jesũ,

² nake akĩra arĩa maamũtungataga atĩrĩ, “Ūcio nĩ Johana Mũbatithania; nĩ ariũkĩte kuma kũrĩ arĩa akuũ! Nĩkĩo arĩ na hinya mũnene ũguo wa kũringa ciamama.”

³ Na rĩrĩ, Herode nĩanyitĩte Johana akamuoha, na akamũikia njeera nĩ ũndũ wa Herodia, ũrĩa warĩ mũtumia wa mũrũ wa nyina Filipu,

⁴ tondũ Johana nĩamwĩrĩte atĩrĩ: “Watho ndũgwĩtĩkĩrĩtie ũmũhikie.”

⁵ Herode nĩendaga kũũraga Johana, no nĩetigagĩra andũ, tondũ nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.

6 Mũthenya wa gũkũngũira gũciarwo kwa Herode-rĩ, mwarĩ wa Herodia nĩainĩire andũ, na agĩkenia Herode mũno.

7 Nĩ ũndũ ũcio Herode akĩhĩta na mwĩhĩtwa atĩ nĩekũmũhe kĩrĩa gĩothe angĩendire.

8 Nake mũirĩtu ũcio aarĩkia gũtaarwo nĩ nyina, akiuga atĩrĩ, “He mũtwe wa Johana Mũbatithania o rĩu ũrĩ thĩinĩ wa kiuga.”

9 Mũthamaki nĩataangĩkire mũno, no nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa wake, na ageni arĩa maarĩ iruga-inĩ rĩake-rĩ, agĩathana atĩ mũirĩtu ũcio aheo kĩrĩa eetĩtie.

10 Nĩ ũndũ ũcio agĩtũmana kũu njeera na Johana akĩrengwo mũtwe.

11 Naguo mũtwe ũcio wake ũkĩrehwo na kiuga, ũkĩnengerwo mũirĩtu ũcio, nake akĩũtwarĩra nyina.

12 Nao arutwo a Johana magĩthĩ makĩoya kĩimba gĩake, magĩgĩthika, magĩcooka magĩthĩ makĩira Jesũ.

Jesũ Kũhũũnia Andũ Ngiri Ithano

13 Na rĩrĩa Jesũ aigũire ũhoru ũcio, akiuma kũu ahaicĩte gatarũ andũ matekũmenya, agĩthĩ handũ hataarĩ na andũ. Nakĩo kĩrĩndĩ kĩaigua ũguo-rĩ, gĩkiuma matũũra-inĩ gĩkĩmũrũmĩrĩra na magũrũ.

14 Rĩrĩa Jesũ oimire gatarũ na akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, na akĩhonia arũaru ao.

15 Na gwakuhĩrĩria gũtuka-rĩ, arutwo ake magĩthĩ harĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ nĩ kũndũ gũtarĩ mĩciĩ, na nĩkũratuka. Īra andũ aya mathĩ, nĩgeetha makegũrĩre irio tũtũũra-inĩ.”

16 Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Hatirĩ bata wa mathiĩ. Mahei gĩa kũrĩa inyuĩ ene.”

17 Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Haha tũrĩ na mĩgate itano tu na thamaki igĩrĩ.”

18 Akĩmeera atĩrĩ, “Ndeherai haha.”

19 Nake agĩathana andũ maikare thĩ nyeki-inĩ. Akĩoya mĩgate iyo itano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora igũrũ, agĩcookia ngaatho, akĩenyũranga mĩgate iyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo, nao arutwo makĩhe andũ.

20 Othe makĩria makĩhũũna, nao arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ.

21 Mũigana wa andũ arĩa maarĩire maarĩ ta arũme ngiri ithano, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

22 O hĩndĩ iyo Jesũ akĩira arutwo ake matoonye gatarũ, mathiĩ mbere yake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria mũira wa oigĩre kĩrĩndĩ ũhoro.

23 Thuutha wa kũmoigĩra ũhoro-rĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki nĩguo akahooe. Na gũgĩtuka aarĩ o ho wiki,

24 no gatarũ nĩkarĩkĩtie gũthiĩ itĩina iraiharaihu kuuma thĩ nyũmũ, gakĩhũũragwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ tondũ kerekeire na kũrĩa rũhuhu ruoimaga.

25 Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia ũtukũ-rĩ, Jesũ agĩthiĩ kũrĩ o agereire maaĩ igũrũ.

26 Hĩndĩ ĩrĩa arutwo maamuonire agĩthiĩ agereire maaĩ igũrũ, makĩnyitwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Ĩrĩa nĩ ngoma,” na magĩkaya nĩ gwĩtigĩra.

27 No hĩndĩ o ĩyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũmĩrĩriai! Nĩ niĩ. Tigai gwĩtigĩra.”

28 Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, akorwo nĩwe-rĩ, njĩra njũke kũrĩ we ngereire maaĩ igũrũ.”

29 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka.”

Hĩndĩ ĩyo, Petero akiuma gatarũ, agĩthiĩ agereire maaĩ igũrũ erekeire harĩ Jesũ.

30 No rĩrĩa oonire rũhuho, agĩtigĩra, na akĩambĩrĩria gũtoonyerera maaĩ-inĩ, agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, honokia!”

31 O rĩmwe, Jesũ agĩtambũrũkia guoko, akĩmũnyiita, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee kaĩ ũrĩ na wĩtkio mũnini-ĩ! Wagĩa na nganja nĩkĩ?”

32 Na hĩndĩ ĩrĩa maahaicire gatarũ-rĩ, rũhuho rũgĩtiga kũhurutana.

33 Hĩndĩ ĩyo arĩa maarĩ thĩinĩ wa gatarũ makĩmũgocca, makiuga atĩrĩ, “Nĩ ma wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

34 Na maarĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkinya bũrũri wa Genesareti.

35 Na hĩndĩ ĩrĩa andũ a kũu maamenyire atĩ nĩ Jesũ, makĩhunja ũhoru ng’ongo ciothe iria ciamarigiicĩrie. Nao makĩmũrehera andũ othe arĩa maarĩ arũaru,

36 na makĩmũthaita areke arũaru mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩhonio.

15

Ũhoru wa Thaahu

1 Na rĩrĩ, thuutha ũcio Afarisai amwe na arutani a watho magĩũka kũrĩ Jesũ moimĩte Jerusalemu, makĩmũũria atĩrĩ,

2 “Nĩ kĩ gĩtũmaga arutwo aku mathũkie kĩrĩra gĩa athuuri? Matiĩthambaga moko rĩrĩa mekũrĩa irio!”

3 Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Na inyuĩ mũthũkagia watho wa Ngai nĩ ũndũ wa irĩra cianyu nĩkĩ?”

4 Nĩgũkorwo Ngai oigire atĩrĩ, ‘Tĩĩa thoguo na nyũkwa’ na ‘Mũndũ wa kũruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’

5 No inyuĩ muugaga atĩ mũndũ angĩira ithe kana nyina atĩrĩ, ‘Ūteithio ũrĩa ingĩagũteithia naguo, nĩ kĩheo kĩa mũrĩre Ngai,’

6 mũndũ ũcio ndarĩ bata wa ‘gũtĩia ithe’ naguo. Nĩ ũndũ ũcio mũgagĩtua kiugo kĩa Ngai gĩa tũhũ nĩ ũndũ wa kĩrĩra kĩa nyu.

7 Inyuĩ hinga ici! Isaiia nĩamenyete wega hĩndĩ irĩa aarathire ũhoru wanyu, akiuga atĩrĩ:

8 “ ‘Andũ aya maaheaga gĩtĩio na mĩromo, no ngoro ciao irĩ kũraya na nĩ.

9 Nao maahooyaga o tũhũ; morutani marĩa marutanaga no mawatho ma andũ.’ ”

10 Nake Jesũ agĩta kĩrĩndĩ kũ gĩũke harĩ we, agĩkĩira atĩrĩ, “Thikĩrĩriai na mũtaũkĩrwo.

11 Kĩrĩa gĩtooniyaga na kanua ka mũndũ ti kĩa ‘kĩmũthaahagia’, no kĩrĩa kiumaga kanua gake nĩkĩo ‘kĩmũthaahagia.’ ”

12 Na hĩndĩ iyo arutwo ake magĩthĩ harĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũĩ atĩ Afarisai nĩmararakarire rĩrĩa maraiguire ũhoru ũcio?”

13 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũmera o wothe ũtaahandĩtwo nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩũkamunywo na mĩri.

14 Tiganai nao; acio nĩ atongoria atumumu. Mũtumumu angĩtongoria mũtumumu ũngĩ, eerĩ no kũgũa mangĩgũa irima.”

15 Nake Petero akiuga atĩrĩ, “Tũtaũrĩre ngerekano iyo.”

16 Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “O na inyuĩ mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na rĩu?

17 Kaĩ mũtooĩ atĩ kĩndũ kĩrĩa gĩtoonyaga na kanua gĩthiiaga nda, gĩgacooka gĩkoima mwĩrĩ?

18 No maũndũ marĩa moimaga kanua moimaga ngoro-inĩ, na nĩmo ‘mathaahagia’ mũndũ.

19 Nĩ ũndũ ngoro-inĩ nĩkuo kuumaga meciiria mooru, na ũragani, na ũtharia, na ũhũuri maraya, na ũici, na kũiganĩrĩra igenyo, na njambanio.

20 Macio nĩmo maũndũ marĩa ‘mathaahagia’ mũndũ; no kũrĩa irio na moko matarĩ mathambie matingĩtũma mũndũ agĩe na ‘thaahu’.”

Wĩtĩkio wa Mũndũ-wa-Nja Mũkaanani

21 Ningĩ Jesũ akiuma kũu, agĩthiĩ ndeere-inĩ cia Turo na Sidoni.

22 Mũndũ-wa-nja Mũkaanani woimĩte gũkuhĩ na kũu agĩũka kũrĩ we, akĩmũkayagĩra, akiugaga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha! Mũirĩtu wakwa nĩarathĩnio mũno nĩ ndaimono.”

23 No Jesũ ndarĩ ũndũ o na ũmwe oigire. Nĩ ũndũ ũcio arutwo ake magĩthiĩ kũrĩ we

makĩmũringĩrĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwĩre athiĩ, tondũ nĩaratũrũmĩrĩra agĩkayaga.”

²⁴ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Ndaatũmirwo o kũrĩ ng’ondeu cia nyũmba ya Isiraeli iria ciũrite tu.”

²⁵ Nake mũndũ-wa-nja ũcio agĩũka, akĩmũturĩria ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndeithia!”

²⁶ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Gũtiagĩrĩire kuoya mũgate wa ciana ũikĩrie ngui.”*

²⁷ Nake mũndũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo Mwathani; no o na ngui nĩrĩĩaga rũitĩki rũrĩa rũgũaga kuuma metha-inĩ ya mwene cio.”

²⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, wĩtĩkio waku nĩ mũnene! Ihooya rĩaku nĩrĩahingio.” Nake mwarĩ akĩhonio ithaa o rĩu.

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Inya Irio

²⁹ Jesũ akiuma kũu, agĩthiĩ agereire hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Galili, agĩcooka akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩkara thĩ.

³⁰ Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, gĩkĩmũrehera andũ arĩa maathuaga, na atumumu, na arĩa maarĩ onju na arĩa mataaragia, na angĩ aingĩ, makĩmaiga magũrũ-inĩ make; nake akĩmahonia.

³¹ Nao andũ makĩgega rĩrĩa moonire arĩa mataaragia makĩaria, na arĩa onju mahonetio, na arĩa maathuaga magĩitwara, na atumumu makĩona. Nao makĩgooca Ngai wa Isiraeli.

³² Nake Jesũ agĩita arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndĩraiguĩra andũ aya tha

---

* **15:26** Ayahudi meetaga andũ-a-Ndũrĩrĩ “Ngui” nĩ ũndũ wa kũmamena.

tondũ makoretwo hamwe na niĩ mĩthenya itatũ, na matiriĩ na kindũ gĩa kũria. Ndikwenda mathiĩ marĩ ahũtu, tondũ maahota kũringĩkĩra njĩra.”

³³ Nao arutwo ake magĩcookia atĩrĩ, “Tũngĩruta kũ mĩgate ya kũhũunia kĩrĩndĩ ta gĩkĩ, gũkũ werũ-inĩ?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmooria, atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate iigana?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũrĩ na mĩgate mũgwanja, na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũingĩ.”

³⁵ Nake akĩira kĩrĩndĩ kũ gĩikare thĩ.

³⁶ Agĩcooka akĩoya mĩgate iyo mũgwanja na tũthamaki tũu, na aarĩkia gũcookia ngaathorĩ, akĩmienyũranga, akĩmĩnengera arutwo nao makĩhe andũ.

³⁷ Othe makĩria makĩhũũna. Thuutha ũcio arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo mũgwanja.

³⁸ Mũigana wa andũ arĩa maarĩire maarĩ andũ ngiri inya, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo.

³⁹ Jesũ aarĩkia kuugĩra kĩrĩndĩ ũhoro, agĩtoonya gatarũ, agĩthiĩ mwena wa Magadani.

16

Jesũ Kũũrio Aringe Kĩama

¹ Na rĩrĩ, Afarisai na Asadukai magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũgeria na kũmwĩra amaringĩre kĩaama kiumĩte igũrũ makĩone.

² Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Hĩndĩ irĩa gwatuka, muugaga atĩrĩ, ‘Kaĩ nĩgũkaara-ĩ, tondũ igũrũ nĩ gũtune’.

³ Ningĩ rũciinĩ muugaga atĩrĩ, ‘Ūmũthĩ nĩgũkũgĩa kĩhuhũkanio, tondũ igũrũ nĩ gũtune

na gũgathimba.’ Nĩmũũĩ gũtaũra ũrĩa igũrũ rĩtarĩ, no mũtingĩhota gũtaũra imenyithia cia mahinda maya tũrĩ.

⁴ Rũciaro rũrũ rwaganu na rwa ũtharia rũũragia rũringĩrwo kĩaama, no gũtirĩ kĩaama rũkũringĩrwo tiga kĩaama kĩrĩa kĩa Jona.” Nake Jesũ akĩmatiga, agĩĩthiira.

Ndawa ya Kũmbia Mĩgate ya Afarisai na Asadukai

⁵ Rĩrĩa maaringire iria, arutwo ake magĩkorwo nĩmariganĩrwo nĩgũkuua mĩgate.

⁶ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei, na mwĩhũgage ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.”

⁷ Nao makĩaranĩria, makiuga atĩrĩ, “Hihi nĩ tondũ tũtinoka na mĩgate.”

⁸ Nake Jesũ aamenya ũrĩa meeranaga, akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ a wĩtĩkio mũnini, nĩ kĩ kĩratũma mwanĩrie ũhoro wa kwaga mĩgate?

⁹ Kaĩ mũtarĩ mwataũkĩrwo? Mũtingĩirikana mĩgate ĩtano ĩrĩa yarĩrwo nĩ andũ ngiri ithano, na nĩ ciondo ciigana muonganirie?

¹⁰ Kana mĩgate mũgwanja ĩrĩa yarĩrwo nĩ andũ ngiri inya, na nĩ ciondo ciigana muonganirie?

¹¹ Nĩ kĩ kĩragiria mũmenye atĩ ndikwaragia ũhoro wa mĩgate? No mwĩhũgagei ndawa ĩyo ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.”

¹² Hĩndĩ ĩyo makĩmenya atĩ ndaameeraga mehũũge nĩ ũndũ wa ndawa ya kũmbia mĩgate, no nĩ memenyagĩrĩre ũrutani wa Afarisai na Asadukai.

Petero Kuumbūra Kristũ

¹³ Na rĩria Jesũ aakinyire rũgongo rwa Kaisarea-Filipi, nĩoririe arutwo ake atĩrĩ, “Andũ moigaga Mũrũ wa Mũndũ nũũ?”

¹⁴ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Amwe moigaga atĩ nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga nĩwe Elija, o na angĩ makoiga nĩwe Jeremia, kana ũmwe wa anabii.”

¹⁵ Nake akĩmoooria atĩrĩ, “Inyuĩ na inyuĩ muugaga atĩa? Muugaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

¹⁶ Simoni Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai ũria wĩ muoyo.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Kũrathimwo-
rĩ, nĩwe Simoni mũrũ wa Jona, nĩgũkorwo
ndũguũrĩrio ũndũ ũyũ nĩ mũndũ, no nĩ Baba
ũria ũrĩ igũrũ.

¹⁸ Na nĩ ngũkwĩra atĩrĩ, wee nĩwe Petero,
na igũrũ rĩa ihiga rĩrĩ nĩngaka kanitha wakwa,
nacio ihingo cia kwa ngoma itikaũtooria.

¹⁹ Nĩngakũnengera cabi cia ũthamaki wa
igũrũ; na kĩria gĩothe ũkooha gũkũ thĩ
nĩgĩkoohwo igũrũ, na kĩria gĩothe ũkoohora
gũkũ thĩ, nĩgĩkoohorwo igũrũ.”

²⁰ Agĩcooka agĩkaania arutwo ake matikeere
mũndũ o na ũrĩkũ atĩ we nĩwe Kristũ.

Jesũ Kuumbūra Ũhoro wa Gĩkuũ Gĩake

²¹ Kuuma hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩambĩrĩria
gũtaarĩria arutwo ake atĩ no nginya athĩ
Jerusalemu, na athĩnio mũno nĩ athuuri, na
athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na
atĩ no nginya ooragwo, na thuutha wa mĩthenya
ĩtatũ ariũke.

²² Nake Petero akīmūtwarā keheri-inī, akīmūkaania, akīmwīra atīrī, “Mwathani, kūroaga gūtuika ũguo! Ũndū ũcio ndūkanagūkore!”

²³ Nake Jesū akīihūgūrīra Petero, akīmwīra atīrī, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee wī mūhīnga harī nī; wee ndwīciiragia maūndū moimīte kūrī Ngai, tiga maūndū moimīte kūrī andū.”

²⁴ Hīndī īyo Jesū akīira arutwo ake atīrī, “Mūndū o wothe ũngīenda kūnūmīrīra, no nginya eerege we mwene, oe mūtharaba wake aanūmīrīre.

²⁵ Nīgūkorwo mūndū ūrīa wothe wendaga kūhonokia muoyo wake nīakoorwo nīguo; no ūrīa wothe ũkoorwo nī muoyo wake nī ūndū wakwa nīakaūhonokia.

²⁶ Nī ūndū-rī, mūndū angīiguna nakī o na angīigwatīra thī yothe, na orwo nī muoyo wake? Kana nī kī mūndū angīkūūrānia muoyo wake nakīo?

²⁷ Nīgūkorwo Mūrū wa Mūndū nīagooka na riiri wa Ithe hamwe na araike ake, na hīndī īyo nīakahe o mūndū kīheo gīake kūringana na cīiko ciake.

²⁸ Ngūmwīra atīrī na ma, amwe marūngīi haha matigacama gīkuū matonete Mūrū wa Mūndū agīūka na ūthamaki wake.”

17

Jesū Kūgarūrūka ūrīa Aatarī

¹ Thuutha wa mīthenya ītandatū, Jesū nīathiire na Petero, na Jakubu, na mūrū wa

nyina Johana, akĩmatwara kĩrĩma-inĩ kĩaaya handũ hataarĩ na andũ.

² Arĩ hau mbere yao akĩgarũrũka ũrĩa aahaanaga. Ũthiũ wake ũkĩara ta riũa, na nguo ciake ikĩerũha cua, ta ũtheri.

³ O hĩndĩ ĩyo hau mbere yao makiumĩrĩrwo nĩ Musa na Elija makĩaranĩria na Jesũ.

⁴ Nake Petero akĩra Jesũ atĩrĩ, “Mwathani, nĩ wega tũikare gũkũ; ũngĩenda-rĩ, no njake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩria kĩngĩ kĩa Elija.”

⁵ O akĩaragia-rĩ, itu ikengu rĩgĩũka rĩkĩmahumbĩra, na mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu ũkiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Mũrũ wakwa ũrĩa nyendete; na nĩngenagio mũno nĩwe. Mũiguagei!”

⁶ Rĩria arutwo maiguire ũguo-rĩ, makĩnamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ mamakĩte mũno.

⁷ No Jesũ agĩũka, akĩmahutia na akĩmeera atĩrĩ, “Arahũkai, tigai gwĩtigĩra.”

⁸ Na rĩria maatiirire maitho-rĩ, mationire mũndũ ũngĩ tiga o Jesũ wiki.

⁹ Rĩria maikũrũkaga kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikae kwĩra mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa muona, nginya rĩria Mũrũ wa Mũndũ akaariũkio oime kũrĩ arĩa akuũ.”

¹⁰ Nao arutwo makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Elija no nginya aambe ooke?”

¹¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ, Elija no nginya aambe ooke, ahaarĩrie maũndũ mothe.

12 No ngũmwĩra atĩrĩ, Elija nĩarĩkĩtie gũũka, no andũ makĩaga kũmũmenya, no nĩmamwĩkire ũrĩa wothe meendaga kũmwĩka. O ũguo noguo nake Mũrũ wa Mũndũ akaanyariirwo nĩo.”

13 Hĩndĩ ĩyo arutwo makĩmenya atĩ aamaheaga ũhoro wa Johana Mũbatithania.

Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ndaimono

14 Rĩrĩa maakinyire harĩa kĩrĩndĩ kĩarĩ, mũndũ ũmwe agĩthiĩ harĩ Jesũ, akĩmũturĩria ndu,

15 akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani iguĩra mũrũ wakwa tha, arĩ na mũrimũ wa kĩbaba na nĩũmũthiĩnagia mũno. Kaingĩ nĩagũũaga mwaki-inĩ kana akagũa maaĩ-inĩ.

16 Nĩndĩramũreheire arutwo aku, no matinahota kũmũhonia.”

17 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciaro rũrũ rũtetĩkĩtie na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara na inyuĩ? Ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana kau.”

18 Jesũ agĩkũũma ndaimono ĩyo, nayo ĩkiuma kamwana kau, na gakĩhonio o hĩndĩ ĩyo.

19 Nao arutwo magĩthiĩ kũrĩ Jesũ keheri-inĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Tũremirwo nĩkũingata ndaimono ĩyo nĩkĩ?”

20 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ wĩtikio wanyu nĩ mũnini. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtikio mũnini ta mbeũ ya karatarĩ, no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ehera haha, ũthiĩ haarĩa’ na gĩthiĩ. Gũtirĩ ũndũ ũkaamũrema.” (

21 No ndaimono mūthemba ūcio ndĩngĩingatĩka na kĩndũ kĩngĩ, tiga mahooya na kwĩhinga kũrĩa irio.”)

22 Hĩndĩ ĩrĩa macookanĩrĩire kũu Galili, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyaĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ.

23 Nĩmakamũũraga, na mũthenya wa ĩtatũ nĩakariũkio.” Nao arutwo makĩiyũrwo nĩ kĩaha.

Igooti rĩa Hekarũ

24 Na rĩrĩ, Jesũ na arutwo ake maarĩkia gũkinya Kaperinaumu, arĩa meetagia andũ daraki igĩrĩ cia igooti rĩa hekarũ magĩthiĩ kũrĩ Petero, makĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ mũrutani wanyu atarutaga igooti rĩa hekarũ?”

25 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩarutaga.”

Rĩrĩa Petero aatoonyire nyũmba, Jesũ akĩmũhĩta kwaria akĩmũũria atĩrĩ, “Ūgwĩciiria atĩa, wee Simoni? Athamaki a thĩ-rĩ, metagia igooti kuuma kũrĩ a? Metagia ariũ ao, kana metagia andũ arĩa angĩ?”

26 Nake Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ.”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ūndũ ūcio ariũ ao matirĩhaga.

27 No nĩguo tũtikamarakarie-rĩ, thĩĩ iria-inĩ ūikie ndwano kuo, na thamaki ĩrĩa ūkũnyiita mbere, ūmĩtumũre kanua kayo, na nĩũkuona mbeeca, daraki inya; cioe ūthiĩ ūrĩhe igooti rĩakwa na rĩaku.”

18

Mũndũ ūrĩa Mũnene mũno Ūthamaki-inĩ wa Igũrũ

1 Ihinda o rïu arutwo magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ?”

2 Nake agĩita kaana, agĩkarũgamia gatagatĩ kao.

3 Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tiga mũgarũrũkire mũtuĩke o ta twana, mũtigatoonya ũthamaki wa igũrũ.

4 Nĩ ũndũ ũcio, ũrĩa wothe wĩnyiihagia ta kaana gaka nĩwe mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ.

5 “Nake ũrĩa wothe wamũkagĩra kaana ta gaka thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩ niĩ aamũkagĩra.

6 No ũrĩa wothe ũngĩhĩtithia kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtikĩtie keehie, nĩ kaba mũndũ ũcio aharũkio ihiga rĩa gĩthĩi ngingo aikio iria-inĩ kũrĩa kũriku.

7 “Kaĩ gũkũ thĩ kũrĩ na haaro-ĩ, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie! Maũndũ ta macio no nginya moke, no mũndũ ũrĩa ũtũmaga moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ!

8 Guoko gwaku kana kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ũgũte. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ gĩthua kana wĩ kĩonje, gũkĩra ũkorwo na moko meerĩ kana magũrũ meerĩ na ũikio mwaki-inĩ wa tene na tene.

9 Narĩo riitho rĩaku rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rĩkũũre, ũrĩte. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ na riitho rĩmwe, gũkĩra ũkorwo na maitho meerĩ na ũikio mwaki-inĩ wa kwa ngoma.

Ngerekano ya Ng'onda ĩrĩa Yorĩte

10 “Menyererai mũtikae kũnyarara o na kamwe ga twana tũtũ tũnini. Nĩgũkorwo

ngũmwĩra atĩrĩ, araika a tuo nĩmonaga ũthiũ wa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ, hĩndĩ ciothe.” (

11 Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ ookire kũhonokia kĩrĩa kĩorĩte.)

12 “Rĩu-rĩ, mũgwĩciiria atĩa? Mũndũ angĩkorwo arĩ na ng’ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndangĩtiga icio mĩrongo kenda na kenda kũu irĩma-inĩ, athiĩ agacarie ĩyo yũrĩte?

13 Na angĩmĩona-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, akenagĩra ng’ondũ ĩyo ĩmwe ĩrorĩte kũrĩ ũrĩa akenagĩra icio mĩrongo kenda na kenda itaroorĩte.

14 Ũguo noguo Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ Igũrũ atangĩenda o na kamwe ga twana tũtũ tũnini koore.

Mũndũ Wanyu Akũhĩtĩrie

15 “Mũrũ kana mwarĩ wa thoguo angĩkũhĩtĩria-rĩ, thiĩ ũmuonie ihĩtia rĩake mũrĩ o inyuĩ eerĩ. Angĩgũthikĩrĩria-rĩ, nĩmwacookanwo nake.

16 No angĩrega gũgũthikĩrĩria, oya mũndũ ũngĩ ũmwe kana eerĩ mũthiĩ nao, nĩguo ũndũ o wotho ũrũgamagĩrĩrwo nĩ ũira wa andũ eerĩ kana atatũ.

17 Angĩrega kũmathikĩrĩria-rĩ, ĩra kanitha ũndũ ũcio; na angĩkĩrega gũthikĩrĩria o na kanitha-rĩ, mũtue o ta mũndũ ũtetĩkĩtie kana ta mwĩtia wa mbeeca cia igooti.

18 “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ o wotho mũkooha gũkũ thĩ, o na igũrũ nĩũkoohwo, na ũrĩa wotho mũkoohora gũkũ thĩ, o na igũrũ nĩũkohorwo.

19 “O rĩngĩ ngũmwĩra atĩrĩ, andũ eerĩ anyu mangĩguanĩra gũkũ thĩ ũndũ o wotho ũrĩa

marahooya, nĩmakahingĩrio nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ.

²⁰ Nĩgũkorwo harĩa andũ eerĩ kana atatũ monganĩte thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa-rĩ, ngoragwo ndĩ ho gatagatĩ kao.”

Ngerekano ya Ndungata ĩtarĩ Tha

²¹ Ningĩ Petero agĩũka harĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, mũrũ kana mwarĩ wa baba angĩhĩtĩria maita maigana ngĩmũrekagĩra? Hihi nĩ maita mũgwanja?”

²² Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ, ti maita mũgwanja, no nĩ mĩrongo mũgwanja, maita mũgwanja.

²³ “Nĩ ũndũ ũcio, ũthamaki wa igũrũ ũhaananĩtio na mũthamaki ũrĩa wendaga kuonio mathabu ma mbeeca ciake nĩ ndungata ciake.

²⁴ Aambĩrĩria kũrora mathabu-rĩ, mũndũ warĩ na thĩirĩ wake wa taranda ngiri ikũmi* akĩrehwo kũrĩ we.

²⁵ Na tondũ nĩaremetwo nĩ kũrĩha-rĩ, mwathi wake agĩathana atĩ mũndũ ũcio, endio hamwe na mũtumia wake, na ciana ciake, na kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo nĩguo thĩirĩ ũrĩhĩke.

²⁶ “Ndungata ĩyo ĩkĩngũithia mbere yake, ĩkĩmũthaita, ĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ngirĩrĩria, na nĩndĩkũrĩha thĩirĩ wothe.’

²⁷ Nike mwathi ũcio wa ndungata ĩyo akĩmũguĩra tha, akĩmĩrekera thĩirĩ ũcio akĩreka ĩthĩĩ.

---

* **18:24** Taranda nĩ mbeeca yarĩ makĩria ma mũcaara wa mĩaka ikũmi na ĩtano wa mũruti wĩra, kana mina mĩrongo ĩtandatũ. Ũmũthĩ nĩ ciringi milioni nyingĩ.

28 “No ndungata ñyo yoima nja, ñgĩcemanía na ndungata ñngĩ yarutaga wĩra nayo yarĩ na thĩĩrĩ wayo wa dinari igana rĩmwe.† Íkĩmĩnyĩita mũmero ñmĩite, ñkĩmĩĩra na hinya atĩĩrĩ, ‘Ndĩha thĩĩrĩ wakwa ũrĩa ũrĩ nagu!’

29 “Ndungata ñyo ñkĩĩgũithia thĩ, ñkĩmĩthaita, ñkĩmĩĩra atĩĩrĩ, ‘Ngĩrĩrĩria, na nĩndĩkũrĩha.’

30 “Nowe akĩrega. Handũ ha ũguo, agĩthĩ ñkĩmĩkithia njeera nginya rĩrĩa ñkaarĩha thĩĩrĩ ũcio.

31 Rĩrĩa ndungata iria ingĩ cioonire ũrĩa gwekĩka-rĩ, ikĩigua ũũru mũno, igĩthĩ ikĩĩra mwathi wacio ũrĩa wothe gwekĩkĩte.

32 “Nake mwathi wao agĩta ndungata ñyo, akĩmĩĩra atĩĩrĩ, ‘Wee ndungata ñno njaganu, ngũrekeire thĩĩrĩ waku wothe tondũ nĩũũthaitire.

33 Gĩthĩ nawe ndũkwagĩrĩrwo ũiguĩre ndungata ñrĩa ñngĩ tha o ta ũrĩa nĩ ngũiguĩrĩre tha?’

34 Nĩ ũndũ wa kũrakara, mwathi wayo akĩmĩneana kũrĩ anene a njeera nĩguo ñkaherithio o nginya rĩrĩa ñkaarĩha thĩĩrĩ wothe.

35 “Ūguo nĩguo Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ ageeka o ũmwe wanyu, mũngĩaga kũrekerera mũrũ kana mwarĩ wa ñthe wanyu na ma kuuma ngoro-ĩnĩ cianyu.”

19

Gũtigana kwa Mũthuuri na Mũtumia

† 18:28 Dinari yarĩ mũcaara wa mũthenya ũmwe.

¹ Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia kũmeera maũndũ macio-rĩ, akiuma Galili, agĩthĩ rũgongo rwa Judea mũrĩmo ũũria ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani.

² Nao andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩra, nake akĩmahonera kuo.

³ Na Afarisai amwe magĩthĩ kũrĩ we nĩguo mamũgerie. Makĩmũuria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie mũndũ atigane na mũtumia wake nĩ ũndũ wa gĩtũmi o na kĩrĩkũ?”

⁴ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete, atĩ o kĩambĩrĩria Mũũmbi ‘ombire mũndũ-mũrũme na mũndũ-wa-nja’,

⁵ na akiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ mũndũ mũrũme nĩagatigana na ithe na nyina, na anyiitane na mũtumia wake, nao eerĩ matũike mwĩrĩ ũmwe?’

⁶ Na nĩ ũndũ ũcio, acio ti andũ eerĩ rĩngĩ, no nĩ mũndũ ũmwe. Nĩ ũndũ ũcio, arĩa Ngai anyiitithanĩtie, mũndũ ndakanamatigithanie.”

⁷ Nao makĩmũuria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩatũmire Musa aathane atĩ mũndũ no ahe mũtumia wake marũa ma gũtigana nake, amũte?”

⁸ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Musa aamwĩtikĩririe mũtiganage na atumia anyu tondũ wa ũmũ wa ngoro cianyu. No gũtiarĩ ũguo kuuma kĩambĩrĩria.

⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, mũndũ o wothe angĩtigana na mũtumia wake, tiga amũteire nĩ ũndũ wa ũtharia, nake ahikie mũtumia ũngĩ-rĩ, mũndũ ũcio nĩatharĩtie.”

¹⁰ Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ gatagatĩ ka mũthuuri na mũtumia-rĩ, nĩ kaba kwaga kũhikania.”

11 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti mũndũ o wothe ũngĩhota gwĩtĩkĩra ũhoru ũyũ, tiga no arĩa maheetwo ũhoti ũcio.

12 Nĩgũkorwo andũ amwe maaciarirwo mahaana ta marĩ ahakũre; angĩ maahakũrirwo nĩ andũ; na angĩ makarega kũhikania nĩ ũndũ wa ũthamaki wa igũrũ. Mũndũ ũrĩa ũngĩhota gwĩtĩkĩra ũndũ ũyũ, nĩawĩtĩkĩre.”

Jesũ Kũhoera Twana

13 Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩreherwo twana nĩguo atũigĩrĩre moko na atũhooere. No arutwo magĩkũma arĩa maatũrehete.

14 Nowe Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rekei twana tũũke kũrĩ nĩ, tigi gũtũgĩria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Igũrũ nĩ wa arĩa mahaana ta tuo.”

15 Aarĩkia gũtũigĩrĩra moko, akiuma kũu.

Mwanake warĩ Gĩtonga

16 Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe nĩokire kũrĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩ ũndũ ũrĩkũ mwega ingĩka nĩgeetha ngĩe na muoyo wa tene na tene?”

17 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũkũnjũũria ũhoru wa ũndũ ũrĩa mwega nĩkĩ? Kũrĩ o ũmwe mwega. ũngĩenda gũtoonya muoyo-inĩrĩ, athĩkagĩra maathani.”

18 Mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ maathani marĩkũ?”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũkanoragane, na ndũkanatharanie, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyoye,

19 na tĩĩa thoguo na nyũkwa,' o na 'endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene.' ”

20 Mwanake ũcio akiuga atĩrĩ, “Maũndũ macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie, nĩ kĩĩ kĩngĩ ndigairie?”

21 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũngĩenda kwagĩrĩra kũna, thĩĩ wendie indo ciaku ũhe athĩĩni mbeeca icio, na nĩũkagĩa na mũthiithũ igũrũ. Ũcooke ũũke ũnũmĩrĩre.”

22 Rĩrĩa mwanake ũcio aiguire ũguo-rĩ, agĩthiĩ arĩ na kĩeha, tondũ aarĩ na ũtonga mũingĩ.

23 Nake Jesũ akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ ũndũ ũrĩ hinya gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa igũrũ.

24 O rĩngĩ ngũmwĩra atĩrĩ, nĩ ũhũthũ ngamĩira ihungurĩre irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki wa Ngai.”

25 Rĩrĩa arutwo maiguire ũguo-rĩ, makĩmaka mũno, makĩũrania atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, nũũ ũngĩkĩhonoka?”

26 Nake Jesũ akĩmarora akĩmeera atĩrĩ, “Ũndũ ũcio ndũngĩhoteka nĩ andũ, no maũndũ mothe nĩmahotekaga nĩ Ngai.”

27 Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũtigĩte maũndũ mothe, tũgakũrũmĩrĩra! Ithuĩ-rĩ, nĩ kĩĩ tũkaaheo?”

28 Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, hĩndĩ ĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kĩrĩ riiri, thĩĩnĩ wa thĩ njerũ, inyuĩ arĩa mũnũmagĩrĩra nĩ inyuĩ mũgaikarĩra itĩ ikũmi na igĩrĩ cia ũnene, na nĩmũgatuĩra mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli ciira.

29 Na ũrĩa wothe ũtigĩte nyũmba, kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana ithe, kana nyina, kana ciana, kana mĩgũnda nĩ ũndũ wakwa nĩakamũkĩra maita igana ma iria atigĩte, na agae muoyo wa tene na tene.

30 No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩo makaarigia thuutha, na aingĩ arĩa marĩ thuutha nĩo magaatongoria.

20

Ngerekano ya Aruti Wĩra a Mũgũnda wa Mĩthabibũ

1 “Nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ ũhaana ta mũndũ warĩ na gĩthaka, ũrĩa woimagarire rũciinĩ tene akaandĩke andũ a kũruta wĩra mũgũnda wake wa mĩthabibũ.

2 Na aarĩkanĩra nao atĩ nĩekũmarĩha dinari mũthenya ũcio, akĩmatũma makarute wĩra mũgũnda-inĩ wake wa mĩthabibũ.

3 “Ta thaa ithatũ nĩoimagarire na akĩona andũ angĩ marũngĩ thoko-inĩ matarĩ ũndũ meekaga.

4 Akĩmeera atĩrĩ, ‘O na inyuĩ-rĩ, thiĩ mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mĩthabibũ, na nĩngũmũrĩha o kĩrĩa kĩagĩrĩire.’

5 Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ.

“Ningĩ akiumagara rĩngĩ ta thaa thita, na thaa kenda agĩka o ũguo.

6 Na ta thaa ikũmi na ĩmwe, akiumagara na akĩona andũ angĩ marũngĩ o hau. Akĩmooria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũtinde mũrũngĩ haha mũthenya mũgima mũtarĩ ũndũ mũreka?’

7 “Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Tondũ gũtirĩ mũndũ ũtwandĩkire.’

“Akĩmeera atĩrĩ, ‘O na inyuĩ thiĩ mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mũthabibũ.’

8 “Gwatuka-rĩ, mwene mũgũnda ũcio wa mũthabibũ akĩra mũrũgamĩrĩri wa wĩra wake atĩrĩ, ‘Ita aruti a wĩra ũmarĩhe mũcaara, wambĩrĩirie na arĩa maandĩkirwo thuutha, ũrĩkie na arĩa maandĩkirwo mbere.’

9 “Aruti a wĩra arĩa maandĩkĩtwo thaa ikũmi na ĩmwe moka, makĩrĩhwo dinari ĩmwe o mũndũ.

10 Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa arĩa maandĩkĩtwo mbere mookire-rĩ, meeciĩritie mekũrĩhwo makĩria. No rĩrĩ, o nao maarĩhirwo dinari ĩmwe o mũndũ.

11 Maarĩkia kũrĩhwo, makĩambĩrĩria kũnugunĩkĩra mwene mũgũnda.

12 Makiuga atĩrĩ, ‘Andũ arĩa marigirie kwandĩkwo-rĩ, marutire wĩra o ithaa rĩmwe, na wamaiganania na ithuĩ arĩa twatinda wĩra na mũnoga na kũhĩa nĩ riũa.’

13 “Nake agĩcookeria ũmwe wao atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, ndinagwĩka ũũru. Githĩ tũtirĩkanĩire atĩ ngũrĩhe dinari ĩmwe?’

14 Kĩoe mũcaara waku ũthĩ. Nĩ nĩ ndenda kũrĩha mũndũ ũcio wandĩkirwo thuutha o ta ũguo ndakũrĩha.

15 Githĩ ndirĩ na kĩhoo to gĩa gwĩka ũrĩa ngwenda na mbeeca ciakwa? Kana ũraigua ũiru tondũ ndĩ mũtaana?’

16 “Nĩ ũndũ ũcio arĩa marĩ thuutha, magatuĩka a mbere, na arĩa marĩ mbere magatuĩka a thuutha.”

Jesũ Kuumbũra Ũhoro wa Gĩkuũ Gĩake rĩngĩ

17 Na rĩria Jesũ aambataga Jerusalemu-rĩ, nĩetire arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ akĩmeera atĩrĩ,

18 “Twerekeire kwambata Jerusalemu, na kũu Mũrũ wa Mũndũ nĩagakunyanĩrwo aneanwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho. Nao nĩmakamũtuĩra kũũragwo

19 na nĩmakamũneana kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ anyũrũrio na ahũũrwo na kĩboko na mamwambe mũtĩ igũrũ. Na mũthenya wa gatatũ nĩakariũkio!”

Ihooya rĩa Nyina wa Ciana cia Zebedi

20 Thuutha ũcio, nyina wa ciana cia Zebedi nĩokire kũrĩ Jesũ arĩ na ariũ ake, agĩturia ndu, akĩmũthaita amũhingĩrie ũndũ mũna.

21 Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũkwenda?”

Akĩmũcookeria atĩrĩ, “Itĩkĩra atĩ ũmwe wa aanake aya akwa eerĩ magaikara ũmwe mwena waku wa ũrĩo, na ũcio ũngĩ mwena waku wa ũmotho ũthamaki-inĩ waku.”

22 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtiũũ ũrĩa mũrahooya. No mũhote kũnyuĩra gĩkombe kĩria ngũnyuĩra?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Iĩ, no tũhote.”

23 Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩ mũkaanyuĩra gĩkombe gĩakwa, no gũikara mwena wakwa wa ũrĩo kana wa ũmotho ti nĩ heanaga. Itĩ icio ikaaheo arĩa mathondekeirwo cio nĩ Baba.”

24 Rĩria arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ũhoro ũcio, makĩrakarĩra arutwo acio eerĩ a nyina ũmwe.

25 Nake Jesũ akĩmeeta hamwe, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũũĩ atĩ aathani a Ndũrĩrĩ nĩ metũũgagĩria igũrũ rĩa andũ ao, na anene ao nĩmamaathaga na hinya.

26 No rĩrĩ, gũtikanahaane ũguo gatagatĩ kanyu. Handũ ha ũguo, ũrĩa ũngĩenda gũtuĩka mũnene thĩnĩ wanyu-rĩ, nĩ atuĩke ndungata yanyu,

27 na ũrĩa ũngĩenda gũtuĩka wa mbere thĩnĩ wanyu nĩatuĩke ngombo yanyu,

28 o ta ũrĩa Mũrũ wa Mũndũ atookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata, na arute muoyo wake ũtuĩke thogora wa gũkũra andũ aingĩ.”

Atumumu Eerĩ Kũhonio

29 Na rĩrĩa Jesũ na arutwo ake moimaga Jeriko-rĩ, andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩra.

30 Nao andũ eerĩ atumumu maikarĩte mũkĩra-inĩ wa njĩra, na rĩrĩa maiguire atĩ nĩ Jesũ wahĩtũkaga-rĩ, makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, tũiguire tha!”

31 Gĩkundi kũu kĩa andũ gĩkĩmakaania, gĩkĩmeera makire, no-o magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, tũiguire tha!”

32 Nake Jesũ akĩrũgama, akĩmeeta. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũrenda ndĩmwĩkĩre atĩa?”

33 Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, tũrakũhooya o tũcooke kuona.”

34 Nake Jesũ akĩmaiguĩra tha, akĩmahutia maito. Na kahinda o kau makĩambĩrĩria kuona, makĩmũrũmĩrĩra.

21

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

¹ Na rĩrĩa maakuhĩrĩirie Jerusalemu, maakinya itũũra rĩa Bethifage kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ,

² akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mwaingĩra o ũguo nĩmũgũkora ndigiri yohetwo, ĩrĩ na njaũ yayo. Ciohorei mũndehere.

³ Na mũndũ o na ũrĩkũ angĩmũũria ũndũ-rĩ, mwĩrei atĩ Mwathani nĩabatarĩtio nĩcio, na nĩegũcicookia o narua.”

⁴ Ũndũ ũyũ wekĩkire nĩgeetha ũrathi ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

⁵ “Ĩrai Mwarĩ wa Zayuni atĩrĩ,
‘Mũthamaki waku nĩarooka kũrĩwe,
nĩ mũhooreri na akuuĩtwo nĩ ndigiri,
o njaũ ya ndigiri.’”

⁶ Nao arutwo magĩthĩĩ magĩka o ũrĩa Jesũ aamerĩte.

⁷ Makĩrehe ndigiri na njaũ yayo, na makĩara nguo ciao igũrũ rĩayo, nake Jesũ agĩkuuo nĩyo.

⁸ Na andũ gĩkundi kĩnene mũno makĩara nguo ciao njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ magĩtua mathĩgĩ ma mĩtĩ makĩmaara njĩra-inĩ.

⁹ Nacio ikundi cia andũ arĩa maamũtongoretie na arĩa maamũrũmĩrĩire maanagĩrĩra makoiga atĩrĩ,

“Hosana, Mũrũ wa Daudi!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩitwa rĩa Mwathani!”

“Hosana igūrũ, o igūrũ mũno!”

¹⁰ Rĩrĩa Jesũ aatoonyire Jerusalemu, andũ a itũũra rĩu inene rĩothe makĩambũrũrũka, makĩũrania atĩrĩ, “Ūyũ nake nũũ?”

¹¹ Nakĩo kĩrĩndĩ kũu gĩgĩcookia atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Jesũ ũrĩa mũnabii wa kuuma Nazarethi itũũra rĩa Galili.”

Jesũ arĩ thĩinĩ wa Hekarũ

¹² Nake Jesũ agĩtoonya kũu hekarũ-inĩ akĩrutũrũra andũ othe arĩa maagũraga na meendagia indo kuo, akĩng’aurania metha cia arĩa maakũuranagia mbeeca, na akĩng’aurania itĩ cia arĩa meendagia ndutura.

¹³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ, ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo,’ no inyuĩ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya atunyani.’ ”

¹⁴ Nao atumumu na cionje magĩthĩ kũrĩ we kũu hekarũ-inĩ, nake akĩmahonia.

¹⁵ No rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho moonire maũndũ ma magegania marĩa eekaga, na maigua ũrĩa ciana cianagĩrĩra kũu hekarũ-inĩ ikiugaga atĩrĩ, “Hosana Mũrũ wa Daudi,” makĩrakara.

¹⁶ Makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũraigua ũrĩa ciana ici iroiga?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩndĩraigua. Kaĩ inyuĩ mũtathomete ciugo iria ciugĩte atĩrĩ,

“ ‘Kuuma tũnua-inĩ twa twana na twa ngenge nĩtũmĩte hoime ũgooci?’ ”

17 Agĩcooka akĩmatiga, akiuma itũũra rĩu inene, agĩthiĩ Bethania, akĩraara kuo.

Mũkũyũ Kũhooha

18 Na rũciinĩ tene, arĩ njĩra agĩcooka kũu itũũra inene, akĩigua arĩ mũhũũtu.

19 Nake akĩona mũkũyũ mũkĩra wa njĩra, agĩthiĩ harĩ guo, no ndaigana kuona kĩndũ thĩinĩ wago tiga o mathangũ. Nake akĩwĩra atĩrĩ, “Ũroaga gũgaaciara maciaro rĩngĩ!” O hĩndĩ ĩyo mũtĩ ũcio ũkĩhooha.

20 Rĩrĩa arutwo ake moonire ũguo makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũkũyũ ũyũ wahooa narua atĩa?”

21 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtikio na mũtigathanganie-rĩ, to ũguo mũkũyũ ũyũ wĩkĩtwo mũngĩhota gwĩka, no rĩrĩ, o na no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ũrokũũrũka ũikio iria-inĩ,’ na gwĩkĩke ũguo.

22 Maũndũ mothe marĩa mũrĩhooyaga mwĩtikĩtie nĩmũkaheo.”

Kĩũria Gĩkonĩ Ũhoti wa Jesũ

23 Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire hekarũ-inĩ-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a andũ makĩmũkora akĩrutana, makĩmũũria atĩrĩ, “Ũreka maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ? Na nũũ ũkũheete ũhoti ũcio?”

24 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “O na nĩ nĩngũmũũria kĩũria. Mwanjookeria-rĩ, nĩngũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.

25 Ūbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte kũ? Woimĩte igũrũ-ĩ, kana woimĩte kũrĩ andũ?”

Makĩaranĩria o ene ūhoru ūcio, makĩrana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte igũrũ’, egũtũuria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtikia nĩkĩ?’

26 No tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte kũrĩ andũ’, nĩtũgwĩtigĩra andũ, nĩgũkorwo othe nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.”

27 Nĩ ūndũ ūcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtiũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na nĩ ndikũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ūhoti ūrĩkũ.

Ngerekano ya Ariũ arĩa Eerĩ

28 “Na rĩrĩ, mũgwĩciiria atĩa? Nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ na ariũ eerĩ. Agĩthĩ harĩ ūrĩa wa mbere, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũriũ, thiũ ūkarute wĩra ūmũthĩ mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ.’

29 “Nake agĩcookia, akiuga, ‘Ndigũthĩ,’ no thuutha akĩricũkwo, agĩthĩ.

30 “Ningĩ mũthuuri ūcio agĩthĩ kũrĩ mũriũ ūcio ūngĩ akĩmwĩra o ūguo. Nake agĩcookia akiuga, ‘Ĩĩ baba, nĩngũthĩ,’ no ndaathiire.

31 “Acio eerĩ-rĩ, nũũ wekire ūrĩa ithe eendaga?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ūrĩa wa mbere.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmaratoonya ūthamaki-inĩ wa Ngai mbere yanyu.

32 Nĩgũkorwo Johana ookire kũrĩ inyuĩ amwonie njĩra ya ūthingu, no mũtiamwĩtikirie, no etia mbeeca cia igooti na maraya

nĩmamwĩtikirie. Na inyuĩ o na muona ũguo, mũtiigana kwĩrira mũmwĩtikie.

Ngerekano ya Akombori Mũgũnda

³³ “Ta thikĩrĩriai ngerekano ĩngĩ: Mũndũ warĩ mwene mũgũnda nĩahaandire mũgũnda ũcio wake mũthabibũ. Agĩaka rūgiri rūgĩthiūrũrũkĩria mũgũnda ũcio, akĩenja kĩhĩhĩro gĩa thabibũ o kũu thĩinĩ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ ya arangĩri. Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio wa mũthabibũ kũrĩ arĩmi na agĩthiĩ rūgendo.

³⁴ Hĩndĩ ya kũgetha yakuhĩrĩria-rĩ, agĩtũma ndungata ciake kũrĩ akombori acio nĩguo ika-nengerwo maciaro make.

³⁵ “Akombori acio makĩnyiita ndungata ciake; makĩhũũra ĩmwe, na makĩũraga ĩrĩa ĩngĩ, na ya gatatũ makĩmĩhũũra na mahiga nyuguto.

³⁶ Agĩcooka akĩmatũmĩra ndungata ĩngĩ nyingĩ kũrĩ iria aatũmĩte mbere, nao akombori acio magĩciĩka o ro ũguo.

³⁷ Mũthia-inĩ akĩmatũmĩra mũrũwe, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩmagatĩia mũrũ wakwa.’

³⁸ “No rĩrĩa akombori acio moonire mũriũ, makĩĩrana atĩrĩ, ‘Ũyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Ũkai tũmũũrage, twĩyoere igai rĩake.’

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita, makĩmũikia nja ya mũgũnda ũcio wa mũthabibũ, na makĩmũũraga.

⁴⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa mwene mũgũnda ũcio wa mũthabibũ agooka-rĩ, ageeka akombori acio atĩa?”

⁴¹ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩakaniina andũ acio aaganu, na acooke akomborithie andũ angĩ mũgũnda ũcio, arĩa marĩmũgayagĩra maciaro hĩndĩ ya magetha yakinya.”

⁴² Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete thĩinĩ wa Maandĩko atĩ: “Ihiga rĩrĩa aaki maaregire nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine; Mwathani nĩ we wĩkĩte ũndũ ũcio, na nĩ wa magegania tũkĩwona’?

⁴³ “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũkeeherio kũrĩ inyuĩ, ũheo andũ angĩ arĩa magaaciaraga maciaro maguo.

⁴⁴ Mũndũ ũrĩa ũkaagwĩra ihiga rĩrĩ nĩagathuthĩka, no ũrĩa ũkaagwĩrwo nĩrĩo nĩrĩkamũthethera.”

⁴⁵ Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai maaguire ngerekano icio cia Jesũ, makĩmenya atĩ aaragia ũhoru wao.

⁴⁶ Magĩcaria ũrĩa mangĩmũnyiita, no nĩmetigagĩra kĩrĩndĩ kũu, tondũ andũ nĩmeetĩkĩtie atĩ aarĩ mũnabii.

22

Ngerekano ya Iruga rĩa Ũhiki

¹ Nake Jesũ akĩmaarĩria rĩngĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ,

² “Ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mũthamaki warugire iruga nĩ ũndũ wa ũhiki wa mũriũ.

³ Agĩcooka agĩtũma ndungata ciake kũrĩ andũ arĩa meetĩtwo iruga-inĩ, ikameere moke, nao makĩrega gũũka.

4 “Ningĩ agītũma ndungata ingĩ agĩciĩra atĩrĩ, ĩrai acio metitwo atĩ nĩndĩkĩtie kũhaarĩria iruga: Ndegwa ciakwa na ng’ombe iria noru nĩrĩkĩtie gũthĩnjwo na maũndũ mothe nĩmahaarĩrie. Ūkai iruga-inĩ rĩa ũhiki.’

5 “No andũ acio matiarũmbũirie ũhoru ũcio magĩthĩra, ũmwe agĩthĩ mũgũnda wake, na ũrĩa ũngĩ agĩthĩ wonjoria-inĩ wake.

6 Acio angĩ magĩtharĩkĩra ndungata ciake, magĩcinyariira na magĩciũraga.

7 Mũthamaki ũcio nĩarakarire mũno, agītũma mbũtũ yake ĩkaniine oragani acio, na ĩgĩcina itũũra rĩao inene.

8 “Hĩndĩ ĩyo akĩra ndungata ciake atĩrĩ, ‘Iruga rĩa ũhiki nĩrĩhaarĩrie no rĩrĩ, arĩa ndĩretire-rĩ, matiraagĩrĩrwo nĩ gũũka.

9 Thiĩ magomano-inĩ ma njĩra mwĩre mũndũ o wothe mũkuona oke iruga-inĩ rĩa kĩhikanio.’

10 Nĩ ũndũ ũcio ndungata icio ikiumagara, igĩthĩ njĩra-inĩ, igĩcookanĩrĩria andũ othe arĩa ciahotire kuona, igĩta arĩa ega o na arĩa ooru, nayo nyũmba ya kĩhikanĩrio ĩkĩiyũra ageni.

11 “No rĩrĩa mũthamaki aatoonyire nĩguo one ageni-rĩ, akĩona kuo mũndũ ũmwe ũtehumbĩte nguo cia ũhiki.

12 Akĩmũũria atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, ũtoonyire atĩa gũkũ ũtarĩ na nguo cia kĩhikanio?’ Mũndũ ũcio agĩkira ki.

13 “Hĩndĩ ĩyo mũthamaki ũcio akĩra ndungata ciake atĩrĩ, ‘Muohei moko na magũrũ, mũmũikie nja kũu nduma-inĩ, kũu nĩkuo gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.’

14 “Nīgũkorwo aingĩ nĩmetĩtwo, no arĩa athu-
ure nĩ anini.”

Kũria gĩkonĩ Kũrĩha Igooti rĩa Kaisari

15 Hĩndĩ ĩyo Afarisai makiuma nja,
magĩthugunda ũrĩa mangĩmũtega na ciugo
ciake.

16 Magĩtũma arutwo ao hamwe na Aherodia
kũrĩ we. Magĩthĩĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani,
nĩtũũ atĩ wee wĩ mũndũ wa ma, na ũrutanaga
ũhoru wa Ngai na ma. Wee ndwĩtigagĩra andũ,
tondũ ndũrũmbũyagia ũrĩa mahaana.

17 Rĩu-rĩ, ta gĩtwĩre ũrĩa ũgwĩciiria. Nĩ
kwagĩrĩire tũrutagĩre Kaisari igooti, kana aca?”

18 No Jesũ, nĩ ũndũ wa kũmenya meciiria
mao mooru, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ hinga ici,
mũrenda kũngeria nĩkĩ?”

19 Nyoniai mbeeca ĩrĩa ĩhũthagĩrwo ya kũrĩha
igooti.” Nao makĩmũtwarĩra dinari,

20 nake akĩmooria atĩrĩ, “Mbica ĩno na rĩtwa
rĩrĩ nĩ cia ũ?”

21 Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”
Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Rutagĩrai Kaisari
kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ
gĩake.”

22 Rĩrĩa maiguire ũguo-rĩ, makĩgega. Nĩ ũndũ
ũcio magĩtigana nake, magĩthĩra.

Kũria gĩkonĩ Kũriũka

23 Mũthenya o ro ũcio Asadukai, arĩa moigaga
atĩ gũtirĩ ũhoru wa kũriũka, magĩũka kũrĩ Jesũ
makĩmwĩra atĩrĩ,

24 “Mũrutani, Musa aatwĩrĩre atĩ mũndũ
angĩkua atarĩ na ciana, mũrũ wa nyina no

nginya ahikie mūtumia ũcio wa ndigwa, nĩguo aciarĩre mūrũ wa nyina ciana.

²⁵ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe gatagatĩ-inĩ gaitũ. Nake ũrĩa mũkūrũ akĩhikania na agĩkua, na tondũ ndaarĩ na ciana, agĩtigĩra mūrũ wa nyina mūtumia.

²⁶ Na gũkĩhaana o ũguo kūrĩ mūrũ wa nyina wa keerĩ, na wa gatatũ, makĩrũmanĩrĩra, magĩkua othe mũgwanja.

²⁷ Marigĩrĩrio-rĩ, mūtumia ũcio nake agĩkua.

²⁸ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka-rĩ, mūtumia ũcio agaakorwo arĩ wa ũ harĩ acio mũgwanja, tondũ othe nĩmamũhikĩtie?”

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ mũhĩtĩtie tondũ mĩtiũ Maandĩko o na kana hinya wa Ngai.

³⁰ Hĩndĩ ya kũriũka andũ matikahikania kana mahike; magaatũka ta araike arĩa marĩ kũu igũrũ.

³¹ No ha ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ-rĩ, kaĩ mūtathomete ũrĩa Ngai oigire atĩrĩ,

³² ‘Nĩ nĩ nĩ Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu?’ We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ Ngai wa arĩa marĩ muoyo.”

³³ Rĩrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩaiguire ũguo, gĩkĩgegio nĩ ũrutani wake.

Rĩathani Rĩrĩa Inene

³⁴ Hĩndĩ irĩa Afarisai maiguire atĩ Jesũ nĩahootete Asadukai, magĩcookanĩrĩra hamwe.

³⁵ Ũmwe wao, warĩ njorua ya watho, akĩmũgeria na kũmũũria kũria gĩkĩ:

³⁶ “Mũrutani, nĩ rĩathani rĩrĩkũ inene thĩinĩ wa Watho?”

37 Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “ ‘Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na meciiria maku mothe.’

38 Rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩa mbere na rĩrĩa inene.

39 Narĩo rĩa keerĩ no ta rĩu: ‘Endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene.’

40 Watho wothe na ũrutani wa Anabii ũhingĩtio nĩ maathani macio meerĩ.”

Kristũ nĩ Mũrũ wa Ũ?

41 Na hĩndĩ ĩyo Afarisai monganĩte hamwe-rĩ, Jesũ akĩmooria atĩrĩ,

42 “Mwĩciiragia atĩa ũhoro wa Kristũ? Muugaga nĩ mũrũ wa ũ?”

Naŋ makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ mũrũ wa Daudi.”

43 Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩagĩtũmire Daudi akĩaria arĩ na Roho amwĩte ‘Mwathani’? Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ,

44 “ ‘Mwathani eerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo, nginya ngaiga thũ ciaku

rungu rwa makinya maku.” ’

45 Angĩkorwo Daudi amwĩtaga ‘Mwathani-rĩ’, angĩgĩtuĩka mũriũ wake atĩa?”

46 Gũtirĩ mũndũ wahotire kũmũcookeria, na kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ mũndũ wacookire kũgeria kũmũũria ciũria ingĩ.

23

Haaro Mĩthemba Mũgwanja

1 Ningĩ Jesũ akĩra ikundi cia andũ o hamwe na arutwo ake atĩrĩ:

2 “Arutani a watho na Afarisai maikaragĩra gĩtĩ kĩa Musa.

3 Nĩ ũndũ ũcio, maathĩkagĩrei na mwĩkage ũrĩa wothe marĩmwĩraga. No mūtigekage ũrĩa mekaga, nĩgũkorwo matiĩkaga ũrĩa mahunjagia.

4 Mohaga mĩrigo mĩritũ mũno makamĩgĩrĩra ciande cia andũ, no-o ene matiendaga o na kũmĩhutia na kaara.

5 “Ũrĩa wothe mekaga, mekaga nĩguo monwo nĩ andũ: Maaraaramagia tũthandũkũ tũrĩa meyohaga thiithi tũrĩ na maandĩko thĩinĩ, na makaraihia ciohe cia ndigi cia nguo ciao,

6 na nĩmendete gũikara handũ ha gũtĩo maruga-inĩ, na gũikarĩra itĩ cia mbere thĩinĩ wa thunagogi;

7 na nĩmendete kũgeithio ndũnyũ-inĩ, na gwĩtwo nĩ andũ ‘Rabii’.

8 “No inyuĩ mũtikanetwo ‘Rabii’, nĩgũkorwo Mũnene wanyu no ũmwe, na inyuothe mũrĩ a ithe ũmwe.

9 Na mũtikaneete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ thĩ ‘baba’, nĩgũkorwo mũrĩ na Ithe o ũmwe, nake arĩ igũrũ.

10 O na mũtikanetwo ‘mũrutani’, nĩgũkorwo mũrĩ na ‘Mũrutani’ o ũmwe, nake nĩwe Kristũ.

11 Ũrĩa mũnene thĩinĩ wanyu nĩatuĩkage ndungata yanyu.

12 Nĩgũkorwo ũrĩa wothe wĩtũgagĩria nĩakanyiihio, na ũrĩa wothe wĩnyũihagia nĩagatũũgĩrio.

13 “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhingagĩrĩria andũ gũtoonya ũthamaki wa igũrũ, na inyuĩ-ene

mũtitoonyaga, o na mũtirekaga arĩa marena gũtoonya matoonye.

(
 14 “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũtoonyagĩrĩra nyũmba cia atumia a ndigwa, mũkamatunya indo ciao, na mũkahooyaga mahooya maraihu ma kwĩonania. Nĩ ũndũ ũcio nĩmũkaherithio makĩria ma andũ arĩa angĩ.)

15 “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai hinga ici! Mũtuĩkanagia bũrũri na mũkaringa iria mũgĩcaria mũndũ ũmwe mũmũgarũre amũrũmĩrĩre, na aamũrũmĩrĩra mũkamũtua mũrũ wa Jehanamu maita meerĩ manyu.

16 “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ atongoria atumumu! Muugaga atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩhĩta na hekarũ, ũcio ti ũndũ; no mũndũ angĩhĩta na thahabu ya hekarũ-rĩ, ũcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.’

17 Inyuĩ atumumu aya akĩgu! Nĩ kũ kĩnene? Nĩ thahabu iyo, kana nĩ hekarũ irĩa itũmaga thahabu ituĩke nyamũre?

18 Ningĩ muugaga atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩhĩta na kīgongona-rĩ, ũcio ti ũndũ; no mũndũ angĩhĩta na kĩheo kĩrĩa kĩrĩ kīgongona-igũrũ, ũcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.’

19 Inyuĩ andũ aya atumumu! Nĩ kũ kĩnene? Nĩ kĩheo kũ, kana nĩ kīgongona kĩrĩa gĩtũmaga kĩheo kũ gĩtuĩke kĩamũre?

20 Nĩ ũndũ ũcio, ũrĩa wĩhĩtaga na kīgongona, ehĩtaga nakĩo na akehĩta na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kīgongona-igũrũ.

21 Nake ūrĩa wĩhĩtaga na hekarũ, ehĩtaga nayo na akehĩta na ūrĩa ũikaraga thĩinĩ wayo.

22 Nake ūrĩa wĩhĩtaga na igũrũ, ehĩtaga na gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai, na akehĩta na ūrĩa ũgũikaragĩra.

23 “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũrutaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa nyeni; na nĩcio terere, na bitharĩ, na thuu. No nĩmũtiganĩrie maũndũ marĩa ma bata makĩria marĩa makoniĩ watho na nĩmo kĩhooto, na kũiguanĩra tha, na wĩhokeku. Maya-rĩ, nĩmo mwaagĩrĩrwo nĩ gwĩka mũtegũtiganĩria macio mangĩ.

24 Inyuĩ atongoria aya atumumu! Inyuĩ mũcungaga rũmuru, no mũkameria ngamĩra.

25 “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũthambagia gĩkombe na mbakũri mwena wa nja, no thĩinĩ-rĩ, kũiyũrĩte ũkoroku na kwenda kwĩhũũnia.

26 Wee Mũfarisai ũyũ mũtumumu! Amba ũthambie gĩkombe na mbakũri mwena wa thĩinĩ, naguo mwena wa nja o naguo nĩũgũthera.

27 “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhaana mbĩrĩra hake mũnyũ mwerũ, iria cionekaga irĩ thaka mwena wa nja, no thĩinĩ ciyũrĩte mahĩndĩ ma andũ akuũ, na gĩko kĩa mĩthemba yothe.

28 No taguo andũ mamuonaga mũrĩ athingu mwena wa nja, no mwena wa thĩinĩ mũiyũrwo nĩ ũhinga na waganu.

29 “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mwakagĩra anabii mbĩrĩra

na mūkagemia mbĩrĩra cia arĩa athingu.

³⁰ Mũgacooka mũkoiga atĩrĩ, ‘Tũngĩarĩ muoyo hĩndĩ ya maithe maitũ-rĩ, tũtingĩagwatanĩre nao gũita thakame ya anabii.’

³¹ Nĩ ũndũ ũcio mũkaruta ũira wa atĩ inyuĩ mũrĩ njiaro cia arĩa mooragire anabii.

³² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kĩiyũrĩrĩriei kĩgeri kĩa mehia ma maithe manyu ma tene.

³³ “Inyuĩ nyoka ici! Inyuĩ ciana cia ndũira! Mũgaagĩtheema atĩa gũtuĩrwo ciira wa gũikio Jehanamu?”

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ngũmũtũmĩra anabii, na andũ arĩa oogĩ, o na arutani. Amwe ao nĩmũkamooraga na mwambe amwe ao mũtĩ-igũrũ, na arĩa angĩ mũmahũũre na iboko thĩinĩ wa thunagogi cianyu na mũmaingate kuuma itũũra rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ.

³⁵ Na nĩmũgagĩcookererwo nĩ thakame yothe ya andũ arĩa athingu, ĩrĩa ĩrĩkĩtie gũitwo gũkũ thĩ, kuuma thakame ya Habili ũrĩa warĩ mũthingu, nginya thakame ya Zekaria mũrũ wa Barakia, ũrĩa mworagĩire gatagatĩ ka Handũ-harĩa-Hatheru na kĩgongona.

³⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, maũndũ maya mothe nĩmagakinyĩra rũciaro rũrũ.

³⁷ “Wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ũkahũũra arĩa matũmĩtwo kũrĩ wee na mahiga nyuguto, nĩ maita maingĩ atĩa nda-nenda gũcookanĩrĩria ciana ciaku hamwe, ta ũrĩa ngũkũ ĩcookanagĩrĩria tũcui twayo rungu rwa mathagu mayo, no ndũnjĩtikagĩria!”

³⁸ Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku ĩtigĩtwo ĩkirĩte ihooru.

³⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, kuuma rĩu mūtikanyona rĩngĩ nginya rĩrĩa mũkoiga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩitwa rĩa Mwathani.’ ”

24

Marũũri ma Mahinda ma Mũthia

¹ Nake Jesũ akiuma hekarũ, na rĩrĩa aathiiaga arutwo ake magĩũka kũrĩ we nĩguo mamuonie mĩako ya hekarũ.

² Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmũkuona indo ici ciothe? Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

³ Na rĩrĩa Jesũ aikarĩte thĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, arutwo ake magĩũka harĩ we hatarĩ andũ angĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Ta twĩre, maũndũ macio mageekĩka rĩ, na kĩmenyithia gĩa gũcooka gwaku na kĩa mũthia wa mahinda maya nĩ kĩrĩkũ?”

⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mūtikanahenio nĩ mũndũ o na ũrĩkũ.

⁵ Nĩgũkorwo andũ aingĩ nĩmagooka na rĩitwa rĩakwa, makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Kristũ,’ na nĩ makaheenia andũ aingĩ.

⁶ Nĩmũkaigua ũhoru wa mbaara, na mũhuhu ũkonĩ mbaara, no inyuĩ mūtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mageekĩka, no ithirĩro ti rĩkinyu.

⁷ Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũrĩa ũngĩ. Nĩgũkaagĩa ng’aragu na ithingithia kũndũ na kũndũ.

⁸ Maũndũ macio mothe nĩ kĩaambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo agĩe mwana.

⁹ “Ningĩ nĩmũkaneanwo mũnyariirwo na mũũragwo, na mũmenwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe nĩ ũndũ wakwa.

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo-rĩ, andũ aingĩ nĩmagatiganĩria wĩtĩkio na makunyananĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mamenane.

¹¹ Na anabii aingĩ a maheeni nĩmakoimĩra na nĩmakaheenia andũ aingĩ.

¹² Na tondũ waganu nĩũkaingĩha mũno-rĩ, wendani wa andũ aingĩ nĩũkanyiiha,

¹³ no ũrĩa ũgaakĩrĩrĩria nginya hĩndĩ ya ithirĩro-rĩ, ũcio nĩakahonoka.

¹⁴ Naguo Ũhoru-ũyũ-Mwega wa ũthamaki nĩũkahunjio thĩ yothe ũtuĩke ũira kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe, na thuutha ũcio ithirĩro rĩkinye.

¹⁵ “Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa mũkoona ‘kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru’ kĩrũgamĩte Handũ-harĩa-Hatheru, o kĩrĩa kĩaarĩtio na kanua ka mũnabii Danieli (ũrĩa ũrathoma nĩamenye ũhoru ũcio),

¹⁶ hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre irĩma-inĩ.

¹⁷ Mũndũ ũrĩa ũrĩ nyũmba yake igũrũ ndakaharũrũke atĩ akarute kĩndũ kuuma nyũmba yake.

¹⁸ Nake ũrĩa wĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgĩra nguo ciake.

¹⁹ Kaĩ atumia arĩa magaakorwo na nda na arĩa magaakorwo makĩongithia hĩndĩ ĩyo nĩmagakorwo na thĩĩna-ĩ!

²⁰ Hooyai nĩguo gwĩthara kwanyu gũtikanakorwo kũrĩ hĩndĩ ya heho kana

mũthenya wa Thabatũ.

²¹ Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo nĩgũkagĩa na mĩnyamaro mĩnene, ĩtarĩ yoneka kuuma kĩambĩrĩria gĩa thĩ nginya rĩu, na ĩtakooneka rĩngĩ.

²² Na tiga matukũ macio makuhĩhirio-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩkaahonoka, no nĩ tondũ wa andũ arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩhio.

²³ Hĩndĩ ĩyo mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ na haha!’ kana, ‘Arĩ harĩa!’ Mũtikanetĩkie ũhoru ũcio.

²⁴ Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morirũ manene na maringe ciama, nĩguo maheenie o na arĩa aamũre, korwo no kũhoteke.

²⁵ Na rĩrĩ, inyuĩ ndaamũmenyithia ũhoru ũcio mbere ya hĩndĩ ĩyo.

²⁶ “Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Arĩ werũ-inĩ,’ mũtikanathĩi kuo; kana angĩmwĩra, ‘Arĩ nyũmba thĩinĩ,’ mũtikanetĩkie ũhoru ũcio.

²⁷ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa rũheni ruumĩte irathĩro ruonekaga ithũiro-rĩ, ũguo noguo gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ gũgaakorwo kũhaana.

²⁸ Harĩa hothe harĩ kĩimba, hau nĩho nderi ciũnganaga.

²⁹ “Na rĩrĩ, o rĩmwe thuutha wa mĩnyamaro ya matukũ macio,

“ ‘riũa nĩrĩkagĩa nduma,
naguo mweri ũtige kwara;
nacio njata nĩikaagũa kuuma igũrũ,
namo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio.’

³⁰ “Hĩndĩ ĩyo kĩmenyithia kĩa Mũrũ wa Mũndũ nĩgĩkooneka kũu igũrũ, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩgacakaya. Nĩikoona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu, na arĩ na hinya na riiri mũingĩ.

³¹ Nake nĩagatũma araike ake na mũgambo mũnene wa karumbeta, nao nĩmakoongania arĩa ake aamũre moimĩte mũena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa kĩngĩ.

³² “Na rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa hongecia guo ciarĩkia gũthundũka na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya riũa ĩrĩ hakuhi.

³³ Ūguo noguo rĩrĩa mũkoona maũndũ macio mothe, mũkaamenya atĩ ihinda rĩrĩ hakuhi, rĩrĩ o ta mũrango-inĩ.

³⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigaathira nginya maũndũ macio mothe mahinge.

³⁵ Igũrũ na thĩ nĩgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Mũthenya na Thaa Itiũĩkaine

³⁶ “Gũtirĩ mũndũ ũũĩ ũhoru wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩu, o na araike a igũrũ matiũĩ, o na Mũriũ ndooĩ, tige no Ithe wiki.

³⁷ O ta ũrĩa gwatariĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ.

³⁸ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa gwatariĩ matukũ marĩa maarĩ mbere ya kĩguũ, andũ nĩmarĩĩaga na makanyua, na nĩmahikanagia na makahika, o nginya mũthenya ũrĩa Nuhu aatoonyire thabina;

39 nao matiamenyire nginya rĩrĩa kĩguũ gĩokire, gĩkĩmaniina othe. Ūguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ.

40 Hĩndĩ ĩyo arũme eerĩ magaaakorwo marĩ mũgũnda; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo.

41 Andũ-a-nja eerĩ magaaakorwo magĩthĩa hamwe; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo.

42 “Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩiguĩte, tondũ mũtiũ mũthenya ũrĩa Mwathani wanyu agooka.

43 No menyai atĩrĩ, korwo mwene nyũmba nĩamenyete thaa cia ũtukũ iria mũici angĩũka, angĩaikarire eiguĩte, nyũmba yake ĩtuo.

44 Nĩ ũndũ ũcio o na inyuĩ no nginya mũikarage mwĩhaarĩirie, tondũ Mũrũ wa Mũndũ agooka ithaa rĩrĩa mũtamwĩrĩgĩrĩire.

45 “Ningĩ-rĩ, ndungata ya kwĩhokeka na njũgĩ nĩrĩkũ, ĩrĩa mwathi wayo angĩhokera kũroraga ndungata iria ingĩ cia nyũmba yake, na ĩciheage irio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire?

46 Kaĩ nĩũgaakorwo ũrĩ ũndũ mwega harĩ ndungata ĩyo, rĩrĩa mwathi wayo agooka akore ĩgĩka o ũguo-ĩ!

47 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakamĩhokera indo ciake ciothe.

48 No rĩrĩ, ndungata ĩyo ĩngĩkorwo nĩ njaganu, na ĩire na ngoro atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa nĩegũikara ihinda iriaya atacookete,’

49 na ĩkĩambĩrĩrie kũhũũra ndungata iria ingĩ, na kũrĩa na kũnyua hamwe na arĩũ.

50 Mwathi wa ndungata ĩyo agooka mũthenya ũrĩa ĩtamwĩrĩgĩrĩire, na ithaa rĩrĩa ĩtooĩ.

51 Nake nĩakamĩherithia mũno, na amĩikie hamwe na andũ arĩa hinga, kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.

25

Ngerekano ya Airĩtu Ikũmi

1 “Hĩndĩ ĩyo-rĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaananio na airĩtu ikũmi arĩa mooire matawa mao, makiumagara nĩguo magatũnge mũhikania.

2 Atano ao maarĩ akĩigu, na atano maarĩ oogĩ.

3 Acio akĩigu nĩmakuuire matawa mao, no matiakuuire maguta.

4 No rĩrĩ, acio oogĩ, nĩmakuuire maguta na cuba, o hamwe na matawa mao.

5 Na rĩrĩ, Mũhikania nĩaikarire angĩgooka, na othe magĩcũnga, magĩkoma.

6 “Na ũtukũ gatagatĩ gũkĩanĩrĩrwo atĩrĩ: ‘Mũhikania nĩ mũũku! Umai mũkamũtũnge!’

7 “Hĩndĩ ĩyo airĩtu othe magĩũkĩra, magĩthondeka matawa mao.

8 Acio akĩigu makĩira acio oogĩ atĩrĩ, ‘Tũgaĩrei maguta manyu tondũ; matawa maitũ nĩmarahora.’

9 “No acio oogĩ makĩmacookeria atĩrĩ, ‘Aca, matingĩtũigana na mamũigane. Handũ ha ũguo-rĩ, thiĩ kũrĩ arĩa mendagia maguta mũkegũrĩre manyu.’

10 “No rĩrĩa maarĩ njĩra-inĩ magĩthiĩ kũgũra maguta-rĩ, mũhikania agĩkinya. Airĩtu arĩa mehaarĩirie magĩtoonya kĩhikaniao-inĩ hamwe na mũhikania. Naguo mũrango ũkĩhingwo.

11 “Thuutha ũcio airĩtu acio angĩ o nao magĩũka. Makiuga atĩrĩ, ‘Mwathani! Mwathani! Tũhingũrĩre mũrango!’

12 “Nowe agĩcookia atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ ndimũĩ.’

13 “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩhũgagei, tondũ mũtiũĩ mũthenya kana thaa.

Ngerekano ya Taranda

14 “Ningĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaanania na mũndũ wathiiaga rũgendo, nake agĩta ndungata ciake, agĩciĩhokera indo ciake.

15 Akĩnengera ĩmwe yacio taranda ithano cia mbeeca, na ĩngĩ taranda igĩrĩ, na ĩrĩa ĩngĩ taranda ĩmwe, o ndungata kũringana na ũhoti wayo. Agĩcooka agĩthiĩ rũgendo.

16 Ndungata ĩrĩa yaneetwo taranda ithano igĩthiĩ o hĩndĩ ĩyo, ĩkĩonjorithia mbeeca ciayo, na ĩkĩona uumithio wa taranda ingĩ ithano.

17 O nayo ĩrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ ĩkĩonjorithia ĩkĩona uumithio wa ingĩ igĩrĩ.

18 No ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ĩmwe igĩthiĩ, ĩkĩenja irima, ĩkĩhitha mbeeca cia mwathi wayo.

19 “Thuutha wa ihinda iraaya, mwathi wa ndungata icio nĩacookire na agĩciĩta nĩguo iheane ũhoru wa mathabu ma mbeeca ciake.

20 Ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ithano ĩkĩrehe ingĩ ithano, ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, waheire taranda ithano. Atĩrĩrĩ, nĩthũkũmĩte ingĩ ithano.’

21 “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya

kwĩhokeka! Nĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; nĩngũgũtua mũrori wa indo nyingĩ. Ūka ũtoonye gĩkeno-inĩ kĩa mwathi waku!’

22 “Ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ o nayo igĩũka. Īkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa waheire taranda igĩrĩ! Atĩrĩrĩ, nĩthũkũmĩte ingĩ igĩrĩ.’

23 “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhokeka! Nĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; nĩ ngũgũtua mũrori wa indo nyingĩ. Ūka ũtoonye gĩkeno-inĩ kĩa Mwathi waku!’

24 “Nayo ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ĩmwe o nayo igĩũka. Īkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, nĩ ndooĩ atĩ wee wĩ mũndũ mwĩ, ũgethaga kũrĩa ũtahandĩte, na ũkongania kũrĩa ũtaahandire mbeũ.

25 Nĩ ũndũ ũcio nĩndetigĩrĩre, ngĩthĩ ngĩhitha taranda yaku thĩ. Atĩrĩrĩ, ĩno no ĩrĩa yaku ndagũcookeria.’

26 “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu na ngũũtaru! Ūguo nĩ wooĩ atĩ ngethaga kũrĩa itahaandĩte, na ngongania kũrĩa itaahurĩte mbeũ?

27 Gũkĩrĩ ũguo-rĩ, wagĩrĩrwo nĩ kũiga mbeeca ciakwa bengĩ, na ndacooka-rĩ, nĩngĩacookerio mbeeca ciakwa irĩ hamwe na uumithio wacio.

28 “ ‘Nĩ ũndũ ũcio, mĩtunyei taranda ĩyo, mũmĩnengere ũrĩa ũrĩ na taranda ikũmi.

29 Nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũrĩ na indo nĩwe ũkoongererwo ingĩ nyingĩ na akĩrĩrĩrio. Nake ũrĩa ũtarĩ, o na kĩrĩa arĩ nakĩo nĩagatuunywo.

³⁰ Oyai ndungata iyo itarĩ bata mũmĩkie nja kũu nduma-inĩ, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.'

Ng'ondu na Mbũri

³¹ "Hĩndĩ ĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agooka arĩ na riiri wake, na araike othe marĩ hamwe nake, nĩagaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene na kĩrĩ riiri wa igũrũ.

³² Ndũrĩrĩ ciothe nĩigacookanĩrĩrio mbere yake, nake nĩakamũrania andũ kuuma kũrĩ arĩa angĩ, o ta ũrĩa mũrĩithi aamũranagia ng'ondu na mbũri.

³³ Nĩakaiga ng'ondu mwena wake wa ũrĩo, na mbũri aciige mwena wake wa ũmotho.

³⁴ "Ningĩ Mũthamaki nĩakeera arĩa marĩ mwena wake wa ũrĩo atĩrĩ, 'Ūkai, inyuĩ mũrathimĩtwo nĩ Baba; oyai igai rĩa ũthamaki ũrĩa mwathondekeirwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo.

³⁵ Nĩgũkorwo ndaarĩ mũhũũtu mũkĩĩhe gĩa kũrĩa, na ndaarĩ mũnyootu mũkĩĩhe gĩa kũnyua, na ndaarĩ mũgeni mũkĩĩnyiita ũgeni,

³⁶ na ndaarĩ njaga mũkĩĩhe nguo, na ndaarĩ mũrũaru na inyuĩ mũkĩĩmenyerera, o na ndaarĩ njeera na mũgĩũka kũndora.'

³⁷ "Hĩndĩ iyo arĩa athingu nĩmakamũcookeria mamũũrie atĩrĩ, 'Mwathani, nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũhũũtu tũgĩkũhe gĩa kũrĩa, kana ũrĩ mũnyootu tũgĩkũhe gĩa kũnyua?

³⁸ Na nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũgeni tũgĩkũnyiita ũgeni, kana ũrĩ njaga tũgĩkũhe nguo?

³⁹ O na nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũrũaru kana ũrĩ njeera na tũgĩũka gũkũrora?'

40 “Nake Mũthamaki nĩagacookia, ameere atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ wothe mwekĩire ariũ a Baba o na arĩa anini mũno, nĩ nĩ mwekĩire.’

41 “Ningĩ nĩakeera arĩa marĩ mwena wake wa ũmotho atĩrĩ, ‘Njehererai, inyuĩ mũrumĩtwo, mũthiĩ mwaki-inĩ wa tene na tene ũrĩa ũthondekeirwo mũcukani na araika ake.

42 Nĩgũkorwo ndaarĩ mũhũũtu na mũtiaheire gĩa kũrĩa, na ndaarĩ mũnyootu na mũtiaheire gĩa kũnyua,

43 na ndaarĩ mũgeni na mũtianyitire ũgeni, ndaarĩ njaga na mũtiaheire nguo, ndaarĩ mũrũaru na ndaarĩ njeera na mũtiokire kũnyona.’

44 “Nao nĩmagacookia, mamũũrie atĩrĩ, ‘Mwathani, nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũhũũtu, kana ũrĩ mũnyootu, kana ũrĩ mũgeni, kana ũrĩ njaga, kana ũrĩ mũrũaru, o na kana ũrĩ njeera na tũtiagũteithirie?’

45 “Nake nĩakamacookeria atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ o wothe mũteekire ũmwe wa aya anini mũno, nĩ nĩ mũteekĩire.’

46 “Hĩndĩ ĩyo nĩmagathiĩ kũrĩa andũ ma-herithagio tene na tene, no arĩa athingu mathiĩ muoyo-inĩ wa tene na tene.”

26

Gũciirĩra Kũũraga Jesũ

1 Rĩrĩa Jesũ aarĩkirie kuuga maũndũ macio mothe-rĩ, akĩira arutwo ake atĩrĩ,

² “O ta ūrĩa mũũĩ, Gĩathĩ kĩa Bathaka gĩtigairie matukũ meerĩ gĩkinye, nake Mũrũ wa Mũndũ nĩakaneanwo nĩgeetha aambwo mũtĩ-igũrũ.”

³ Hĩndĩ ĩyo athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athu-
uri a kĩrĩndĩ makĩgomana kwa mũthĩnjĩri-Ngai
ũrĩa mũnene, wetagwo Kaiafa,

⁴ nĩguo maciire ūrĩa mangĩnyiitithia Jesũ na
njĩra ya wara, na mamũũragithie.

⁵ No makiuga atĩrĩ, “Tũtingĩmũnyiita hĩndĩ ya
Gĩathĩ, nĩguo andũ matikarute haaro.”

Jesũ Gũitĩrĩrio Maguta Bethania

⁶ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe Jesũ aarĩ Bethania,
mũciĩ wa mũndũ wetagwo Simoni ūrĩa warĩ na
mũrimũ wa mangũ,

⁷ na mũndũ-wa-nja warĩ na cuba ya maguta
ma goro mũno na manungi wega, agĩũka kũrĩ
Jesũ, akĩmũitĩrĩria maguta mũtwe arĩ metha-inĩ
akĩrĩa.

⁸ Rĩrĩa arutwo moonire ũguo, makĩrakara,
makĩũrania atĩrĩ, “Ūitangi ũyũ nĩ wakĩ?

⁹ Maguta macio manungi wega nĩmangĩendio
goro na mbeeca icio iheo athĩni.”

¹⁰ Nake Jesũ aamenya ũguo, akĩmooria atĩrĩ,
“Mũrathĩnia mũndũ-wa-nja ũyũ nĩkĩ? We
nĩanjĩka ũndũ mwega.

¹¹ Arĩa athĩni mũrĩkoragwo nao hĩndĩ ciothe,
no nĩ-rĩ, mũtirĩkoragwo na nĩ hĩndĩ ciothe.

¹² Hĩndĩ ĩrĩa aitĩrĩrie mwĩrĩ wakwa maguta
macio manungi wega, eekire ũguo nĩgeetha
aathagathage ūrĩa ngaathikwo.

¹³ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩa guothe Ūhoro-
ũyũ-Mwega ũkaahunjio thĩnĩ wa thĩ yothe-rĩ,

ũndũ ũcio eeka nĩũkeeragwo andũ nĩgeetha aririkanagwo.”

Judasi Gwĩtikĩra Gũkunyaĩra Jesũ

14 Hĩndĩ ĩyo ũmwe wa acio ikũmi na eerĩ, ũrĩa wetagwo Judasi Mũisikariota, agĩthiĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene,

15 akĩmoooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ mũkũũhe ingĩmũneana kũrĩ inyuĩ?” Nao makĩmũtarĩra icunjĩ cia betha mĩrongo ĩtatũ, makĩmũnengera.

16 Kuuma hĩndĩ ĩyo Judasi akĩambĩrĩria gũcaria mweke wa kũmũneana.

Gĩathĩ kĩa Bathaka

17 Mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kũrĩa Mĩgate ĩrĩa ĩtarĩ Mũĩkĩre Ndawa ya Kũimbiamĩrĩ, arutwo magĩthiĩ kũrĩ Jesũ makĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda tũkahaarĩrie irio cia Bathaka kũ?”

18 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩ itũũra-inĩ kũrĩ mũndũ mũna mũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũrutani oiga atĩrĩ: Ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩtũitwo rĩrĩ hakuhĩ. Ngũrĩra irio cia Bathaka nyũmba gwaku tũrĩ na arutwo akwa.’ ”

19 Nĩ ũndũ ũcio arutwo magũka o ũrĩa Jesũ aamathĩte, na makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

20 Gwakinya hwaĩ-inĩ-rĩ, Jesũ agũikara metha-inĩ ya irio hamwe na arutwo ake acio ikũmi na eerĩ.

21 Na rĩrĩa maarĩaga, akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũngunyaĩra.”

22 Nao makĩnyitwo nĩ kĩaha mũno, makĩambĩrĩria kũmũũria o mũndũ atĩrĩ, “Mwathani, ti-itherũ nĩ nĩ?”

²³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūrĩa waikanĩria guoko na niĩ mbakũri-inĩ nĩwe ũringunyanĩra.

²⁴ Mũrũ wa Mũndũ nĩegũthiĩ o ta ũrĩa ũhoro wake wandĩkĩtwo. No mũndũ ũrĩa ũgũkunanĩra Mũrũ wa Mũndũ kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Nĩ kaba mũndũ ũcio atangĩaciarirwo.”

²⁵ Hĩndĩ ĩyo Judasi, ũrĩa mũmũkunanĩri, akiuga atĩrĩ, “Rabii, ti-itherũ nĩ niĩ?”

Nake Jesũ akĩmũcokeria atĩrĩ, “Ĩi, nĩwe.”

²⁶ Na rĩrĩa maarĩaga, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akĩhe arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai mũrĩe; ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa.”

²⁷ Agĩcoka akĩoya gĩkombe, agĩcookia ngaatho, akĩmanengera, akĩmeera atĩrĩ, “Nyuanĩrai inyuothe.

²⁸ ĩno nĩyo thakame yakwa ya kĩrĩkanĩro, ĩrĩa ĩgũitwo nĩ ũndũ wa andũ aingĩ nĩ ũndũ wa kũrekanĩrwo kwa mehia.

²⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, ndikũnyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mũthabibũ kuuma rĩu nginya mũthenya ũrĩa ngaamĩnyuanĩra na inyuĩ ĩrĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Baba.”

³⁰ Na maarĩkia kũina rwĩmbo-rĩ, makiuma-gara magĩthiĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ.

Jesũ Kuuga ũrĩa Petero Akaamũkaana

³¹ Ningĩ Jesũ agĩcoka akĩmeera atĩrĩ, “Ūtukũ wa ũmũthĩ inyuothe nĩmũrĩndirika nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“ ‘Nĩngaringa mũrĩithi,

nacio ng’ondu cia rũũru ihurunjũke.’

³² No ndariũkio-rĩ, nĩngamũtongoria gũthiĩ Galili.”

33 No Petero akīmūcookeria atĩrĩ, “O na arĩa angĩ othe mangĩgūtirika, nĩ ndigagūtirika.”

34 Nake Jesũ akīmūcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ũmũthĩ, ũtukũ o ũyũ ngũkũ itanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ.”

35 No Petero akiuga atĩrĩ, “O na angĩkorwo nĩgũkua ndĩkuanĩra nawe, nĩ ndingĩgũkaana.” Nao arutwo arĩa angĩ othe makiuga o ũguo.

Mũgũnda wa Gethisemane

36 Ningĩ Jesũ agĩcooka agĩthiĩ na arutwo ake handũ heetagwo Gethisemane, akĩmeera atĩrĩ, “Ikarai haha, na nĩ thiĩ haarĩa ngahooe.”

37 Agĩthiĩ na Petero, na ariũ arĩa eerĩ a Zebedi, nake akĩambĩrĩria kũigua kĩa na gũthiĩnĩka ngoro.

38 Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro yakwa ĩrĩ na kĩa mũno, o hakuhi gũkua. Ikarai haha mwĩiguĩte hamwe na nĩ.”

39 Agĩthiĩthiia, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, kũngĩhoteka-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ũrĩa nĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.”

40 Hĩndĩ ĩyo agĩcooka kũrĩ arutwo ake, agĩkora makomete, akĩũria Petero atĩrĩ, “Mũtingĩhota gũikara ithaa rĩmwe mwĩiguĩte hamwe na nĩ?”

41 Mwĩhũgei na mũhooe nĩguo mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũrĩ na hinya.”

42 Jesũ agĩthiĩ riita rĩa keerĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, angĩkorwo gũtingĩhoteka njehereria gĩkombe gĩkĩ itakĩnyuĩrĩre-rĩ, wendĩ waku ũrohingio.”

43 Aacooka rĩngĩ akĩmakora makomete, tondũ nĩmahĩtĩtwo nĩ toro.

44 Nĩ ũndũ ũcio akĩmatiga, agĩthiĩ, akĩhooya rĩngĩ riita rĩa gatatũ, akiuga ciugo o ro icio.

45 Ningĩ agĩcooka kũrĩ arutwo akĩmooria atĩrĩ, “O na rĩu mũrĩ o toro mũhurũkĩte? Atĩrĩrĩ, ihinda rĩ hakuhĩ, na Mũrũ wa Mũndũ nĩakunyanĩrwo moko-inĩ ma andũ ehia.

46 Ũkĩrai, tũthiĩ! Ũrĩa ũkũngunyanĩra nĩarooka!”

Jesũ Kũnyitwo

47 O akĩaragia-rĩ, Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, agĩkinya. Ookire na gĩkundi kĩnene kĩa andũ, marĩ na hiũ cia njora na njũgũma, matũmĩtwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a kĩaama.

48 Na rĩrĩ, ũcio wamũkunyanĩre nĩamaheete kĩmenyithia gĩkĩ: “Ũrĩa ndĩmumunya, ũcio nĩwe, mũnyiitei.”

49 Nake Judasi agĩthiĩ harĩ Jesũ o rĩmwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, ũrĩ mũhoru!” na akĩmũmumunya.

50 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrata wakwa, ĩka ũrĩa ũũkire gwĩka.”

Nao andũ acio makĩmũguthũkĩra, makĩmũnyiita.

51 Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa arĩa maarĩ na Jesũ agĩcomora rũhiũ rwake rwa njora, agĩtinia gũtũ kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

52 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Cookia rũhiũ rwaku njora nĩgũkorwo arĩa othe macomoraga rũhiũ makaaniinwo na rũhiũ.

53 Kana ũgwĩciiria ndingĩhota kũhooya Baba, na o rĩmwe andũmĩre araika makĩria ya mbũtũ ikũmi na igĩrĩ?

54 No rĩrĩ, Maandĩko mangĩkĩhinga atĩa marĩa moigĩte atĩ ũndũ ũyũ no nginya ũhinge na njĩra ĩno?”

55 Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩũria kĩrĩndĩ kũu atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũtongoria wa akararia a watho, atĩ nĩkĩo muoka mũũnyiite mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? O mũthenya ndĩrakoragwo hekarũ-inĩ ngĩrutana, na mũtingĩnyiita.

56 No ũndũ ũyũ wothe wĩkĩkĩite nĩguo ũhoro ũrĩa waandĩkĩtwo nĩ anabii ũhinge.” Nao arutwo othe makĩmũtiganĩria, makĩũra.

Jesũ Gũtwarwo Kĩama-inĩ kĩa Ayahudi

57 Nao acio manyiitire Jesũ makĩmũtwara gwa Kaiafa, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, kũrĩa arutani a watho na athuuri moonganĩte.

58 Nowe Petero akĩmũrũmĩrĩra arĩ haraaya, o nginya agĩkinya nja ya kwa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. Agĩtoonya agĩkarania na arangĩri nĩguo amenye ũrĩa ũhoro ũgũthĩ.

59 Na rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Kĩama kĩrĩa Kĩnene gĩothe nĩmacarĩrĩrie ũira wa maheeni nĩguo mamũũragithie.

60 No makĩaga ũira ta ũcio, o na gũkorwo andũ aingĩ nĩmarutĩte ũira wa maheeni.

Thuutha-inĩ andũ eerĩ makĩrũgama,

61 makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩoigire atĩrĩ, ‘No hote gũtharia hekarũ ya Ngai, na ndĩmĩake rĩngĩ na mĩthenya ĩtatũ.’ ”

62 Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩrũgama, akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtarĩ na ũndũ ũgũtũcookeria? Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũyũ ũrathitangĩrwo?”

63 No Jesũ agĩkira ki.

Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndakwĩhĩtithia na Ngai ũrĩa wĩ muoyo: Twĩre kana wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai.”

64 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, wee nĩwoiga, no ngũmwĩra atĩrĩ, inyuĩ inyuothe nĩmũkona Mũrũ wa Mũndũ aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ũrĩa-ũrĩ-Hinya, agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu.”

65 Hĩndĩ ĩyo mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene agĩtembũranga nguo ciake, akiuga atĩrĩ, “Nĩaruma Ngai! Tũgũkĩbatario nĩ aira angĩ aakĩ? Atĩrĩrĩ, inyuĩ nĩmweiguĩra akĩruma Ngai.

66 Mũgwĩciiria atĩa?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Aagĩrĩrwo nĩ kũũragwo.”

67 Magĩcooka makĩmũtuĩra mata ũthiũ, na makĩmũhũũra na ngundi. Angĩ makĩmũhũũra na hĩ,

68 makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Kristũ, tũrathĩre ũhoru ũtwĩre, nũũ wakũgũtha!”

Petero Gũkaana Jesũ

69 Na rĩrĩ, Petero aikarĩte nja, nake mũirĩtu warĩ ndungata akĩmũkora, akĩmwĩra atĩrĩ, “O nawe uuma hamwe na Jesũ ũcio wa Galili.”

70 Nowe agĩkaana ũhoru ũcio mbere yao othe, akiuga atĩrĩ, “Nĩĩ ndiũĩ ũrĩa ũroiga.”

71 Ningĩ akiumagara, agĩthiĩ kĩhingo-inĩ, harĩa mũirĩtu ũngĩ aamuonire, akĩira andũ arĩa maarĩ

hau atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ moima na Jesũ wa Nazarethi.”

⁷² Agĩkaana ũhoru ũcio o rĩngĩ, na akĩhĩta, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndiũ mũndũ ũcio!”

⁷³ Thuutha wa kahinda kanini, arĩa maarũgamĩte hau magĩthiĩ harĩ Petero, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ wee ũrĩ ũmwe wao, tondũ mwarĩrie waku nĩurakumbũra.”

⁷⁴ Nake akĩambĩrĩria kwĩhĩta, akiuga atĩrĩ, “Nĩ mũndũ ũcio ndimũũ!”

Kahinda o kau ngũkũ ĩgĩkũga.

⁷⁵ Nake Petero akĩririkana ũhoru ũrĩa Jesũ aamwĩrĩte atĩrĩ, “Ngũkũ ĩtanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ.” Akiuma nja, akĩrĩra mũno.

27

Judasi Kwũta

¹ Na rĩrĩ, rũciinĩ tene, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene othe na athuuri a andũ makĩguithania atĩ matũre Jesũ kũũragwo.

² Makĩmuoha na mũnyororo; makĩmũruta kũu, makĩmũtwara kũrĩ Pilato, ũrĩa warĩ barũthi.

³ Rĩrĩa Judasi, ũcio wamũkunanĩire oonire atĩ Jesũ nĩatuĩrwo gũkua-rĩ, akĩrĩra na agĩcookeria athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri mbeeca icio cia betha mũrongo ĩtatũ.

⁴ Akiuga atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie, nĩgũkorwo nĩngunyanĩire thakame ĩtarĩ na mahĩtia.”

Nao makĩmũcookeria makĩmũũria atĩrĩ, “Ũcio ũkĩrĩ ũhoru witũ? Ũcio nĩ ũhoru waku.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩikania mbeeca icio thĩinĩ wa hekarũ, agĩĩthĩra. Agĩcooka agĩthĩ akĩĩta.

⁶ Athĩnjĩri-Ngai acio anene makĩoya mbeeca icio makiuga atĩrĩ, “Kũiga mbeeca ici kĩgĩĩnainĩ nĩ kuuna watho, nĩgũkorwo nĩ mbeeca cia thakame.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩiguithania mahũthĩre mbeeca icio na kũgũra gĩthaka kĩrĩa kĩa mũmbi nyũngũ gĩtuĩke gĩa gũthikagwo ageni.

⁸ Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga gĩthaka kĩu gĩtwo Gĩthaka gĩa Thakame nginya ũmũthĩ.

⁹ Hĩndĩ ĩyo nĩguo ũhoru ũrĩa waarĩtio nĩ Jeremia ũrĩa Mũnabii wahingire, rĩrĩa oigire atĩrĩ: “Nao nĩmoire icunjĩ icio mũrongo ĩtatũ cia betha, thogora ũrĩa andũ a Isiraeli maatuĩte wa kũmũgũra,

¹⁰ nao magĩcihũthĩra na kũgũra gĩthaka kĩa mũmbi nyũngũ, o ta ũrĩa Mwathani aanjathire gwĩkwo.”

Jesũ Mbere ya Pilato

¹¹ Na rĩrĩ, Jesũ akĩrũgama mbere ya barũthi, nake barũthi ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?”

Jesũ agĩcookia atĩrĩ. “Ĩĩ, wee nĩwoiga.”

¹² No rĩrĩa aathitangirwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri, ndarĩ ũndũ aacookirie.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũtaraigua ũira wa maũndũ marĩa maragũthitangĩra?”

¹⁴ Nowe Jesũ ndaigana gũcookia ũndũ o na ũmwe wa macio; nake barũthi akĩgega mũno.

15 Na rĩrĩ, hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, barũthi ũcio nĩamenyerete kuohora mũndũ ũmwe wa arĩa oohe, o ũrĩa kĩrĩndĩ kĩngĩathuurire.

16 Hĩndĩ iyo nĩ maarĩ na mũndũ kĩmaramari wohetwo na woĩkaine mũno, wetagwo Baraba.

17 Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ ĩrĩa kĩrĩndĩ kĩagomanire, Pilato agĩkĩũria atĩrĩ, “Nũũ mũkwenda ndĩmuohorere; nĩ Baraba, kana nĩ Jesũ ũrĩa wĩtagwo Kristũ?”

18 Nĩgũkorwo we nĩamenyaga atĩ maatwarĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru.

19 Na hĩndĩ iyo Pilato aikarĩire gĩtĩ gĩa ciira, mũtumia wake akĩmũtũmĩra mũndũ, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ndũkae gwĩka mũndũ ũcio ũndũ tondũ ndarĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo ũmũthĩ nĩthĩnĩtio nĩ kĩroto mũno nĩ ũndũ wake.”

20 No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri makĩringĩrĩria kĩrĩndĩ gĩtie Baraba, nake Jesũ ooragwo.

21 Barũthi ũcio akĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya eerĩ nĩ ũrĩkũ mũkwenda ndĩmuohorere?”

Nao makiuga atĩrĩ, “Tũkwenda Baraba.”

22 Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Ngũgũka atĩa na Jesũ ũyũ wĩtagwo Kristũ?”

Othe magĩcookia atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ.”

23 Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ngero ĩrĩkũ agerete?”

Nao magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

24 Rĩrĩa Pilato oonire atĩ matiraiguithania, na akĩona atĩ nĩ ngũ yambagĩrĩria-rĩ, akĩoya maaĩ, agĩithamba moko hau mbere ya kĩrĩndĩ, akiuga

atĩrĩ, “Niĩ ndikoorio thakame ya mũndũ ũyũ ũtarĩ na mahĩtia. Ũcio nĩ ũhoru wanyu!”

²⁵ Nao andũ acio othe magĩcookia atĩrĩ, “Thakame yake ĩrotũcookerera hamwe na ciana ciitũ!”

²⁶ Pilato akĩmohorera Baraba. No akĩhũurithia Jesũ iboko, agĩcooka akĩmũneana akaambwo mũtĩ-igũrũ.

Thigari Kũnyũrũria Jesũ

²⁷ Ningĩ thigari cia barũthi cigĩtwara Jesũ thĩinĩ wa gĩikaro kĩa barũthi, nacio cigĩcookanĩrĩria mbũtũ yothe ya thigari, cikĩmũrigiicĩria.

²⁸ Cikĩmũruta nguo ciake, cikĩmũhumba nguo ndune,

²⁹ cigĩcooka cigĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, cikĩmwĩkĩra mũtwe. Cikĩmũnengera kamũrangi guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo, cikĩmũturĩria ndu, na cikĩmũnyũrũria, cikiuga atĩrĩ, “Wĩ mũhoru, mũthamaki wa Ayahudi!”

³⁰ Cikĩmũtuĩra mata, cikĩoya kamũrangi kau, na cikĩmũhũũra nako mũtwe.

³¹ Ciarĩkia kũmũnyũrũria, cikĩmũruta nguo ĩyo, na cikĩmũhumba nguo ciake mwene. Cigĩcooka cikĩmumagaria cikamwambe mũtĩ-igũrũ.

Kwambwo kwa Jesũ Mũtĩ-Igũrũ

³² Na hĩndĩ ĩrĩa moimagaraga-rĩ, magĩcemanina na mũndũ woimĩte Kurene, wetagwo Simoni, nacio thigari cikĩmũkuuithia mũtharaba ũcio na hinya.

³³ Magĩthiĩ, magĩkinya handũ heetagwo Gologotha (ũguo nĩ kuuga Handũ hahaana ta Ihĩndĩ rĩa Mũtwe).

³⁴ Nacio cikĩhe Jesũ ndibei anyue, ĩtukanĩtio na kĩndũ kĩrũrũ ta maaĩ ma nyongo; no aamĩcama akĩrega kũmĩnyua.

³⁵ Ciarĩkia kũmwamba mũtĩ-igũrũ, cikĩgayana nguo ciake na njĩra ya gũcicuukĩra mĩtĩ.

³⁶ Nacio cigĩikara thĩ hau, cikĩmũrangĩra.

³⁷ Na hau igũrũ rĩa mũtwe wake, nĩhandĩkĩtwo maũndũ marĩa aathitangĩrwo, atĩrĩ: ŨYŨ NĨWE JESŨ, MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.

³⁸ Na rĩrĩ, atunyani eerĩ nĩmambirwo mĩtĩ-igũrũ hamwe nake, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na ũcio ũngĩ mwena wake wa ũmotho.

³⁹ Nao andũ arĩa maahĩtũkagĩra hau makamũrumaga, makĩinagia mĩtwe yao,

⁴⁰ makiugaga atĩrĩ, “Wee ũngĩratharirie hekarũ na ũcooke ũmĩake na mĩthenya ĩtatũ-rĩ, kĩĩhonokie! Harũrũka uume mũtharaba-inĩ, aakorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!”

⁴¹ O ũndũ ũmwe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na athuuri o nao makĩmũnyũrũria.

⁴² Makiuga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, no ndangĩhota kwĩhonokia we mwene! Nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli! Nĩakiume rĩu mũtharaba-inĩ, na ithuĩ nĩtũkũmwĩtĩkia.

⁴³ Nĩehokete Ngai, nĩakĩmũhonokie rĩu aakorwo nĩamwendete, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ Mũrũ wa Ngai.’ ”

44 O na atunyani arĩa maambanĩirio hamwe nake o nao makĩmũruma.

Gũkua kwa Jesũ

45 Na rĩrĩ, kuuma thaa thita cia mũthenya nginya thaa kenda bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma.

46 Na ta thaa kenda Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Eli, Eli, lama sabakithani?” (Ũguo nĩ kuuga, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, ũndiganĩirie nĩkĩ?”)

47 Nao andũ amwe a arĩa maarũngĩ hau rĩrĩa maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Areeta Elija.”

48 Na o rĩmwe, ũmwe wao agĩteng’era akĩoya thibũnji. Akĩmĩtobokia thiki-inĩ, akĩmĩthecerera kamũrangi-inĩ, akĩhe Jesũ anyue.

49 Arĩa angĩ nao makiuga atĩrĩ, “Tiganai nake. Nĩtũkuona kana Elija nĩegũũka kũmũhonokia.”

50 Nake Jesũ akĩgũthũka rĩngĩ na mũgambo mũnene, agĩtuĩkana.

51 Na rĩrĩ, ihinda o rĩu gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana icunjĩ igĩrĩ kuuma igũrũ nginya thĩ. Nayo thĩ igĩthingitha, nacio ndwaro cia mahiga igĩatũkana.

52 Mbĩrĩra nacio ikĩhingũka, nao andũ aingĩ arĩa atheru arĩa maarĩkĩtie gũkua makĩriũka,

53 makiuma thĩinĩ wa mbĩrĩra. Na thuutha wa kũriũka kwa Jesũ, magĩthĩ itũũra rĩu inene itheru, na makiumĩrĩra andũ aingĩ.

54 Rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana na arĩa maarĩ nake makĩrangĩra Jesũ moonire gĩthingithia na maũndũ mothe marĩa meekĩkire-rĩ, makĩnyitwo nĩ guoya,

makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ oima Mũrũ wa Ngai!”

⁵⁵ Na nĩ haarĩ andũ-a-nja aingĩ meeroragĩra marĩ o haraaya. Maarũmĩrĩire Jesũ kuuma Galili nĩguo mamũtungatagĩre.

⁵⁶ Thĩinĩ wao haarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu ũrĩa nyina wa Jakubu na Jose, na nyina wa ariũ a Zebedi.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁵⁷ Na hwaĩ-inĩ wakinya-rĩ, mũndũ warĩ gĩtonga wa kuuma Arimathea, wetagwo Jusufu, ũrĩa watuĩkĩte mũrutwo wa Jesũ agĩũka.

⁵⁸ Nake agĩthĩ kũrĩ Pilato, na akĩhooya aheo mwĩrĩ wa Jesũ, nake Pilato agĩathana anengerwo mwĩrĩ ũcio.

⁵⁹ Jusufu akĩoya mwĩrĩ ũcio, akĩwoha na taama mũtheru wa gatani,

⁶⁰ akĩũiga thĩinĩ wa mbĩrĩra yake njerũ irĩa eenjithĩtie rwaro-inĩ rwa ihiga. Akĩgaragaria ihiga inene mũromo-inĩ wa mbĩrĩra iyo, na agĩĩthĩra.

⁶¹ Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũcio ũngĩ maikarĩte hau mang’etheire mbĩrĩra.

Arangĩri Mbĩrĩra-inĩ

⁶² Na mũthenya ũyũ ũngĩ ũrĩa ũrũmagĩrĩra Mũthenya wa Ihaarĩria, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai magĩthĩ kwa Pilato.

⁶³ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi witũ, nĩtũkũririkana atĩ rĩrĩa mũheenania ũcio aarĩ muoyo. nĩoigire atĩrĩ, ‘Thuutha wa matukũ matatũ nĩngariũka.’

64 Nĩ ũndũ ũcio ruta watho nĩguo mbĩrĩra ĩyo ĩrangĩrwo nginya mũthenya wa gatatũ. Kwaga ũguo, arutwo ake maahota gũthiĩ maiye mwĩrĩ ũcio macooke meere andũ atĩ nĩariũkĩtio kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Maheeni macio maahota gũtuĩka mooru gũkĩra marĩa ma mbere.”

65 Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Oyai arangĩri, mũthiĩ mũrangĩre mbĩrĩra ĩyo wega o ta ũrĩa mũngĩhota.”

66 Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ, makĩhinga ihiga rĩa mbĩrĩra ĩyo biũ, na makĩrĩkĩra rũuri rwa mũhũra, na makĩiga arangĩri ho.

28

1 Kũriũka kwa Jesũ

1 Thuutha wa Thabatũ, gwatua gũkĩa mũthenya wa mbere wa kiumia, Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũcio ũngĩ magĩthiĩ kũrora mbĩrĩra.

2 Na rĩrĩ, nĩ kwagĩre na gĩthingithia kĩnene, nĩgũkorwo mũraika wa Mwathani nĩaikũrũkire oimĩte igũrũ na agĩthiĩ mbĩrĩra-inĩ, akĩgaragara ihiga akĩrĩeheria na akĩrĩkarĩra.

3 Oonekaga ahaana ta rũheni, na nguo ciake cieriũhĩte o ta ira.

4 Nao arangĩri acio makĩmwĩtigĩra mũno nginya makĩinaina makĩhaana, ta andũ akuũ.

5 Nake mũraika ũcio akĩra andũ-a-nja acio atĩrĩ, “Inyuĩ-rĩ, tigai gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩnjũũ atĩ nĩ Jesũ ũrĩa ũraambirwo mũtĩ-igũrũ mũracaria.

6 Ndarĩ haha, nĩariũkĩte, o ta ũrĩa oigire. Ũkai muone harĩa arakomete.

⁷ Na rĩrĩ, thiĩ narua mũkeere arutwo ake atĩrĩ, ‘Nĩariũkĩte akoima kũrĩ arĩa akuũ, na nĩegũthĩ Galili mbere yanyu. Kũu nĩkuo mũrĩmuona.’ Ririkanai ũguo ndaamwĩra.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio, andũ-a-nja acio makiuma mbĩrĩra-inĩ mahiũhĩte marĩ na guoya, no ningĩ maiyũrĩtwo nĩ gĩkeno, makĩhanyũka makeere arutwo ake ũhoru ũcio.

⁹ Na o rĩmwe Jesũ agĩtũngana nao, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndamũgeithia.” Nao magĩthĩ harĩ we, makĩmũnyiita nyarĩrĩ, makĩmũhooya.

¹⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Thiĩ mũkeere ariũ na aarĩ a Baba mathĩ Galili; kũu nĩkuo marĩnyona.”

Ũhoru wa Arangĩri

¹¹ Na rĩrĩa andũ-a-nja acio maathiiaga-rĩ, arangĩri amwe a arĩa maarangĩrĩte mbĩrĩra magĩtoonya itũũra inene na makĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maũndũ mothe marĩa mekĩkĩte.

¹² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcemanía na athuuri, magĩthugunda ũrĩa megwĩka; makĩhe thigari icio mbeeca nyingĩ,

¹³ magĩciĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũkuuga atĩrĩ, ‘Arutwo ake marookire ũtukũ maramũiya twĩ toro.’

¹⁴ Ũhoru ũyũ ũngĩkinyĩra barũthi, nĩtũkamũiguithia, na tũmũgitĩre mũtikone ũũru.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩoya mbeeca icio, igĩka o ta ũrĩa cieriĩtwo. Naguo ũhoru ũcio ũkĩhunjio kũrĩ Ayahudi, na nĩũhunjagio o nginya ũmũthĩ.

Gūtũmwo Gūtungata

¹⁶ Hĩndĩ ãyo arutwo arĩa ikũmi na ũmwe magĩthĩ Galili, kĩrĩma-inĩ kĩrĩa Jesũ aamerĩte mathĩ.

¹⁷ Na rĩrĩa maamuonire-rĩ, makĩmũhooya, no amwe maarĩ na nganja.

¹⁸ Nake Jesũ agĩthĩ kũrĩ o akĩmeera atĩrĩ, “Nĩheetwo ũhoti wothe igũrũ na gũkũ thĩ.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio thĩi mũgatũme andũ a ndũrĩrĩ ciothe matũike arutwo akwa, mũkĩmabatithagia thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Ithe na rĩa Mũriũ na rĩa Roho Mũtheru,

²⁰ na mũkĩmarutaga gwathĩkĩra maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte. Na ti-itherũ ndĩ hamwe na inyuĩ hĩndĩ ciothe, o nginya mũthia wa mahinda maya.”

**Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
(Bible) of Kenya**

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Wĩra ũyũ ũheanĩtwo na ũndũ wa rũtha rwa biacara rwa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Ũngĩenda kuona kobĩ ya rũtha rũrũ rwa biacara, rora rũrenda-inĩ rwa: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, kana ũtũme marũa kũrĩ: Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio nĩ Biblica, Inc., kũhũthĩra mũhũri wa biacara wa Biblica® kũbataraga marũa ma gwĩtikĩrio kuuma kũrĩ Biblica, Inc. Kuumana na rũtha rwa biacara rwa CC BY-SA, no ũkobie kana ũtambie wĩra ũyũ ũtarĩ mũgarũre, ĩndĩ ndũkagarũre rũri rwa biacara rwa Biblica®. Ũngĩgarũra kana ũkobie wĩra ũyũ, na tondũ wa ũguo ũtuĩke nĩ wĩra mwerũ uumanĩte na ũcio-rĩ, no nginya weheria mũhũri wa biacara wa Biblica®. Wĩra-inĩ ũcio mwerũ no nginya wonanie nĩ maũndũ marĩkũ ũgarũrĩte, na ũtarĩrie wĩra-inĩ ũcio ta ũũ: “Wĩra wa kĩhumo warĩ wa Biblica, Inc. na ũheanĩtwo tũhũ ng’enda-inĩ cia www.biblica.com na open.bible.”

Kĩmenyitha kĩa Mwene-wĩra no nginya kĩaandĩkwo iratathi rĩa kĩongo kĩa wĩra kana rĩa ũhoru wa Mwene-wĩra ta ũũ:

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre™

Kĩmenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio wabici-inĩ ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ũhũthĩrĩtwo na rũtha.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

No nginya wĩtikĩrie wĩra ũcio mwerũ ũgarũrĩte ũheanwo na ũndũ wa rũtha rwa biacara rũu rwa CC BY-SA.

Ũngĩenda kũmenyithia Biblica, Inc. ũhoru wĩgiĩ ũtaũri waku wa wĩra ũyũ-rĩ, twandĩkire rũrenda-inĩ rwa: <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this

license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre™

Kĩmenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

"Biblica" nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio wabici-inĩ ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ũhũthĩritwo na rũtha.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files dated 7 May 2025

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63